

ИНВЕСТИЦИИ И РЕГИОНИ

INVESTMENTS AND REGIONS

Материалите в книгата „Инвестиции и Региони“ са предоставени от общините съобразно техните планове за развитие. Подредени са според броя жители.

The materials in the book Investment and Regions were provided by the municipalities reflecting their views on development. They have been arranged according to the size of their populations.

ЧЕТЕТЕ ОНЛАЙН

READ ONLINE

Инвестиции и региони / София / Второ издание

Издател: Бранд Медия България

Изпълнителен директор: Боян Томов

Редактор: Румен Кацаров

Маркетинг и реклама: Виктория Илкова

Дизайн: Едуард Лилов

Печат: Спектър АД

ISBN 978-619-91045-2-1

Цена: 19,90 лв.

ibank
Винаги го меб

НАЙ-ДОБРИЯТ
СЦЕНАРИЙ
ЗА ТВОЯ БИЗНЕС

БИЗНЕС ПАКЕТИ

„ИНВЕСТБАНК“ АД ПРЕДОСТАВЯ ПЪЛЕН НАБОР ОТ БАНКОВИ ПРОДУКТИ И УСЛУГИ ЗА БИЗНЕСА И ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

BUSINESS PACKAGES

„INVESTBANK“ JSC OFFERS A FULL RANGE OF BANKING PRODUCTS AND SERVICES FOR PRIVATE COMPANIES AS WELL AS FOR THE MUNICIPAL ADMINISTRATION IN BULGARIA

0700 12 555

ibank.bg

Българската икономика продължава да расте

Според прогнозите на водещи международни институции инвестициите ще са двигател на по-бързото възстановяване

Татяна Явашева

Пандемията стана катализатор на много промени. Икономиката е жив организъм, който се движи по своя логика, и кризата за едни е възможност за други... В средата на неопределеност заради все още силното влияние на пандемията е трудно да се предвиди какво точно ще е развитието. Влияят множество фактори. Ще направим преглед на прогнозите за България, дадени от редица влиятелни институции:

Европейската комисия

Българската икономика да нарасне с 4.6% през 2021 г. предвижда ревизираната лятна прогноза на Европейската комисия. В прегледа на ситуацията през май от ЕК очакваха ръстът на икономиката на България да е в рамките на 3.5%, докато зимната прогноза сочеше ръст от едва 2.7%. За 2022 г. ръстът на БВП се предвижда да е в рамките на 4.1%, докато през пролетта прогнозата беше за ръст от 4.7%. Ревизията напредува за 2022-ра се дължи на промяната в основата за изчисленията през

Данните за 2020 г.

- Спад в икономиката на България в размер на -4.2. В предкризисната 2019-а растежът е 3.7%, което ни нареди на 8-о място в ЕС.
- Инфлацията през 2020 г. е в размер на 1.2%, като тя е значително по-висока от средната инфлация в еврозоната от 0.3%.
- Безработицата се увеличи и достигна 5.1%.
- Броят на заетите спада с -2.3%, а през 2019 г. заетостта е нараснала с 0.3%.
- Бюджетният баланс е показателят, по който през 2020 г. България има най-добро относително представяне. Бюджетният дефицит е в размер на 3.4% от БВП, като само Дания и Швеция имат по-добри резултати.

- Потенциалният растеж е в размер на 1.8%. Важен фактор, свързан с потенциалния растеж, са вътрешните инвестиции. В последните години те не подпомагат достатъчно растежа. В периода 2002 - 2008 г., преди глобалната криза, реалният растеж на вътрешните инвестиции е 15.5% средногодишно, което тогава ни нарежда на челно място.
- Реалният спад на вътрешните инвестиции е -5.1%, докато през 2019 г. растежът по този показател е в размер на 4.5%. Друг много важен фактор за потенциалния растеж е заетостта. През 2020 г. броят на заетите спада с -2.3%, а през 2019 г. заетостта е нараснала с 0.3%.

ЕК са инфлацията да се ускори до 1.9% през 2021 г., което се дължи основно на по-високите цени на енергийните ресурси и като вторичен ефект от посъпването на горивата. За 2022 г. се очаква инфлацията да е 2.5%.

МВФ

Международният валутен фонд (МВФ) подобри прогнозата си за представянето на България през следващите 4 години и перспективите за 2021 г. Очакванията са, че икономиката ще нарасне с 4.4%, като ще запази това ниво и през 2022 г. Прогнозата е по-оптимистична, отколкото беше през октомври, когато МВФ очерта увеличение на БВП с 4.1% за 2021 г. При безработицата МВФ очаква спад от 0.4 пункта на година, съответно за 2021 и 2022 г. прогнозите са за 4.8% и 4.4%.

Световната банка

За настоящата 2021 г. Световната банка прогнозира, че БВП ще нарасне с 2,6%. За 2022 г. прогнозата е за 3.3% икономически ръст. За 2023 г. се очаква забавяне на ускорението и стабилизиране на растежа на ниво от 3.4%.

ЕБВР

Лятната прогноза на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) предвижда икономиката на България да нарасне с 4.5% през 2021 г. Това е сериозна ревизия в посока нагоре спрямо есенно-зимния доклад, в който беше записан ръст от 3% - един от най-слабите в региона на Централна и Източна Европа. Фискал-

ната подкрепа и перспективите за огромното финансиране от ЕС за възстановяване през следващите години засилват доверието на инвеститорите и потребителите.

ОИСР

Икономиката на България да нарасне с 3.8% през 2021 г., прогнозира Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) в икономическия си доклад в края на май. Това е ревизия нагоре спрямо предишната оценка от януари 2021 г., според която брутният вътрешен продукт на страната трябваше да скочи с 3.3%. Според организацията българската икономика ще се върне на предпандемичното си ниво в края на 2021 г. и ще нарасне догодина с 4.4%. Отварянето на икономиката наново ще създаде нова сила в търсенето на домакинствата и бизнес инвестициите, което ще замени държавните разходи като основен двигател на растежа.

Инвестиции

Потоците от преки чуждестранни инвестиции в България е положителен към април. Кумулативно за четири месеца в страната са влезли 188 млн. лв., отчетени от Българската народна банка като ПЧИ. Това е двойно увеличение спрямо резултата към март, но инвестициите изостават с 322 млн. евро спрямо съответстващите четири месеца на 2020 г. Основно инвестициите в България продължават да са под формата на реинвестирана печалба, като компаниите с над 50% чуждестранна собственост влагат спечеленото през предходната година в дръжеството. Сумата за четирите месеца на тази година е 585.3 млн. евро. Най-големите нетни положителни потоци по преки инвестиции в страната за януари-април 2021 г. са от Нидерландия (218.5 млн. евро) и Франция (146.1 млн. евро), а най-големите нетни отрицател-

ни потоци са към Обединеното кралство (191.1 млн. евро) и Русия (145.2 млн. евро).

БВП

Пандемията остава трайни следи върху икономическите показатели на България. Най-важният индикатор - брутният вътрешен продукт (БВП) на страната за 2020 г., намалява в реално изражение с 4.2% спрямо 2019 г., сочат данните на Националния статистически институт. За 2020 г. БВП достига номинален обем от 118.605 млрд. лв. На човек от населението се падат по 17 109 лв., или 9 974 долара, или 8 748 евро. Брутна добавена стойност възлиза на 102.649 млрд. лева. Реалният стойностен обем на показателя е с 4.3% по-нисък в сравнение с този, достигнат през 2019 г. Индустриалният сектор създава 26.5% от добавената стойност на икономиката през миналата година, което е увеличение с 1.5 процентни пункта в сравнение с 2019 г. Секторът на услугите създава 69.5%, а аграрният сектор - 4.0% от добавената стойност, при съответно 71.2% и 3.8% през предходната година.

The Bulgarian economy continues to grow

✍ Tatyana Yavasheva

The pandemic has become a catalyst for many changes. The economy is a living organism that moves

by its own logic, and what is crisis for some is also an opportunity for others... In the midst of uncertainty, due to the still strong impact of the pandemic, it is difficult to predict exactly which direction things will go. Many factors are in play. We will review the forecasts for Bulgaria given by a number of influential institutions:

European Commission

The Bulgarian economy is expected to grow by 4.6% in 2021 according to the revised summer forecast of the European Commission. When reviewing the situation in May, the EC expected Bulgaria's economic growth to be about 3.5%, whereas the winter forecast showed growth of only 2.7%. For 2022, GDP growth is projected to be about 4.1%, although an earlier forecast made during the spring indicated 4.7%. The downward revision for 2022 is due to the change in the basis for calculations in 2021, as was explained by the Commission. The EC reported that Bulgaria's GDP grew by 2.5% in

According to forecasts of leading international institutions, investments will be the engine to a faster recovery

the first quarter compared to the previous three months and this accelerated growth is the basis for the faster recovery expectations for the country's economy.

Consumer confidence is returning to pre-pandemic levels, which is a reason to predict that consumption will increase by the end of the year. Exports and domestic consumption have boosted the country's economic growth in recent months, and investments will also be a source of growth. The EC expects inflation to accelerate to 1.9% in 2021, which is mainly due to higher energy prices and as a secondary effect of rising fuel prices. For 2022, the inflation is expected to reach 2.5%.

IMF

The International Monetary Fund (IMF) has updated positively its forecast for Bulgaria's performance over the next 4 years, including 2021. It expects that the economy will increase by 4.4% and will maintain this level in 2022. This forecast is more optimistic than the one from October last year when IMF only foresaw a 4.1%-increase in the GDP. When it comes to unemployment rate, IMF expects a decline of 0.4 percentage points - the predictions for 2021 and 2022 are about 4.8% and 4.4%, respectively.

The World Bank

For the current 2021, the World Bank

anticipates that the GDP will grow by 2.6%. For 2022 the forecast is for 3.3% economic growth. In 2023, acceleration is expected to slow down and the growth rate to stabilize at 3.4%.

EBRD

The summer forecast of the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) provides for a 4.5%-growth in the Bulgarian economy in 2021. This is a significant revision of the autumn-winter report, in which a 3%-increase was recorded - one of the lowest for the Central and Eastern

Europe region. Fiscal support and the prospects of large EU funding for recovery over the next few years have boosted investor confidence.

OECD

Bulgaria's economy will grow by 3.8% in 2021, according to the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) in a report published at the end of May. This is a revision of the previous estimate from January 2021, according to which the current domestic product of the

country should have risen by 3.3%. According to the Organization, the Bulgarian economy will return to its pre-pandemic level in 2021 and will then increase by 4.4% the following year. The opening of the economy will once again create with the rise in household spending and business investments, which will replace government spending as the main driver of growth.

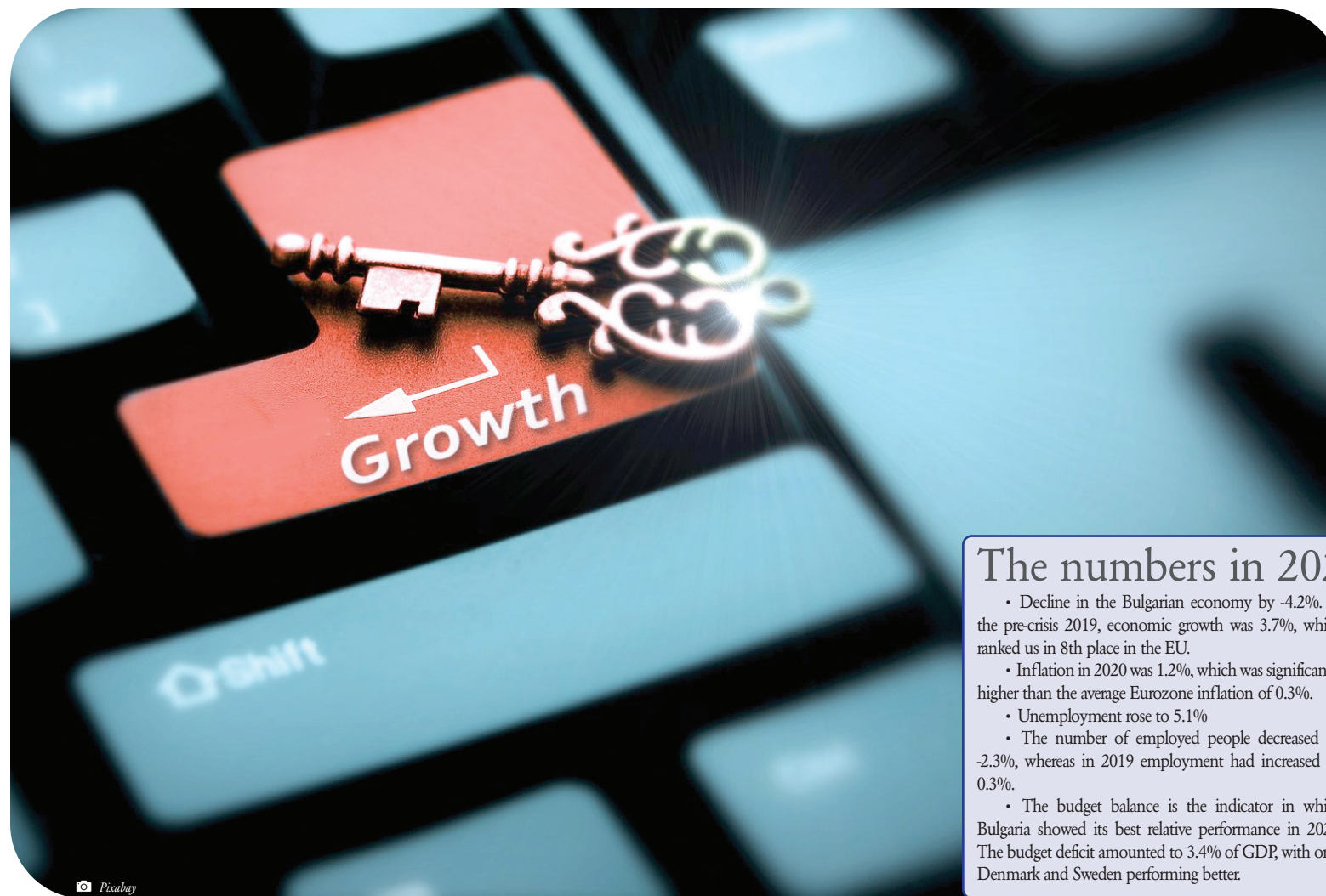
Investments

The inflow of foreign investment in Bulgaria has a positive balance, as of April 2021. Cumulatively, in the first four months, the country received BGN 188

million from direct foreign investments, as reported by the Bulgarian National Bank. This represents a twofold increase when compared to the month of March, however, when compared to the first four months of 2020, there is a drop of BGN 322 million. Direct investment in Bulgaria continues to be mainly in the form of re-invested profits, with companies of over 50% foreign ownership placing profits back into their business operations. The re-invested amount for the four months of this year is EUR 585.3 million. The largest positive net streams of direct investments into the country for January-April 2021 came from the Netherlands (EUR 218.5 million) and France (EUR 146.1 million), whereas the largest net negative investment streams went to the United Kingdom (EUR 191.1 million) and Russia (EUR 145.2 million).

GDP

The pandemic has left lasting marks on Bulgaria's economic indicators. The most important indicator - the country's gross domestic product (GDP) for 2020, decreased in real terms by 4.2% compared to 2019, according to data from the National Statistical Institute. For 2020, the GDP reached a nominal volume of BGN 118.605 billion. That comes up to BGN 17,109 per capita - equivalent to USD 9,974, or EUR 8,748. Gross added value amounts to BGN 102.649 billion. The real value of the indicator is 4.3% lower than in 2019. The industrial sector created 26.5% of the value added to the economy last year, which is an increase of 1.5 percentage points compared to 2019. The service sector produced 69.5% and the agricultural sector - 4.0% of the value added, compared to 71.2% and 3.8%, respectively, in the previous year.

The numbers in 2020

- Decline in the Bulgarian economy by -4.2%. In the pre-crisis 2019, economic growth was 3.7%, which ranked us in 8th place in the EU.
- Inflation in 2020 was 1.2%, which was significantly higher than the average Eurozone inflation of 0.3%.
- Unemployment rose to 5.1%
- The number of employed people decreased by -2.3%, whereas in 2019 employment had increased by 0.3%.
- The budget balance is the indicator in which Bulgaria showed its best relative performance in 2020. The budget deficit amounted to 3.4% of GDP, with only Denmark and Sweden performing better.
- The potential growth was 1.8%. An important factor related to potential growth are domestic investments. In recent years, they have not sufficiently supported growth. In the period 2002-2008, before the Global Crisis, the real growth of domestic investment was on average 15.5% per year, which back then ranked us at the top places.
- The real decline in domestic investment for 2020 was -5.1%, whereas in 2019 the growth of this indicator amounted to 4.5%. Another very important factor for potential growth is employment. In 2020, the number of employees decreased by -2.3%, and in 2019 employment increased by 0.3%.

Икономически и инвестиционен профил на регионите в страната

Североизточен район за планиране

Брутният вътрешен продукт в Североизточния район достига 12,3 млрд. лв. през 2019 година (последни официални данни на НСИ на областно ниво към август 2021 г.). С най-голям принос е област Варна (7,7 млрд. лв.), докато в областите Добрич и Шумен брутният вътрешен продукт е по 1,7 млрд. лева. На последно място в района се подрежда област Търговище с 1,2 млрд. лева. От-

носителната стойност на брутният вътрешен продукт в Североизточния район достига 13,3 хил. лв. на човек от населението и поставя района на трето място в страната след Югозападна и Южна Централна България. С най-висок брутен вътрешен продукт на човек от населението за 2019 г. отново е област Варна – 16 хил. лв., а в останалите три области – Добрич, Търговище и Шумен, той е малко над 10 хил. лева.

Брутната добавена стойност в района през 2019 г. е 10,6 млрд. лв., от които 6,6 млрд. лв. са в област Варна. Структурата на икономиката на Североизточния район е подобна на средната за страната, с по-висок дял на земеделието (8%, при 4% за страната), но областите от района значително се различават. Добрич е една от най-аграрните области както в района, така и в страната, и селът на брутната добавена стойност в аграрния сектор достига 13% (при 4% за страната). В областите Търговище и Шумен индустрията зема дял от 1/3 от брутната добавена стойност (при 1/4 за страната), а услугите са под 60% (при над 71% за страната). Добавената стойност в област Варна е съсредоточена в услугите (73% при 71% за страната). Причината за последното е

Варна, Добрич, Търговище, Шумен

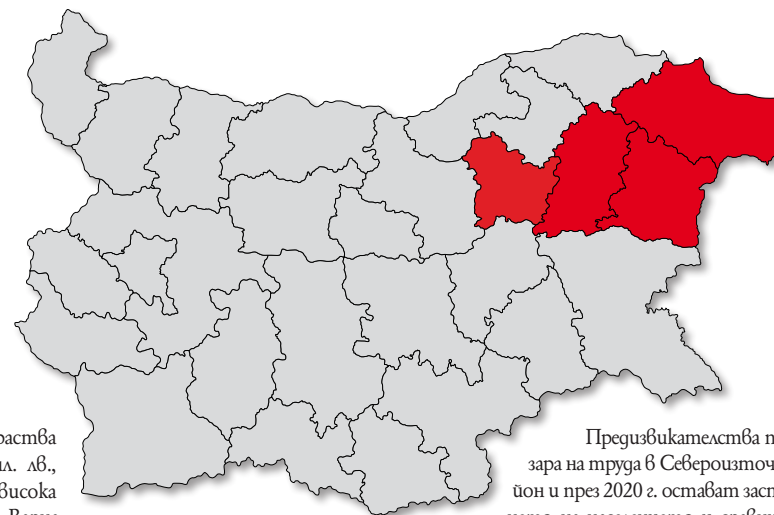
едновременно големината на областта и туристическият ѝ облик.

Икономическата и инвестиционната активност в областта също отделят рязко Варна от останалите области в Североизточния район и през 2019 година. Предприемачеството в област Варна е на по-високи нива от средните за страната с относителен брой на нефинансовите предприятия в област Варна, достигащ 71 на хиляда души от населението (при 61 на хиляда души за страната), докато в област Търговище той се задържа на почти двойно по-ниско ниво – 37 на хиляда души от населението. Инвестициите също са съсредоточени основно в област Варна, измерени чрез разходите на придобиване на дълготрайни материални активи и прекуите чуждестранни инвестиции. Разходите за дълготрайни материални активи в областта се задържат на 2,7 хил. лв. на човек от населението, докато в областите Добрич и Шумен дори намаляват и достигат до 1,8 хил. лв. на човек. Преките чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор в област Варна намаляват за втора поредна година, но нивото им остава сравнително високо – 3,7 хил. евро с натрупване на човек. В Североизточния район най-ниски остават в област Шумен – 665 евро на човек. Относителният обем на произведената продукция в района продължава да нараства и в област Варна достига 23 хил. лв. на човек, докато в останалите три области нивото му е около 15-16 хил. лв. на човек.

Наемите по трудово и служебно правоотношение в Североизточния район са вторите (след тези от Югозападния район) най-добре платени и през 2019 година. Средната годишна работна за-

плата нараства до 13,3 хил. лв., като най-висока е в област Варна (14,3 хил. лв.), а най-ниска – в област Добрич (11,4 хил. лв.). Това предопределя и сравнително ниския относителен дял на бедните в района – 20% (при 24% за страната). Населението, живеещо с материални лишения обаче, остава близко до средните нива за страната.

Пазарът на труда в Североизточния район следва средните показатели за страната, но данните показват различни тенденции в отделните области в района и през 2020 година. Работната сила наброява 423,2 хил. души, като икономически активните хора (заети и търсещи работа) формират коефициент на икономическа активност от 71,1% за населението на възраст 15-64 г., задържайки се под средния за страната (72,2%). Най-висока е икономическата активност в област Шумен (75,0%) и област Варна (71,8%), а най-ниска – в област Търговище (63,4%). Сравнително ниската икономическа активност в района е съпроводена от относително ниска заетост и висока безработица. Коефициентът на заетост на населението за Североизточния район намалява до 66,7% (при 68,5% за страната) през 2020 година. Варна е единствената област в района, при която той е по-висок от средния за страната – 70,2%. Най-нисък пък е в област Търговище – едва 56,5%. Коефициентът на безработица в Североизточния район е вторият най-висок в страната (след този в Северозападния район) – 6,2% (при 5,2% за страната) за населението на 15-64 години. Отново в област Варна стойностите са значително по-благоприятни и безработицата е едва 2,2%, докато в останалите три области коефициентите са 10 и повече процента.

плата нараства до 13,3 хил. лв., като най-висока е в област Варна

(14,3 хил. лв.), а най-ниска – в област Добрич (11,4 хил. лв.). Това предопределя и сравнително ниския относителен дял на бедните в района – 20% (при 24% за страната). Населението, живеещо с материални лишения обаче, остава близко до средните нива за страната.

Пазарът на труда в Североизточния район следва средните показатели за страната, но данните показват различни тенденции в отделните области в района и през 2020 година. Работната сила наброява 423,2 хил. души, като икономически активните хора (заети и търсещи работа) формират коефициент на икономическа активност от 71,1% за населението на възраст 15-64 г., задържайки се под средния за страната (72,2%). Най-висока е икономическата активност в област Шумен (75,0%) и област Варна (71,8%), а най-ниска – в област Търговище (63,4%). Сравнително ниската икономическа активност в района е съпроводена от относително ниска заетост и висока безработица. Коефициентът на заетост на населението за Североизточния район намалява до 66,7% (при 68,5% за страната) през 2020 година. Варна е единствената област в района, при която той е по-висок от средния за страната – 70,2%. Най-нисък пък е в област Търговище – едва 56,5%. Коефициентът на безработица в Североизточния район е вторият най-висок в страната (след този в Северозападния район) – 6,2% (при 5,2% за страната) за населението на 15-64 години. Отново в област Варна стойностите са значително по-благоприятни и безработицата е едва 2,2%, докато в останалите три области коефициентите са 10 и повече процента.

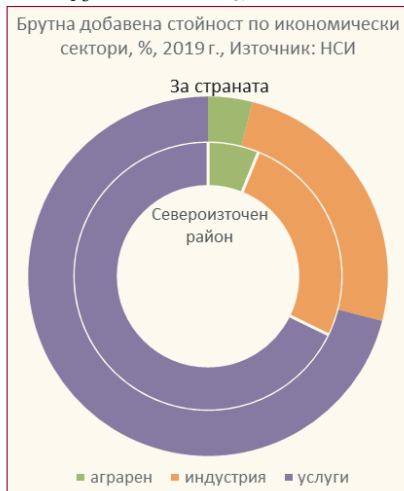
Презгубикателства през зара на труда в Североизточния район и през 2020 г. остават застаряването на населението и сравнително ниското образование на работната сила.

Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на 15-19 г. към това на 60-64 г. в района като цяло е по-благоприятен от средния за страната, но застаряването намалява работната сила все повече. В област Варна коефициентът е най-висок – 77,5% (при 67,1% за страната), което означава, че на всеки сто възрастни хора, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 78 младежи, на които им предстои вливане в работната сила. Демографското заместване в останалите три области е под 70%, като най-ниско е в област Шумен (66,3%).

Работната сила в Североизточния район е сравнително слабо образована. Изключение прави област Варна, в която дялът на висшистите сред населението на възраст 25-64 г. е под средния за страната (25% при 29% за страната), но хората със средно образование съставляват голямата част от населението (61% при 54% за страната). В останалите три области от района относителният дял на населението с основно и по-ниско образование е над 25% (при 17% за страната), достигайки 38% в област Търговище.

Районът е сравнително добре инфраструктурно развит. С изключение на област Добрич, областите Варна, Шумен и Търговище са с по-висока от средната гъстота на пътната и железопътната мрежа, по-голям дял на автомагистралите и първокласните пътища в общата пътна мрежа, по-добро качество на пътната настилка и по-голям достъп на домакинствата до интернет.

Източник на данни: НСИ

Economic and investment profile of the regions in the country

Northeast planning region Varna, Dobrich, Targovishte, Shumen

IME

The gross domestic product in the Northeast region reached BGN 12.3 billion in 2019 (latest official NSI data at the regional level as of August 2021). The largest contribution was made by the District of Varna (BGN 7.7 billion), whereas in the Districts of Dobrich and Shumen the gross domestic product was BGN 1.7 billion each. Last in that region was Targovishte District with BGN 1.2 billion. The relative value of the gross domestic product in the Northeast region reached BGN 13.3 thousand per capita, which placed the region third in the country after Southwestern and South-Central Bulgaria. The highest gross domestic product per capita for 2019 was again in Varna District - BGN 16 thousand, with the other three districts - Dobrich, Targovishte and Shumen, reaching a little over BGN 10,000.

The gross value added in the region for 2019 is BGN 10.6 billion, of which BGN 6.6 billion are in Varna district. The structure of the economy in the Northeast region is similar to the national average, with a higher share of agriculture (8%, compared to 4% for the country as a whole), but the region's districts differ significantly. Dobrich is one of the most agriculturally dependent areas both in the region and in the country, with the share of gross value added in its agricultural sector reaching 13% (compared to 4% for the country). In the Districts of Targovishte and Shumen manufacturing generates about 1/3 of the gross value added (compared to 1/4 for the country), and the service sector is responsible for under 60% (compared to over 71% for the country). Value added in Varna District is concentrated in services (73% compared to 71% for the country). The reason for the latter is both the size of that District and its tourist appeal.

The economic and investment activity in Varna also sharply separated that district from the others in the Northeast region in 2019. Entrepreneurship in Varna stands at higher levels than the national average with a

Варна / Varna

relative number of non-financial services enterprises in that District reaching 71 per thousand people population (compared to 61 per thousand people for the country). In Targovishte District this level is almost half as low - at 37 per thousand people. Investment is also concentrated primarily in Varna District, measured through the costs of acquisition of tangible fixed assets and foreign direct investment. Acquisition costs for tangible fixed assets in the district stand at BGN 2.7 thousand per capita, whereas in the Districts of Dobrich and Shumen they dropped to a level of BGN 1.8 thousand per capita. Foreign direct investment (FDI) in Varna's non-financial sector decreased for a second consecutive year, but its level remained relatively high - cumulative EUR 3.7 thousand per capita. In the Northeast region, Shumen District has the lowest rate of FDI - EUR 665 per capita. The relative volume of production in the region continues to grow - in Varna District it reaches BGN 23 thousand per capita, whereas in the other three Districts its level is about BGN 15-16 thousand per capita.

Employees in the Northeast region were the second best paid (after those in the Southwest) in 2019. The average gross annual salary increased to BGN 13.3 thousand; the highest being in Varna District (BGN 14.3 thousand) and the lowest - in Dobrich District (BGN 11.4 thousand). This drives the relatively low share of poverty in the region - 20% (compared to 24% for the country). However, the number of people living in material deprivation remains close to the national average.

The labour market in the Northeast region followed the average indicators for the country, but the data showed different trends among the different districts there in 2020. The labour force numbered 423.2 thousand people, with economically active people (employed and job seekers) forming an economic activity rate of 71.1%

for the population aged 15-64, below the national average (72.2 %). The highest is the economic activity in Shumen District (75.0%) and Varna District (71.8%), and the lowest - in Targovishte District (63.4%). The relatively low economic activity in the region is due to relatively low employment and high unemployment. The employment rate of the Northeast region population decreased to 66.7% (compared to 68.5% for the country) in 2020. Varna is the only District in the region where it was higher than the national average - 70.2%. The lowest was in Targovishte District - only 56.5%. The unemployment rate for people aged 15-64 in the Northeast region was the second highest in the country (second only to the Northwest region) - 6.2% (compared to 5.2% for the country). Again, in

Varna District the values were significantly more favourable with the unemployment rate at only 2.2%, whereas in the other three districts the rates surpassed 10 percent.

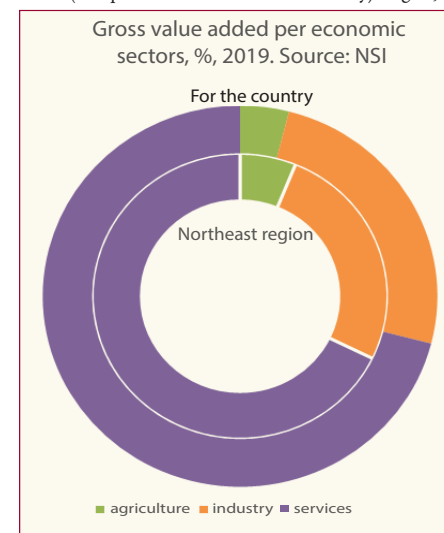
The primary challenges for the labour market in the Northeast region in 2020 remain the demographic aging and the relatively low education of the labour force.

The rate of population replacement as a ratio of those aged 15-19 to those aged 60-64 in the region, as a whole, is more favourable than the average for the country, but aging is increasingly reducing the workforce. In Varna District the rate is the highest - 77.5% (compared to 67.1% for the country), which means that for every hundred elderly persons who are about to leave the labour market in the next few years, there are 78 young persons about to join the workforce. The population replacement rate in the other three Districts is below 70%, with the lowest in Shumen (66.3%).

The labour force in the Northeast region has relatively low levels of education. An exception is the District of Varna, where the share of university graduates among those aged 25-64 is below the national average (25% compared to 29% for the country), but people with secondary education make up the majority of the population (61% compared to 54% for the country). In the other three Districts the relative share of the population with primary and lower education is over 25% (compared to 17% for the country), reaching up to 38% in Targovishte District.

The area is relatively well developed in terms of infrastructure. With the exception of Dobrich, the Districts of Varna, Shumen and Targovishte have higher than average densities of road and railway networks, a larger share of motorways and first-class roads, better quality of road surfaces and larger shares of households with Internet access.

Data source: NSI

Северен централен район за планиране

Велико Търново, Габрово, Русе, Разград, Силистра

ИПИ

Брутният вътрешен продукт в Северния централен район достига 8,9 млрд. лв. през 2019 г. и представлява малко над 7% от общия брутен продукт на България (последни официални данни на НСИ на областно ниво към август 2021 г.). Относителният му размер е 11,4 хил. лв. на човек от населението, като най-високата му стойност е в област Габрово (14,4 хил. лв. на човек), а най-ниската, включително и за страната – в област Силистра (7,7 хил. лв.).

Структурата на икономиката се различава значително както спрямо другите райони за планиране, така и в самия Северен централен район. Брутната добавена стойност достига 7,7 млрд. лв., а разпределението ѝ по сектори показва двойно по-широк аграрен сектор (8%, при 4% за страната) и значително по-малък дял на услугите (60%, при 71% за страната) спрямо средните за страната стойности.

Районът съчетава най-аграрната област в страната – Силистра, една от най-силните индустриални области – Габрово, и една от областите с най-застъпнен културен живот и услуги – Велико Търново. В област Силистра дялът на земеделието в брутната добавена стойност е петкратно по-висок от средния за страната (19%, при 4% за страната) и е единствената област с по-висок дял на аграрния сектор спрямо индустрията, която е едва 18% (при 25% за страната). В област Габрово индустрията създава 45% от брутната добавена стойност (при 25% за страната).

Инвестициите в Северния централен район са сравнително ниски с ясен превес на областите Велико Търново, Габрово и Русе над Силистра и Разград и през 2019 година. Отно-

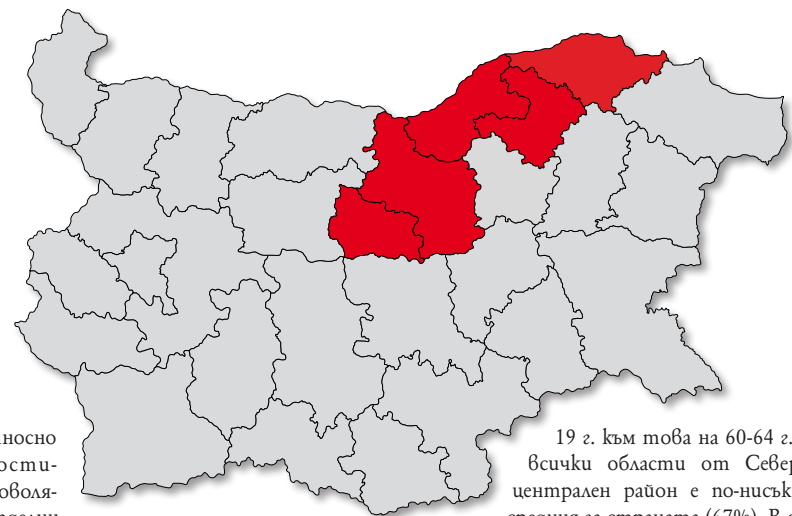
сителният брой на нефинансовите предприятия във всяка една от областите е под средния за страната (61 на хиляда души от населението), но докато във Велико Търново, Габрово и Русе те са над 45 на хиляда души, то в Разград и Силистра са под 40 на хиляда души. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи във всички области от района са между 2,0 и 2,5 хил. лв. на човек от населението, с изключение на област Силистра, където са 1,5 хил. лв. на човек. В размера на преките чуждестранни инвестиции също има голяма разлика между областите от Северния централен район. Най-висок и нарастващ е относителният им обем в областите

Габрово (3,2 хил. евро на човек) и Русе (2,0 хил. евро на човек), а в областите Велико Търново, Разград и Силистра размерът им е под хиляда евро на човек и дори намалява спрямо предходната година, т.е. наблюдава се отлив на инвестиции. Тези процеси предопределят и размера на произведената продукция. В областите Габрово и Русе тя достига 25 хил. лв. на човек, в областите Велико Търново и Разград – 16 хил. лв. на човек, а в област Силистра не успява да премине границата от

10 хил. лв. на човек през 2019 г.

Средната работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в Северния централен район е малко по-висока от средната за страната, достигайки 12,1 хил. лв. бруто годишно (при 11,9 хил. лв. за страната). Най-високи са възнагражденията в област Габрово (12,9 хил. лв.), а най-ниски – в област Силистра (10,6 хил. лв.).

Относителният дял на бедните в Северния централен район е по-нисък от средния за страната – 21,3% при 23,8% за страната, но дялът на населението, живеещо с материални лишения (субективна оценка на домакинства-

та относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности) остава по-висок от средния – 21,9% при 19,4%. С най-малък дял на бедните е област Габрово, а с най-висок – област Силистра.

Пазарът на труда в Северния централен район се характеризира със сравнително висока икономическа активност, близка до средната заетост и относително висока безработица през 2020 г. Коэффициентът на икономическа активност на населението на възраст 15-64 г. в района (заети и търсещи работа към общо работоспособни) достига 72,6% (при 72,2% за страната), като включва една от областите с най-висока активност – Велико Търново (77,9%), и една от областите с най-ниска такава – Силистра (64,1%). Коэффициентите на областите Русе и Габрово също са със стойности над средните за страната. Коэффициентът на заетост за района е 68,3% (при 68,5% за страната) с огромната разлика от 75,9% в област Велико Търново до 54,1% в област Силистра. Коэффициентът на безработица в района е 5,8% (при 5,2% в страната), като в областите Разград и Силистра достига съответно до 10,6% и 15,6%.

Огромни презивикателства през пазара на труда в Северния централен район остават застаряването на населението и нискообразованата работна сила. Докато проблемът със застаряването е свързан най-вече с местните пазари на труда в областите Габрово, Велико Търново и Русе, вторият проблем се отнася за областите Силистра и Разград. През 2020 г. коэффициентът на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15-

19 г. към това на 60-64 г. във всички области от Северния централен район е по-нисък от средния за страната (67%). В областите Разград и Силистра той е 65%,

в областите Русе и Велико Търново – 62-63%, а в област Габрово – едва 55%. Това означава, че на всеки сто души, на които предстои да излязат от пазара на труда в област Габрово през следващите няколко години, съответстват 55 младежи, на които предстои да се вляят в работната сила.

Образователното ниво на работната сила в областите от Северния централен район се различава значително и е силно взаимосвързано със структурата на икономиката. В област Велико Търново и Русе висшите сред население на възраст 25-64 години са над 30% и над средното за страната ниво, индустриалната област Габрово привлича повече хора със средно образование – 66% (при 54% за страната), а в областите Разград и Силистра дялът на населението с основно и по-ниско образование е значителен – над 31% (при 17% за страната).

Инфраструктурното развитие на Северния централен район е разнопосочно. Гъстотата на пътната мрежа е по-висока от средната за страната, но дялът на автомагистралите и първокласните пътища от общата пътна мрежа е сравнително малък, а качеството на пътната настилка – относително ниско. Гъстотата на железопътната мрежа е висока в областите Велико Търново и Русе и ниска в област Силистра. Достъпът на домакинствата до интернет остава сравнително висок, с изключение на област Велико Търново.

Източник на данни: НСИ

North Central Planning Region

Veliko Tarnovo, Gabrovo, Ruse, Razgrad, Silistra

IME

The gross domestic product in the North Central region reached BGN 8.9 billion in 2019 and represented a little over 7% of the total gross product of Bulgaria (most recent NSI official data at the regional level as of August 2021). Its relative amount was BGN 11.4 thousand per capita, with its highest value in Gabrovo District (BGN 14.4 thousand per capita), and its lowest – both for the region and the country - in Silistra District (BGN 7.7 thousand).

The structure of the economy differs significantly from other planning regions as well as within the North Central region itself. Gross value added reached BGN 7.7 billion, and its distribution among sectors showed an agricultural sector that is double the size of the national average (8%, compared to 4%) as well as a significantly smaller share of services (60%, compared to 71% for country).

The region includes the most agriculturally focused district in the country - Silistra, one of the strongest industrial areas - Gabrovo, and one of the areas with the most developed cultural life and services - Veliko Tarnovo. In Silistra District the share of agriculture in gross value added is five times higher than the national

average (19%, compared to 4% for the country) and it is the only district with a higher share of the agricultural sector compared to industry, which stood at only 18% (25% for the country). In Gabrovo District, industry created 45% of gross value added (compared to 25% for the country).

Investment in the North Central region was relatively low in 2019, with a clear dominance of the districts of Veliko Tarnovo, Gabrovo and Ruse over those of Silistra and Razgrad. The relative number of non-financial enterprises in each of the Districts was below the national average (61 per thousand people population). While in Veliko Tarnovo, Gabrovo and Ruse these were over 45 per thousand people, in Razgrad and Silistra they were below 40 per thousand people. The acquisition costs of tangible fixed assets in all districts of the region were between BGN 2.0 and 2.5 thousand per capita, with the exception of Silistra District, where they were BGN 1.5 thousand per capita. There is also a big difference in the amount of foreign direct investment between the districts of the North Central region. The highest and fastest growing was its relative volume in the districts of Gabrovo (EUR 3.2 thousand per capita) and Ruse (EUR 2.0 thousand per capita), whereas in the districts of Veliko Tarnovo, Razgrad and Silistra its amount was less than a thousand euro per capita with a decline compared to the previous year, meaning there is an outflow of investment. These processes also determined the production value in the region. In the Districts of Gabrovo and Ruse it reached BGN 25,000 per capita, in the Districts of Veliko Tarnovo and Razgrad - BGN 16,000 per capita, but in Silistra it failed to exceed BGN 10,000 per capita in 2019.

The gross annual average salary in the North Central region was slightly higher than the national average, reaching BGN 12.1 thousand (compared to BGN 11.9 thousand for the country). The highest salaries were in Gabrovo District (BGN 12.9 thousand), and the lowest - in Silistra District (BGN 10.6 thousand).

The relative poverty rate in the North Central region was lower than the national average - 21.3%, compared to 23.8% for the country, but the share of the population living in material deprivation (subjective assessment of households on their ability to meet their needs) remained higher than average - 21.9% compared to 19.4%. Gabrovo District has the lowest poverty rates, and Silistra District the highest.

The relative poverty rate in the North Central region was lower than the national average - 21.3%, compared to 23.8% for the country, but the share of the population living in material deprivation (subjective assessment of households on their ability to meet their needs) remained higher than average - 21.9% compared to 19.4%. Gabrovo District has the lowest poverty rates, and Silistra District the highest.

Велико Търново / Veliko Tarnovo

The labour market in the North Central region was characterized by relatively high economic activity due to close to the national average employment rates, but also relatively high unemployment in 2020. The economic activity rate of the population aged 15-64 in the region (those employed and seeking work as part of the total working age population) reached 72.6% (compared to 72.2% for the country), including one of the Districts with the highest national activity - Veliko Tarnovo (77.9%) and one of the Districts with the lowest - Silistra (64.1%). The rates for Ruse and Gabrovo were also above the national average. The employment rate for the region was 68.3% (compared to 68.5% for the country) with a vast difference between the 75.9% in Veliko Tarnovo District and the 54.1% in Silistra District. The unemployment rate in the region was 5.8% (compared to 5.2% in the country), but in the districts of Razgrad and Silistra it reached 10.6% and 15.6%, respectively.

The demographic aging and the low-educated workforce remain huge challenges for the labour market in the North Central region. While the problem of aging is mainly related to the local labour markets of the Districts of Gabrovo, Veliko Tarnovo and Ruse, the second issue concerns the Districts of Silistra and Razgrad. In 2020, the population replacement rate as a ratio of the population group aged 15-19 to that of 60-64 in all Districts of the North Central region was lower than the national average (67%). In the Districts of

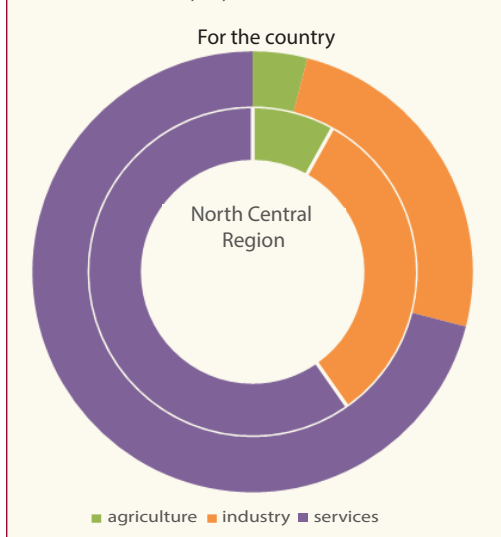
Razgrad and Silistra it was 65%, in the Districts of Ruse and Veliko Tarnovo - 62-63%, and in Gabrovo District - only 55%. This means that for every hundred people who are about to leave the labour market in Gabrovo in the next few years there are 55 young people who are about to join the workforce.

The educational levels of the labour force in the Districts of the North Central region differ significantly and these are strongly correlated with the structure of the economy. In Veliko Tarnovo and Ruse Districts the university graduates in the 25-64 age group are above 30% and above the national average. The industrialized district of Gabrovo attracts more people with secondary education - 66% (compared to 54% for the country), whereas in Razgrad and Silistra Districts, the share of the population with primary and lower education is significant - above 31% (compared to 17% for the country).

The infrastructural development of the North Central region varies between the districts. The density of the road network is higher than the national average, but the share of motorways and first-class roads in the total road network is relatively small, and so is the quality of the road surfaces. The density of the railway network is high in the Districts of Veliko Tarnovo and Ruse and low - in the District of Silistra. Household Internet access remains relatively high, with the exception of Veliko Tarnovo District.

Data source: NSI

Gross value added per economic sectors, %, 2019. Source: NSI

Северозападен район за планиране

Видин, Враца, Монтана, Плевен, Ловеч

ИПИ

Северозападният район е най-бедният в страната. През 2019 г. (последни официални данни на НСИ на областно ниво към август 2021 г.) брутният вътрешен продукт както по абсолютна стойност (7,7 млрд. лв.), така и по относителен размер (10,5 хил. лв. на човек от населението) е най-ниският в страната. В рамките на района БВП е най-нисък в област Видин – 732 млн. лв. и 8,7 хил. лв. на човек от населението. Област Плевен произвежда най-голям вътрешен продукт (2,3 млрд. лв.), но относителният му обем е най-висок в област Враца – 13,3 хил. лв. на човек от населението.

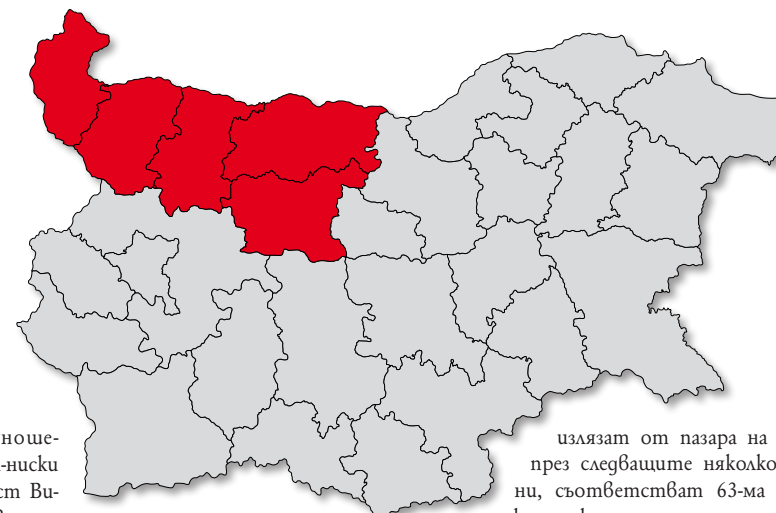
Структурата на икономиката на Северозападния район се отличава от средната за страната със сравнително висок дял на аграрния сектор и индустрията и чувствително по-нисък дял на сектора на услугите. Брутната добавена стойност през 2019 г. достига 6,6 млрд. лв., от които 10% в земеделието (при 4% за страната), 32% в индустрията (при 25% за страната) и 58% в услугите (при 71% за страната). Тази картина е резултат от коренно различната структура в отделните области в района. Областите Видин и Монтана имат едни от най-високите дялове на брутната добавена стойност в аграрния сектор в страната (14%), област Враца е значително индустриализирана (48%) с много нисък дял на услугите (44%), а в областите Видин и Плевен секторът на услугите е силно застъпен (съответно 71% и 66%).

Икономическата и инвестиционната активност в Северозападния район също остават сравнително ниски и през 2019 година. Предприемачеството е по-вяло от средните за страната нива с изключително нисък

относителен брой на предприятията, като дори и най-високата му стойност в района, тази в област Ловеч (46 на хиляда души), е значително по-ниска от средната за страната (61 на хиляда души от населението). В област Монтана активни са едва 36 предприятия на хиляда души, в областите Видин и Враца – съответно по 37 и 38 на хиляда души от населението. При нито една от тези области няма повишаване на относителния брой на нефинансовите предприятия спрямо предходната година.

Сравнително ниската инвестиционна активност се вижда и от относителните размери на вътрешните и външните инвестиции. Видин остава областта в България с разходи за придобиване на дълготрайни материални активи под хиляда лева на човек от населението. В областите Монтана, Ловеч и Враца те са от порядъка на 1,2-1,5 хил. лв., а най-високи са в област Плевен – 2 хил. лева, но и там са далеч от средните стойности за страната над 3 хил. лв. на човек. Към края на 2019 г. в областите Ловеч, Плевен и Видин преките чуждестранни инвестиции прехвърлят хиляда евро на човек от населението, но в Монтана и Враца те остават сравнително ниски – съответно 280 и 505 евро на човек, и далеч от средните за страната нива (3,7 хил. евро на човек). Същевременно произведената продукция продължава да нараства и в област Враца достига 17,6 хил. лв. на човек, а в областите Монтана, Ловеч и Плевен – почти 15 хил. лв. на човек. Най-ниска, но също нарастваща, остава произведената продукция в област Видин – 7,6 хил. лв. на човек.

Заплатите в Северозападния район остават най-ниските в страната – 11,9 хил. лв. годишно за наетите лица по трудово и служебно

правоотношение. Най-ниски са в област Видин (10,3 хил.

лв.), а най-високи – в област Враца (13,9 хил. лв.).

Сравнително свята икономическа и инвестиционна активност и относително ниските заплати в Северозападния район предопределят високата бедност в района. Относителният дял на бедните е 24%, малко над средния за страната, а дялът на населението, което субективно оценява себе си като живеещо с материални лишения, е 22% (при 19% в страната).

Пазарът на труда в Северозападния район продължава да страда от редица трудности и през 2020 г. Икономическата активност и заетостта са изключително ниски, а безработицата – висока. Коэффициентът на икономическа активност на населението на 15-64 г. (работещи и търсещи работа) за района е 67,6% (при 72,2% за страната) и в нито една област не преминава 70%. Коэффициентът на заетост достига 58,7% (при 68,5% за страната), варирайки от 52,1% в област Монтана до 64,1% в област Ловеч. Коэффициентът на безработица е 13,2% (при 5,2% за страната), като в област Монтана достига до 24,1%, а в област Видин – до 19,3%.

Предизвикателства пред пазара на труда в Северозападния район остават застаряването на населението и влошената образователна структура на работната сила. Във всяка една от областите в района коэффициентът на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15-19 г. към това на 60-64 г. е по-нисък от средния за страната (67%). В Плевен той е 63%, което означава, че на всеки сто възрастни хора, на които им предстои да

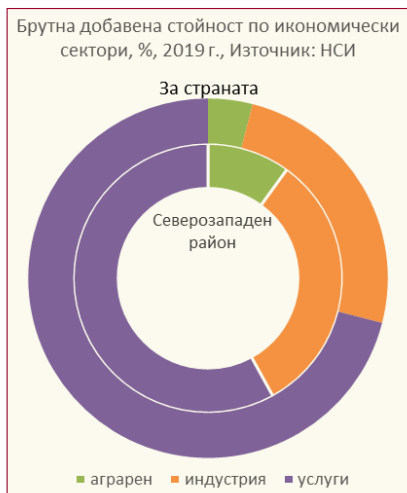
излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 63-ма младежи, на които им предстои да се вляят в работната сила.

Областите от Северозападния район са и сред тези с най-нискообразована работна сила. През 2020 г. във всяка една от тях дялът на висшистите сред населението на възраст 25-64 г. е по-нисък от средния за страната (29%). В област Монтана той е едва 11%, а в област Видин – 18%. Същевременно дялът на населението с основно и по-ниско образование в района е по-висок от средния за страната (17%). Най-високите стойности отново са в област Монтана – 28%, следвана от област Враца – 22%.

Относително слабото икономическо развитие и разположението в периферията на страната са съпроводени от сравнително негодната инфраструктура в Северозападния район и през 2020 г. В сравнение със средните за страната показатели гъстотата на пътната мрежа в областите от района е ниска, дялът на автомагистралите и първокласните пътища в общата пътна мрежа – малък, а качеството на пътната настилка – лошо. Най-добре се представя област Ловеч с 18,3 км на 100 кв. км територия пътна мрежа (при 17,9 км на 100 кв. км за страната), дял на магистралите и първокласните пътища – 16,2% (при 18,5% за страната), пътна настилка в добро състояние – 41,0% (при 41,4% за страната) и достъп до интернет – 77% (при 79% за страната).

Достъпът на домакинствата до интернет във всички северозападни области също е по-нисък от средния за страната (79%), като най-ниските стойности са в област Видин (45%).

Източник на данни: НСИ

Northwest planning region

Vidin, Vratsa, Montana, Pleven, Lovech

IME

The Northwest region is the least developed in the country. In 2019 (most recent NSI official data at the regional level as of August 2021) the gross domestic product both in absolute (BGN 7.7 billion) and in relative terms (BGN 10.5 thousand per capita) was the lowest in the country. Within the region itself, the GDP was the lowest in Vidin District - BGN 732 million, or BGN 8.7 thousand per capita. Pleven District produced the largest domestic product (BGN 2.3 billion), but the relative volume was the highest in Vratsa District - BGN 13.3 thousand per capita.

The structure of the economy of the Northwest region differs from the country as a whole with a relatively high share of the agricultural and manufacturing sectors and a significantly lower share of the service sector. Gross value added in 2019 reached BGN 6.6 billion, of which 10% came from agriculture (compared to 4% for the country), 32% from manufacturing (compared to 25% for the country) and 58% from services (compared to 71% for the country). This is the result of the radically different structure in the different areas of the region. Vidin and

Montana districts have some of the highest shares of gross value added in the agricultural sector of the country (14%), Vratsa District is significantly industrialized (48%) with a very low share of services (44%), whereas in the districts of Vidin and Pleven the service sector is strongly represented (71% and 66%, respectively).

Economic and investment activity in the Northwest region also remained relatively low in 2019. Entrepreneurship is much less active than the national average with an extremely low relative number of enterprises. Even the highest value in the region, that in Lovech District (46 enterprises per thousand people) is significantly lower than the national average (61 per thousand people). In the District of Montana there are only 36 enterprises per thousand people, and in the districts of Vidin and Vratsa - respectively 37 and 38 per thousand people. In none of these districts was there an increase in the relative number of non-financial services corporations when compared to the preceding year.

The relatively low investment activity can be seen in the relative sizes of domestic and foreign investment. Vidin remained the only Bulgarian district with acquisition costs of tangible fixed assets below BGN

one thousand per capita. In the districts of Montana, Lovech and Vratsa they were in the range of BGN 1.2-1.5 thousand. The highest were in Pleven - BGN 2 thousand - but even there they were far from the average values for the country of BGN 3 thousand per capita. At the end of 2019 in the districts of Lovech, Pleven and Vidin cumulative foreign direct investment surpassed one thousand euro per capita, but in Montana and Vratsa these numbers remained relatively low - respectively EUR 280 and 505 per capita, and far from the national average (EUR 3.7 thousand per capita). At the same time, production output continued to grow. In Vratsa District it reached BGN 17.6 thousand per capita, and in Montana, Lovech and Pleven districts - almost BGN 15 thousand per person. The lowest, but also increasing, remained the production output in Vidin District - BGN 7.6 thousand per person.

Salaries in the Northwest region remained the lowest in the country - BGN 11.9 thousand per year in the non-financial economy. The lowest salaries were in Vidin District (BGN 10.3 thousand), and the highest - in Vratsa District (BGN 13.9 thousand).

The relatively reduced economic and investment activities and the relatively low wages in the Northwest region predetermine the high poverty rate in the region. The relative share of the poor was 24%, slightly above the national average, and the share of the population who subjectively evaluate themselves as living in a situation of material deprivation was 22% (compared to 19% in the country).

The labour market in the Northwest region continued to suffer due to a number of difficulties in 2020. Economic activity and employment rates were extremely low and unemployment was high. The coefficient of economic activity of the population aged 15-64 (working and job seekers) for the region was 67.7% (compared to 72.2% for the country) and in no district did it exceed 70%. The employment rate reached 58.7% (compared to 68.5% for the country), ranging from 52.1% in Montana to 64.1% in Lovech. The unemployment rate was 13.2% (compared to 5.2% for the country), reaching 24.1% in Montana and 19.3% in Vidin.

Challenges to the labour market in the Northwest region remain the demographic aging and the deteriorating educational structure of the labour force. In each of the regional districts the population replacement rate as a ratio of the population group aged 15-19 to that aged 60-64 is lower than the national average (67%). In Pleven, it was 63%, which means that for every hundred older people who are about to leave the labor market in the next few years,

there are 63 young people who are about to join the workforce.

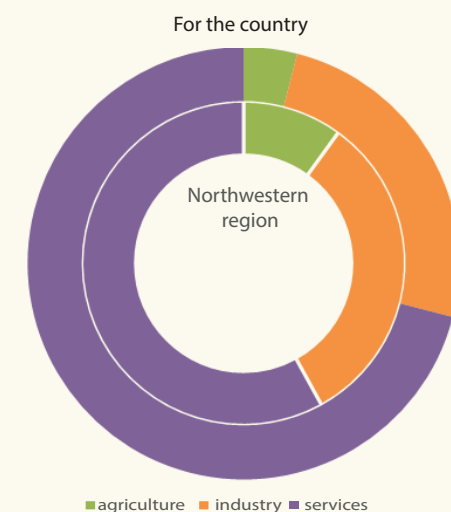
The districts of the Northwest region are also among those with the least educated workforce. In 2020, in each of them the share of university graduates among the group aged 25-64 was lower than the national average (29%). In Montana District it was only 11%, and in Vidin District - 18%. At the same time, the share of the population with primary and lower education in the region was higher than the national average (17%). The highest values are again in Montana District - 28%, followed by Vratsa - 22%.

The relatively weak economic development and the geographically peripheral location of the region were accompanied by relatively inadequate infrastructure in 2020. Compared to the national average, the density of the road network in the districts is low, the share of highways and first-class roads within the total road network - small, and the quality of the road surface - poor. Lovech District was the best performer with 18.3 km per 100 sq. km of road network territory (17.9 km per 100 sq. km for the country), share of highways and first-class roads - 16.2% (against 18.5% for the country), road surfaces in good condition - 41% (against 41.4% for the country) and Internet access - 77% (against 79% for the country).

Household Internet access in all northwestern districts is lower than the national average (79%), with the lowest value in Vidin District (45%).

Data source: NSI

Gross value added per economic sectors, %, 2019. Source: NSI

Югозападен район за планиране

София-град, София, Перник, Кюстендил, Благоевград

ИПИ

Югозападният район е специфичен по отношение на своето икономическо и социално развитие, защото показателите на столицата са в пъти по-добри от тези на останалите области не само в района за планиране, но и в страната. В този смисъл, когато данните отчитат най-благоприятни условия именно в Югозападния район, то това се дължи почти изцяло и само на показателите в София. Останалите области – Перник, Кюстендил, Благоевград и Софийска – често са далеч от средните показатели за района.

Югозападният район съсредоточава най-голяма част от брутния вътрешен продукт на страната както по отношение на общия му обем, така по относителния му размер спрямо населението. През 2019 г. (последни данни на НСИ на областно ниво) БВП в района достига 60,5 млрд. лв. като 85% от него е в столицата. Столицата регистрира и най-високия БВП на човек от населението не само в района, но и в страната – 38,6 хил. лв. при 28,9 хил. лв. за района и значително по-ниските 17,8 хил. лв. в страната.

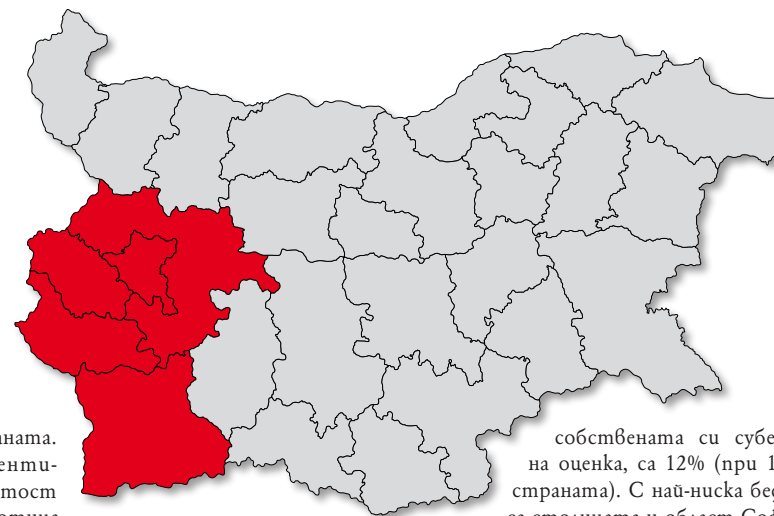
Югозападният район, доминиран основно от столицата, се отличава и с огромен дял на брутната добавена стойност (БДС) в сектора на услугите. Делът на услугите в района достига 82% (при 71% за страната) през 2019 г., докато дяловете на индустрията и аграрния сектор са съответно 17% (при 25% за страната) и 1% (при 4% за страната). В района за планиране при всички области, освен Софийска, делът на услугите е над 60%. В област София делът на сектора на индустрията в добавената стойност има превес с 56%. Тези дялове са продукувани от съ-

средоточаването на услугите в столицата и развитието на индустрията в периферията ѝ – именно в Софийска област. Кюстендил пък е най-аграрната област в Югозападния район с 9% БДС в аграрния сектор.

Обемът на общата добавена стойност в Югозападния район за планиране също е значително по-висок от средния за страната. През 2019 г. той достига 52,3 млн. лв. и нараства с близо 1/3 за три години. Отново основната част е в столицата – 85% от общата добавена стойност в района.

В столицата и област Благоевград относителният брой на нефинансовите предприятия е значително по-висок от средния за страната. Икономическата и инвестиционната активност, особено в столицата, се вижда и от данните на придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА), където разходите за ДМА на човек от населението продължават да са двойно над средните за страната и въпреки че в останалите области в района те изостават, общото представяне на Югозападния район е най-доброто в страната. Столицата, на този път заедно със Софийска област, изпълват значително и по отношение на относителните обеми (спрямо населението) на преките чуждестранни инвестиции и на произведената продукция. Най-слабото представяне пък е за област Кюстендил.

Югозападният район е този с най-многобройна работна сила и най-висок коефициент на икономическа активност – 76,6% (при 72,2% за страната) на населението на възраст 15-64 г. за 2020 година. Причината този път не са само показателите на столицата. Във всички области в района, с изключение на област Кюстендил, активността на пазара на труда е по-висока от средната

за страната. Коефициентите на заетост и безработица

в района също са по-благоприятни. Коефициентът на заетост достига 73,8% (при 68,5% за страната), а на безработица – 3,6% (при 5,2% за страната). С най-висока заетост и най-ниска безработица са столицата и област София. Столицата е областта с най-образована работна сила в страната и през 2020 година. Делът на населението на възраст 25-64 г. с висше образование достига 57% (при 29% за страната), а с основно и по-ниско образование – 4% (при 17% за страната). В останалата част от Югозападния район сравнително голям дял от работната сила е със средно образование, което кореспондира пряко с индустриалния профил на областите и нуждата именно от хора със средно образование.

Средните заплати на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в района са по-високи от тези в страната и през 2019 г., но това се дължи почти изцяло на възнагражденията в столицата. Те продължават да са близо двойно по-високи от средните и въпреки високата база, ръстът им изпреварва този в страната. В друката крайност е област Благоевград, където средната годишна заплата е най-ниската в страната и ръстът ѝ е по-малък от средния.

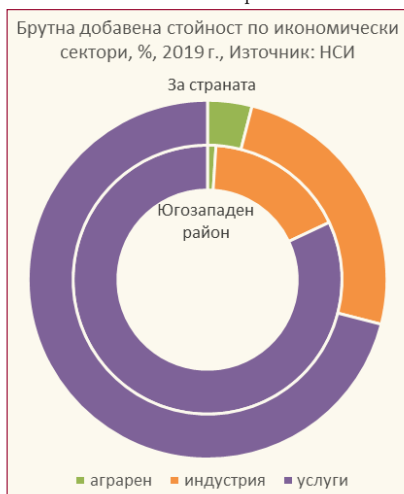
Нивото на заплащане и икономическата активност предопределят относително ниското ниво на бедност в Югозападния район. През 2019 г. относителният дял на бедните е 22% (при 24% за страната), а домакинствата, живеещи с материални лишения според

собствената си субективна оценка, са 12% (при 19% за страната). С най-ниска бедност са столицата и област София.

Президиентство пред пазара на труда остава застаряването на населението и през 2020 г. С изключение на столицата, останалите области в Югозападния район имат силно неблагоприятни и влошаващи се коефициенти на демографско заместване, което отразява отношението на населението на възраст 15-19 г. към това на възраст 60-64 години. С най-ниски показатели са областите Перник и Кюстендил – съответно 50% и 53%. Това означава, че на всеки сто души, на които предстои да излязат от активния трудов живот през следващите няколко години, съответстват двойно по-малко млади, на които им предстои да се влязат в работната сила. За столицата коефициентът на демографско заместване продължава да се повишава и достига 79%.

Преглед относително високата активност в столицата и нейната периферия, инфраструктурното развитие на Югозападния район е сравнително добро. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа, както и делът на автомагистралите и първокласните пътища са по-високи от средните за страната. Изключение прави област Благоевград, което може да се обясни с географското ѝ разположение на картата на страната и с планинските територии в нея. Качеството на пътната настилка също е сравнително добро (този път с изключение на някои райони в област София). Достъпът на домакинствата до интернет е близък, но над средния за страната.

Източник на данни: НСИ

Southwest planning region

Sofia-city, Sofia, Pernik, Kyustendil, Blagoevgrad

IME

The Southwestern region is quite distinctive in terms of its economic and social development, because the economic indicators for the Bulgarian capital are drastically superior to those of other districts not only in the planning region, but also in the country as a whole. Because of this, when the data reported that the most favourable conditions were to be found in the Southwestern region, that is almost entirely due to the influence of the capital. The other districts - Pernik, Kyustendil, Blagoevgrad and Sofia - are often far below the regional average.

The Southwestern region encompasses the largest part of the country's gross domestic product both in terms of its total volume and its relative size per capita. In 2019 (the most recent NSI data at the provincial level) the GDP in the region reached BGN 60.5 billion, 85% of which was produced in the capital city. Sofia also registered the highest GDP per capita not only in the region but also in the country - BGN 38.6 thousand compared to BGN 28.9 thousand for the region and the significantly lower BGN 17.8 thousand in the country.

The Southwestern region, dominated primarily by the capital city, also has a large share of the gross value added (GVA) in the services sector. The share of services in the region reached 82% (compared to 71% for the country) in 2019, while the shares of manufacturing and the agricultural sector were 17% (compared to 25% for the country) and 1% (compared to 4% for the country), respectively. In all districts of the planning region, except Sofia District, the share of services is over 60%. In that district the share of the manufacturing sector in the value added prevailed with 56%. These shares were dictated by the concentration of services in the capital and the development of industry on its periphery - namely in Sofia District. Kyustendil is the most agricultural district of the Southwest region with 9% GVA in the agricultural sector.

The volume of total value added in the Southwest planning region was also significantly higher than the national average. In 2019, it reached BGN 52.3 million - a nearly 1/3 increase in three years. Again, the main spot was the capital - representing 85% of the total added value in the region.

In Sofia City and Blagoevgrad District the relative number of non-financial enterprises is significantly higher

than the national average. Economic and investment activities, especially in the capital, was also evident from the data on acquisition of tangible fixed assets (FTA), where the cost of fixed assets per capita continued to be twice the national average. Although other parts of the region lagged behind the overall performance of the Southwest was still the best in the country. The capital, this time together with Sofia District, stood out significantly in terms of relative volumes (per capita) of foreign direct investment and production output. The weakest performance in that respect was registered in Kyustendil District.

In 2020, the Southwestern region was the one with the largest labour force and the highest economic activity rate - 76.6% (compared to 72.2% for the country) of the population aged 15-64. The reason behind that this time was not only due to the indicators of the capital city. In all of the regional districts, except for Kyustendil, the labour market activity was higher than the national average. The employment and unemployment rates in the region were also more favorable. The employment rate reached 73.8% (compared to 68.5% for the country) and the unemployment rate - 3.6% (compared to 5.2% for the

country). Sofia City and Sofia District had the highest employment and the lowest unemployment rates. The capital city was also the district with the most educated workforce in the country in 2020 as well. The share of the population aged 25-64 with higher education reached 57% (compared to 29% for the country), whereas that with primary and lower education was 4% (compared to 17% for the country). In the rest of the Southwest region, a relatively large share of the workforce had secondary education, which corresponds directly to the industrial profile of these districts and the need for people with such training.

The average salaries of employees in the region were higher than the rest of the country in 2019, but this is almost entirely due to remuneration levels in the capital city. These continue to be close to twice the national average and despite their high base, their growth was also ahead of that in the rest of the country. At the other extreme is Blagoevgrad District, where the average annual salary was the lowest in the country and its growth rate was slower than the national average.

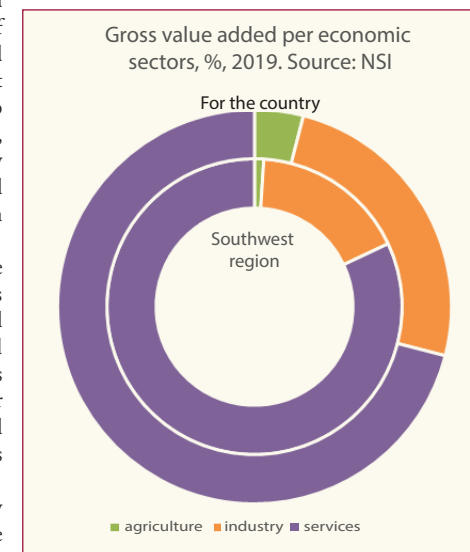
The level of wages and economic activity predetermined the relatively low level of poverty in the

Southwest region. In 2019, the relative share of poor people was 22% (compared to 24% for the country), and the share of households living in material deprivation, according to their own subjective assessment, was 12% (compared to 19% for the country). The capital city and Sofia District had the lowest poverty rates.

The demographic aging remained a challenge for the labour market in 2020. With the exception of Sofia City, the other districts in the region had very unfavourable and deteriorating population replacement rates, especially the ratio of the population group aged 15-19 to that aged 60-64 years. The lowest indicators were recorded in the districts of Pernik and Kyustendil - 50% and 53%, respectively. This means that for every hundred people who are about to leave active working life in the next few years, there are half as many young people who are about to join the workforce. For the capital city, the demographic replacement rate continued to rise and reached 79%.

Given the relatively high economic activity in the capital and its periphery, the infrastructural development of the Southwest region is relatively good. The density of the road and railway networks, as well as the share of motorways and first-class roads are higher than the national average. An exception is Blagoevgrad District, which can be explained by its geographical location and its mountainous terrain. The quality of the road surfaces is also relatively good (with the exception of some areas in Sofia District). Household access to the Internet is close to the national average, although it surpasses it.

Data source: NSI

Южен централен район за планиране Пловдив, Пазарджик, Смолян, Хасково, Кърджали

ИПИ

Южният централен район съдържа в себе си коренно различни по представяне във всякакви сфери на икономическия и социалния живот области.

Брутният вътрешен продукт на района е вторият по абсолютен размер в страната, но заради сравнително високата ъгстота на населението относителният му размер е по-нисък от средния и през 2019 година. Най-високият БВП на човек от населението е в област Пловдив – 14,5 хил. лв., следвана от област Смолян – 11,7 хил. лева. В останалите области в района – Кърджали, Хасково и Пазарджик – той е 9-10 хил. лева.

Брутната добавена стойност в Южния централен район достига 14,6 млрд. лв. през 2019 г., като над половината (57%) е в област Пловдив.

Структурата на икономиката се отличава със сравнително висок дял на индустрията. Брутната добавена стойност в сектора на индустрията е 36% (при 25% за страната) за сметка на тази в сектора на услугите – 59% (при 71% в страната).

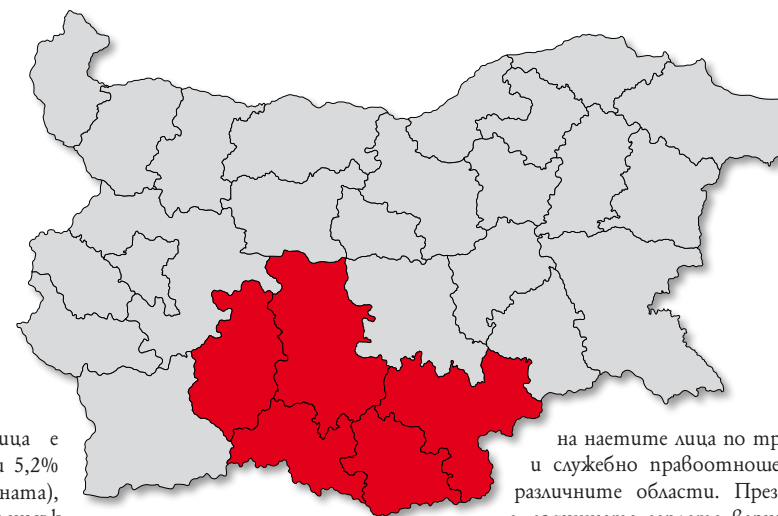
Земеделието е най-силно застъпено в Кърджали – дялът му е почти двойно по-висок от средния за района и тройно по-висок от този в страната. Като индустриални области се отличават Пазарджик, Смолян и Кърджали (39% БДС в индустриалния сектор), а услугите са най-силно застъпени в Хасково (66%) и Пловдив (61%).

Икономическата и инвестиционната активност в Южния централен район е сравнително ниска и през 2019 г., въпреки че показателите са разнопосочни в различните области. Като цяло област Кърджали се представя най-слабо, а област Пловдив – най-добре. Преприемаческата активност е разнопосочна

- относителният брой на предприятията варира от 32 на хиляда души от населението в Кърджали до 60 на хиляда души в област Пловдив при 61 на хиляда души за страната. В област Хасково относителният брой на предприятията е 54 на хиляда души от населението, но относителният обем на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, както и на преките чуждестранни инвестиции, е сравнително нисък – съответно 1130 лв. на човек (при 3155 на човек за страната) и 815 евро на човек (при 3655 на човек в страната). В рамките на района най-високи са преките чуждестранни инвестиции в област

Пловдив, въпреки че са далеч по-ниски от средните за страната и Пловдив остава на осмо място сред българските области. Във всички области в района стойността на произведената продукция нараства спрямо предходната година, но остава под средните относителни обеми в страната (28 хил. лв. на човек от населението). Най-висока е в област Пловдив (28 хил. лв. на човек), а най-ниска – в област Кърджали (10 хил. лв. на човек).

Пазарът на труда в Южния централен район значително се различава между отделните области и през 2020 г. Средният коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години в района остава по-нисък от средния – 70% (при 72% за страната). Традиционно той е най-висок в област Смолян и най-нисък в област Кърджали, дори и в национален мащаб. Сравнително ниско ниво на икономическа активност в района е съпроводено едновременно от относително ниска заетост и ниска безработица. Коефициентът на заетост достига 67% (при 69% за страната). Най-висока е заетостта в област Пловдив, а най-ниска – в Кърджали. Коефициентът на

безработица е 3,5% (при 5,2% за страната), като най-нисък е той в Пловдив, а най-висок в Смолян.

Основни предизвикателства пред пазара на труда в Южния централен район и през 2020 г. остават сравнително ниското образование на работната сила, както и застаряването на населението. Най-ниско образование са жителите на възраст 25-64 г. в областите Кърджали и Хасково. Дялът на населението с основно и по-ниско образование в Кърджали е 34% (при 17% за страната), а с висше – 18% (при 29% за страната). С най-малък дял на ниско образованото население е Смолян, която е и сред областите с най-добри образователни показатели и резултати в страната. Сред областите в района с най-много висшисти пък е Пловдив (над 26%), което е логично предвид няколкото висши училища в областта. По отношение на застаряването на населението като фактор на пазара на труда област Смолян е с най-ниския коефициент на демографско заместване не само в района, но и в страната – 41% (при 67% за страната). Показателят показва отношението на населението на възраст 15-19 г. към това на 60-64 г., т.е. за област Смолян на всеки сто души, на които им предстои скорошно излизане от работната сила, съответстват едва 41 младежи, които ще се вляят на пазара на труда през следващите няколко години. В Южния централен район област Пловдив е с най-висок коефициент на демографско заместване, но и той е само 1 пр. п. над средния за страната.

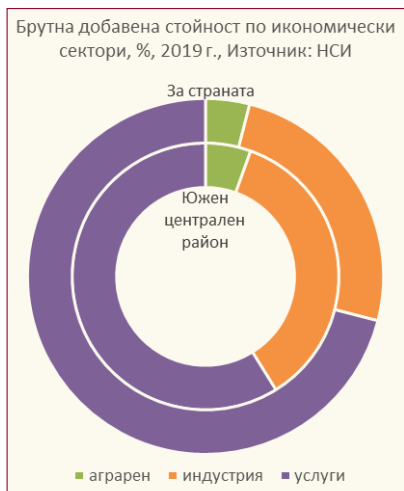
Южният централен район се характеризира с доста сходно ниво на средната заплата

на настите лица по трудово и служебно правоотношение в различните области. През 2019 г. годишната заплата варира от близо 11 хил. лв. в област Хасково до 13 хил. лв. в област Пловдив (при 12 хил. лв. средна за страната). Ръстът на възнаграждението в района е близък, но над средния за страната за предходните три години.

Бедността в Южен централен район е сравнително висока и през 2019 година. Относителният дял на бедните е малко по-нисък от средния за страната – 23% (при 24% в страната), но населението, живеещо с материални лишения, е 24% (при 19% в страната). С най-висока бедност в района са областите Кърджали, Пазарджик и Хасково.

Инфраструктурното развитие в Южния централен район е сравнително добро, като изключение прави област Смолян, заради разположението си в периферията на страната и големите планински територии в нея. Смолян е и единствената област, на чиято територия няма автомагистрала и първокласни пътища. Останалите области в района имат близка или над средната ъгстота на пътната мрежа, а ъгстотата на железопътната мрежа е най-висока в Пловдив и Пазарджик, където минават основни пътни и железопътни артерии. Най-голям е дялът на автомагистралите и първокласните пътища в област Хасково, основно заради АМ „Марица“, която пресича цялата територия на областта. Областите Смолян и Пловдив пък се радват на най-високите за района качества на пътната настилка и дял на домакинствата с гостъп до интернет.

Източник на данни: НСИ

South-Central Planning Region

Plovdiv, Pazardzhik, Smolyan, Haskovo, Kardzhali

IME

The South-Central region contains districts that differ radically from each other in their performances in the economic and social life. The gross domestic product of the region was the second in absolute size in the country, but due to the relatively high population density its relative size was lower than the average in 2019. The highest GDP per capita was in Plovdiv District - BGN 14.5 thousand, followed by Smolyan District - BGN 11.7 thousand. In the other districts - Kardzhali, Haskovo and Pazardzhik - it was in the BGN 9-10 thousand range.

The gross value added in the South-Central region reached BGN 14.6 billion in 2019, with more than half of it (57%) in Plovdiv District. The structure of the economy is characterized by a relatively high share of the manufacturing sector. Gross value added in that sector was 36% (compared to 25% for the country) whereas the services sector accounted for 59% (compared to 71% in the country).

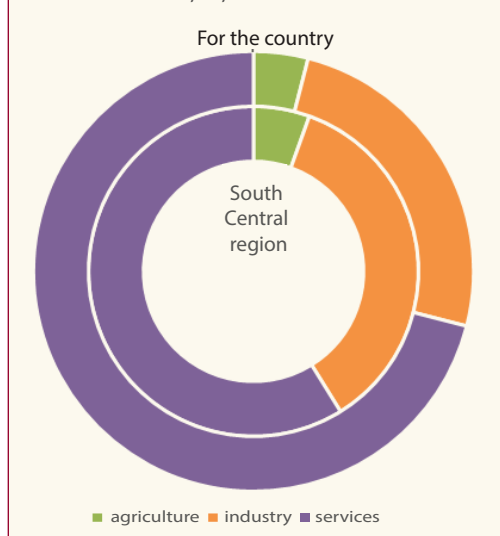
Agriculture is most represented in Kardzhali - its share there was almost twice as high as the regional average and three times higher than the national one. Pazardzhik, Smolyan and Kardzhali stood out as industrial districts (39% GVA in the manufacturing sector), whereas the services sector was most prominent in Haskovo (66%) and Plovdiv (61%).

Economic and investment activity in the South-Central region was relatively low in 2019, although the indicators diverged in the various districts. In general, Kardzhali District had the weakest performance in that respect, and Plovdiv - the strongest. Entrepreneurial activity was also diverse - the relative number of enterprises varied from 32 per thousand people in Kardzhali to 60 per thousand people in Plovdiv District (compared to 61 per thousand people for the country). In Haskovo District the relative number of enterprises was 54 per thousand people, but the relative volume of the acquisition costs of tangible fixed assets, as well as foreign direct investment, were relatively low - respectively BGN 1,130 per capita (compared to BGN 3,155 per capita for country) and EUR 815 per capita (compared to EUR 3655 per capita in the country). Within the region, foreign direct investment was highest in Plovdiv District, although it was far lower than the national average, placing Plovdiv at the eighth place among Bulgarian districts. In all districts of the region the value of production output increased

compared to the previous year but remained below the average relative volumes in the country (BGN 28 thousand per capita). The highest was in Plovdiv (BGN 28,000 per capita), and the lowest - in Kardzhali (BGN 10,000 per capita).

The labour market in the South-Central region varied significantly among the districts and in 2020 the average economic activity rate of the population aged 15-64 in the region remained lower than the national average - 70% (against 72% for the country). Traditionally, it had been the highest in Smolyan District and the lowest in Kardzhali District, and this is true for both districts on the national level too. The overall relatively low level of economic activity in the region was accompanied by both relatively low employment and low unemployment rates. The employment rate reached 67% (compared to 69% for the country) in 2020. The highest employment rate

Gross value added per economic sectors, %, 2019. Source: NSI

was recorded in Plovdiv district, and the lowest - in Kardzhali. The unemployment rate was 3.5% (compared to 5.2% for the country), with the lowest level in Plovdiv and the highest in Smolyan.

The main challenges for the labour market in the South-Central region in 2020 remained the relatively low education of the labour force, as well as the demographic aging. The lowest educated were the residents aged 25-64 in the districts of Kardzhali and Haskovo. The share of the population with primary and lower education in Kardzhali was 34% (compared to 17% for the country), and with higher education - 18% (compared to 29% for the country). Smolyan had the smallest share of lower educated population, being also among the districts with the best educational indicators and results in the country. Plovdiv was among the districts with the most university graduates (over 26%), which is to be expected given that there are several universities in that district. Regarding the demographic aging as a factor affecting the labour market, Smolyan District had the lowest population replacement rate not only in the region but also in the country - 41% (compared to 67% for the country). That indicator shows the ratio of the population group aged 15-19 to that aged 60-64. In other words, for Smolyan District, for every hundred people who will soon leave the labour force, there are only 41 young people who will enter the labour market in the next few years. In the South-Central region, Plovdiv District had the highest rate of population replacement, although it was only 1 percentage point above the national average.

The South-Central region was characterized by a very

similar levels in the average salaries of contract employees among the various districts. In 2019, the annual salary ranged from nearly BGN 11,000 in Haskovo District to BGN 13,000 in Plovdiv District (compared to the national average of BGN 12,000). The level of remuneration in the region had been close to and above the national average for the preceding three years.

The poverty rate in the South-Central region was relatively high in 2019 as well. The relative share of households in poverty was slightly lower than the national average - 23% (compared to 24% in the country), but the population living in material deprivation was 24% (compared to 19% in the country). The districts of Kardzhali, Pazardzhik and Haskovo had the highest poverty rates in the region.

The infrastructural development in the South-Central region is relatively good, with the exception of Smolyan District, due to its geographic location in the periphery of the country and its mountainous topography. Smolyan is also the only district on whose territory there are no highways and first-class roads. The other districts in the region have close to or above average density of road network. The density of the railway network is the highest in Plovdiv and Pazardzhik, where the main national road and railway arteries pass. The largest share of motorways and first-class roads is in Haskovo district, mainly due to the Maritsa Motorway, which crosses the entire territory of the district. The districts of Smolyan and Plovdiv enjoy the highest quality of the road surfaces in the region and the highest share of households with Internet access.

Data source: NSI

Югоизточен район за планиране

Стара Загора, Сливен, Ямбол, Бургас

ИПИ

Югоизточният район за планиране включва разнообразни по своята същност региони – със силно застъпено земеделие, с развита индустрия, с фокус върху туризма.

Брутният вътрешен продукт е третият по големина след тези в другите два района за планиране в Южна България както по отношение на абсолютния му обем (над 13 млрд. лв.), така и по относителния му размер (близо 13 хил. лв. на човек от населението) и през 2019 година. В рамките на района БВП на човек от населението е най-висок

в област Стара Загора (16 хил. лв.), следвана от Бургас (13 хил. лв.), Ямбол (10 хил. лв.) и Сливен на дъното (8 хил. лв.). Така Югоизточният район събира в себе си една от областите с най-високо производство (Стара Загора) и една от най-бедните (Сливен).

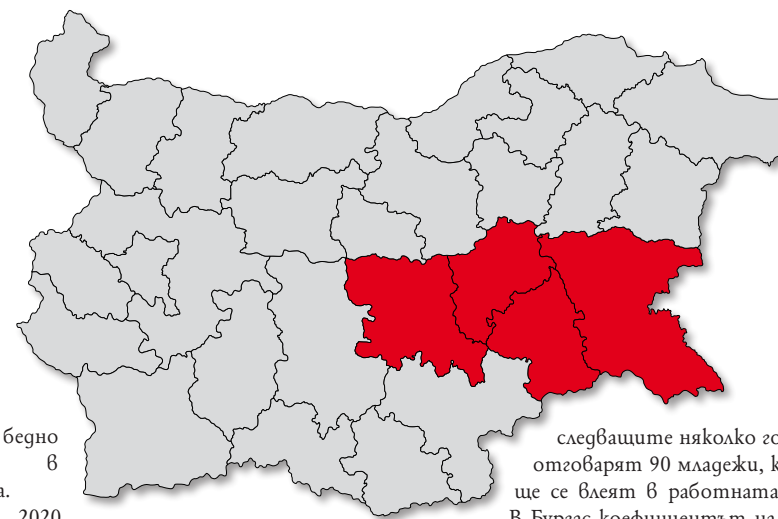
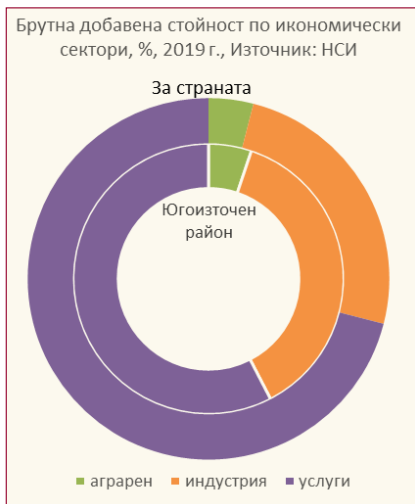
Районът е и третият по най-голям обем на създадената брутна добавена стойност – 11,5 млрд. лв. през 2019 година. За разлика от средните за страната стойности, сравнително голяма част от нея е в сектора

на индустрията (37%, при 25% за страната) за сметка на тази в услугите (58%, при 71% в страната). Основна причина за това е силният превес на индустрията в област Стара Загора, където над половината от БДС е в индустриалния сектор (55%, или 2,5 млрд. лв.). В останалите области от района най-голям е дялът на сектора на услугите, достигайки 71% (3,4 млрд. лв.) в област Бургас, където са и едни от най-големите морски туристически селища и курорти. Същевременно Ямбол е сред най-аграрните области в страната и БДС в сектора достига 12%, въпреки че остава сравнително нисък по аб-

солютен обем (121 млн. лв.).

Икономическата и инвестиционната активност в Югоизточния район отделя ясно областите Бургас и Стара Загора, от една страна, и областите Сливен и Ямбол, от друга. Докато за първите са характерни високи вътрешни и външни инвестиции, вторите не успяват да привлечат капитали и произвеждат сравнително малък обем продукция. През 2019 г. разходите за придобиване на дълготрайни материални активи в Стара Загора продължават да нарастват и достигат близо 3 хил. лв. на човек от населението, докато в област Сливен остават малко над хиляда лв. на човек. Преките чуждестранни инвестиции в област Бургас към края на 2019 г. вече са над 5 хил. евро на човек от населението, докато в област Ямбол дори намаляват до 352 евро на човек. Това се отразява и на обема на произведената продукция в района. През 2019 г. в Бургас и Стара Загора тя достига съответно 36 хил. лв. и 27 хил. лв. на човек от населението, а в Ямбол и Сливен – съответно 16 хил. лв. и 12 хил. лв. на човек от населението.

Тези процеси се отразяват и на възнараженията и стандарта на живот в района. В област Стара Загора средната работна заплата е сред най-високите в страната – 14 хил. лв. годишно, докато в Сливен е 11 хил. лв. годишно за наетите по трудово и служебно правоотношение. Заради ниските доходи, липсата на инвестиции и проблемите на пазара на труда, именно Югоизточният район е този с най-висока бедност. Относителният дял на бедните е 27% (при 24% за страната), а на населението, живеещо с материални лишения – 25% (при 19% за страната). Сливен и Ямбол са сред областите с най-висок

дял на бедно население в страната.

През 2020 г. пазарът на труда в Югоизточния район се характеризира със сравнително ниска икономическа активност, съпроводена едновременно от ниска заетост и ниска безработица. Коефициентът на икономическа активност на населението на възраст 15-64 г. (работещи и търсещи работа) в района достига 70,4% (при 72,2% за страната), като най-високата стойност е в област Стара Загора (74,9%), а най-ниската – в област Бургас (67,9%). Коефициентът на заетост на населението на възраст 15-64 г. в района е 67,1% (при 68,5% в страната), като отново най-високата му, и по-висока от средната за страната, стойност в е област Стара Загора (73,3%), а най-ниската – в област Ямбол (63,2%). Тези области са и със съответно най-ниска и най-висока безработица.

Предизвикателства пред пазара на труда в Югоизточния район остават повсеместното застаряване на населението и сравнително ниското образование на работната сила. Въпреки че застаряването е факт и в Югоизточния район, то не е толкова дълбоко, колкото в други райони на България. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на 15-19 г. към това на 60-64 г. в три от четирите области в Югоизточния район е по-висок от средния за страната (67,1%). В Сливен той достига 89,5% и е най-високият в страната. Това означава, че на всеки сто души, на които предстои излизане от пазара на труда в

следващите няколко години, отговарят 90 младежи, които ще се вляят в работната сила. В Бургас коефициентът на демографско заместване е 70,4%, за Стара Загора – 69,1%, а за Ямбол – 64,9%.

Във всички области в Югоизточния район работната сила с основно или по-ниско образование е с близък или по-висок от средния за страната дял. Най-много нискообразована е работната сила в област Сливен – 36% от населението на възраст 25-64 години (при 17% в страната), като в страната само в област Търговище са повече. В Сливен е и най-ниският дял на работната сила с висше образование в района – 21% (при 29% в страната). Подчертано индустриалният профил на Стара Загора е причина за сравнително високия дял на работната сила със средно образование, каквито най-често са кадрите в индустрията.

Инфраструктурното развитие на Югоизточния район е сравнително добро. Гъстотата на пътната мрежа е най-висока в област Ямбол, а на железопътната – в Стара Загора. Във всички области в района за планиране дялът на автомагистралите и първокласните пътища е по-висок от средния за страната. Най-високият клас пътища са съсредоточени в Стара Загора и Бургас – съответно 29% и 26% (при 19% за страната през 2020 г.), където минава и АМ „Тракия“. В същото време обаче в областите Сливен и Ямбол качеството на пътната настилка е значително по-високо. Достъпът на домакинствата до интернет в Югоизточния район е сравнително висок.

Източник на данни: НСИ

Southeast planning region

Stara Zagora, Sliven, Yambol, Burgas

IME

The Southeast planning region includes districts that are diverse in their economic profiles – some with strong agriculture, some with developed industry, and others with a focus on tourism.

The gross domestic product was the third largest in 2019 after those in the other two planning regions in Southern Bulgaria both in terms of its absolute volume (over BGN 13 billion) and in terms of its relative size (nearly BGN 13,000 per capita). Within the region, GDP per capita was highest in Stara Zagora District (BGN 16 thousand), followed by Burgas (BGN 13 thousand), Yambol (BGN 10 thousand) and Sliven at the bottom (BGN 8 thousand). Thus, the Southeast region includes both one of the districts with the highest production output (Stara Zagora) and one of the poorest (Sliven).

The region is also the third largest in terms of gross value added - BGN 11.5 billion in 2019. In contrast to the national averages, a relatively large part of it is concentrated in the manufacturing sector (37%, compared to 25% for the country) at the expense of services (58%, compared to 71% in the country). The main reason for this is the strong industrial predominance of Stara Zagora District, where more than half of the GVA was in the industrial sector (55%, or BGN 2.5 billion). In the other districts of the region the largest share went to the services sector, reaching 71% (BGN 3.4 billion) in the district of Burgas, home

to some of the largest seaside resorts in the country. At the same time, Yambol is among the most agricultural districts in the country and the GVA in that sector reached 12% of the total, although it remained relatively low in absolute value (BGN 121 million).

The economic and investment activity in the Southeastern region clearly separated the districts of Burgas and Stara Zagora, on the one hand, from the districts of Sliven and Yambol, on the other. While the former were characterized by high domestic and foreign investment, the latter failed to attract large capital and produced a relatively small production volume. In 2019, the costs for acquisition of tangible fixed assets in Stara Zagora continued to grow and reached nearly BGN 3,000 per capita, whereas in Sliven these were a little over BGN 1,000 per capita. Foreign direct investment in Burgas District by the end of 2019 was already over EUR 5 thousand per capita, while in Yambol District it even decreased to EUR 352 per capita. This also affected the volume of production in the region. In 2019, in Burgas and Stara Zagora it reached BGN 36,000 and BGN 27,000 per capita, respectively, whereas in Yambol and Sliven it was BGN 16,000 and BGN 12,000 per capita.

These processes also affected the wages and living standards in the area. In Stara Zagora District the average salary was among the highest in the country - BGN 14 thousand per year, while in Sliven it was BGN 11 thousand per year for contract employees. Due to low incomes, lack of investments and labour market issues, it

was the Southeast region that recorded the highest poverty levels. The relative share of the poor was 27% (compared to 24% for the country), and that of the population living in material deprivation - 25% (compared to 19% for the country). Sliven and Yambol were among the districts with the highest levels of poverty in the country.

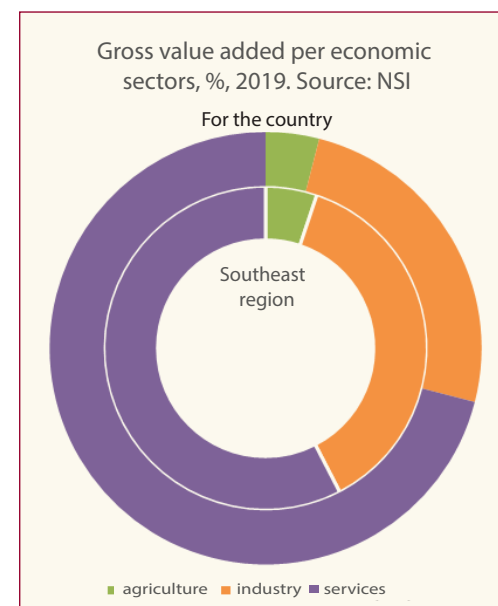
In 2020, the labour market in the Southeast region was characterized by relatively low economic activity, due to both low employment and low unemployment levels. The rate of economic activity for the population aged

15-64 (working and job seekers) in the region reached 70.4% (compared to 72.2% for the country), with the highest values in Stara Zagora District (74.9%), and the lowest - in Burgas District (67.9%). The employment rate of the population aged 15-64 in the region was 67.1% (against 68.5% in the country), and again its highest, and higher than the national average, value was in Stara Zagora District (73.3%), and the lowest - in Yambol District (63.2%). These districts also had the lowest and highest unemployment rates, respectively.

Challenges to the labour market in the Southeast region remain the widespread demographic aging and the relatively low education of the labour force. Although aging is a fact in the Southeast region, it is not as deep reaching as in other regions of Bulgaria. The population replacement rate as a ratio of the population group aged 15-19 to that aged 60-64 in three of the four districts in the Southeast region was higher than the national average (67.1%). In Sliven it reached 89.5% - the highest in the country. This means that for every hundred people who are about to leave the labor market in the next few years, there are 90 young people who will join the labour force. In Burgas the population replacement rate was 70.4%, in Stara Zagora - 69.1%, and in Yambol - 64.9%.

In all the districts of the Southeast region, the labour force with primary or lower education had a share close to or higher than the national average. The labour force in Sliven District was the least educated - 36% of the population aged 25-64 had primary or lower education (with 17% in the country). In the rest of the country, only Targovishte District had a larger share in that aspect. Sliven also had the lowest share of the workforce with university education in the region - 21% (compared to 29% in the country). The markedly industrial profile of Stara Zagora was the reason for its relatively high share of workforce with secondary education - most often employed in manufacturing.

The infrastructural development of the Southeastern region was relatively good. The density of the road network was the highest in Yambol district, and of the railways - in Stara Zagora. In all of the region's districts the share of motorways and first-class roads was higher than the national average. The highest-class roads were concentrated in Stara Zagora and Burgas - respectively 29% and 26% (compared to 19% for the country in 2020), as Trakia Motorway passes through their territories. At the same time, however, the quality of the road surface was significantly higher in the districts of Sliven and Yambol. Household internet access in the Southeast is relatively widespread. *Data source: NSI*

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ
ЗА ИНВЕСТИЦИИ

Мисията на Българската агенция за инвестиции е да прилага всички стимули за увеличаване притока на преки чуждестранни инвестиции

Българската агенция за инвестиции (БАИ) е изпълнителна агенция, създадена с цел привличане на инвестиции в България, подпомагаща министъра на икономиката при осъществяването на държавната политика в областта на инвестициите. Основната дейност на агенцията е насочена към това да подкрепя потенциалните и съществуващите инвеститори, така че да проучат възможностите за инвестиране в Република България и да се запознаят с инвестиционния климат в страната. Агенцията подпомага изграждането и успешното развитие на проекти в различни сектори, водещи до откриването на нови работни места, внос и износ, трансфер на ноу-хау за българската икономика и т.н. Мисията на БАИ е да прилага всички стимули за увеличаване притока на преки чуждестранни инвестиции в България.

Визията на агенцията е да се развива като надежден, дългосрочен и компетентен партньор за чуждестранните инвеститори, ползващ се с институционално доверие и авторитет при осъществяване на целите си за привличане на преки чуждестранни инвестиции в България.

По време на епидемичната обстановка и във връзка с ограничаване разпространението на COVID-19, БАИ продължава активно своята дейност и мисия, провеждайки онлайн

Регулаторна рамка

срещи за подпомагане на потенциални и съществуващи инвеститори. Връзката с бизнеса остава непрекъсната и се осъществява чрез множество онлайн събития, както и видеоконференции. На фона на динамично променящата се световна икономическа обстановка, компаниите променяха своите виждания и перспективи и на този фон целта на БАИ е да остане близо до инвеститорите, за да намери най-добрия начин да ги стимулира да продължат развитието си, да реструктурират бизнеса си или да създадат нов такъв в Република България.

За улесняване привличането на чуждестранни инвестиции в страната помагат редица данъчни облекчения, като преотстъп-

ния (0%) корпоративен данък за инвестиции в райони с висока безработица, 10-процентния плосък корпоративен данък, както и 5%-ния данък върху дивидентите.

В основата на подкрепата за инвестициите е предоставянето на следните стимули:

1. Информационно обслужване и съкратени административни срокове;
2. Индивидуално административно обслужване, което трае по време на процедурата по сертифициране на инвестиционния проект и след това, докато се поддържа така направената инвестиция;
3. Финансова подкрепа за професионално обучение на лица за нуждите на инвести-

ционния проект;

4. Финансова подкрепа за изграждане на елементи на довеждащата инфраструктура до границите на инвестиционния проект;

5. Финансово подпомагане за частично възстановяване на направените от инвеститора задължителни осигурителни вноски за новоназначените работници и служители.

Прилагането на стимулите се извършва чрез сертифициране на проекти, когото според размера на инвестицията и работните места могат да бъдат приоритетен инвестиционен проект, инвестиционен проект клас А или клас Б.

Сертифицирането на проекти за клас инвестиция се извършва при различни финансови

прагове в зависимост от размера и сектора, в който е реализирана инвестицията. За сертификат клас Б минималният праг за сертифициране е 2.5 млн. евро за инвестиция дълготрайни материални и нематериални активи. За получаване на сертификат клас А минималната инвестиция е 5 млн. евро. Когато инвестицията е във високотехнологично производство, праговете намаляват - съответно на 1 млн. евро за клас Б и на 2 млн. евро за клас А. За приоритетни инвестиционни проекти минималният праг за сертифициране е 50 млн. евро, като се насърчават с допълнителен пакет от мерки, включващи и институционална подкрепа или публично-частно партньорство и предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, при спазване на определени условия - до 50 % максимален интензитет на помощта за инвестиции в образование и научни изследвания и до 10% максимален интензитет на помощта за инвестиции в преработващата промишленост.

Тази комбинация от стимули, предоставени от държавата, създава много добра основа за привличане на инвестиции.

Местоположението на България на картата на Европа е стратегическо, което винаги е задавало предпоставки за привличане на повече инвеститори. Страната ни се пресича от 5 паневропейски транспортни коридора, добра авио, жп и пътна инфраструктура, която дава достъп до над 1.3 млрд. потенциални клиенти. България също така има над 40 търговски споразумения с над 80 страни и като членка на Европейския съюз износът към останалите страни членки е без тарифи.

Когато представяме страната ни пред потенциални нови инвеститори, с цел да им привлечем вниманието, ние от БАИ винаги наблягаме на следните факти: България е в Топ 10 на страните в света с най-бърза мобилна интернет връзка, България е сред първенците в световната ранглиста по математика и групи научни състезания, България се нарежда сред най-богатите държави по отношение на културно-историческото наследство в Европа.

Regulatory framework

The mission of InvestBulgaria agency is to apply all incentives to increase the inflow of foreign direct investment

InvestBulgaria Agency /IBA/ is a government organization established to attract investments to Bulgaria and to assist the Minister of Economy in the implementation of the state investment policy. The main activity of the agency is aimed at supporting potential and existing investors to get the opportunity to invest in the Republic of Bulgaria and become acquainted with the investment climate in the country. The agency supports the construction and successful development of

За да предвидим бъдещето, трябва да го създадем сега, а това ще се случи с общи усилия и работа между бизнеса и държавата, като даваме възможност за развитие на стартиращите бизнеси и компании и като им предлагим цялата подкрепа, с която разполагаме.

Добрият диалог между БАИ и бизнеса ще успее да допринесе за изработването на по-устойчиви и ефективни политики за развитие и подкрепа на инвестициите в тези трудни и сложни времена.

projects in various sectors, leading to the creation of new jobs, import and export, transfer of know-how for the Bulgarian economy, etc. The mission of IBA is to apply all incentives to increase the inflow of foreign direct investment in Bulgaria. The vision of the agency is to develop as a reliable, long-term and competent partner for foreign investors, enjoying institutional trust and a reputation of achieving its goals of attracting foreign direct investments in Bulgaria.

During the epidemic situation and as a way of curbing the spread of COVID-19, IBA continues its activities and mission, holding online meetings to support potential and existing investors. The connection with the business remains unbroken and is realized through numerous online events as well as videoconferences. Given the dynamically changing global economic environment, companies have changed their visions and prospects. In this situation the goal of IBA is to stay close to investors and to find the best way to stimulate them to continue their development, to restructure their business or to start a new one in the Republic of Bulgaria.

A number of tax relief measures, such as the transferred (0%) corporate tax for investments in areas with high unemployment rate, the 10% flat corporate income tax, and the 5% dividend tax, are there to facilitate the attraction of foreign investment in the country.

The following incentives are the basis of investment support:

1. Information service and shortened administrative deadlines;
2. Individualized administrative service, during the whole procedure for the certification of the investment project and even after that - throughout its implementation.
3. Financial support for the professional training of employees to meet the needs of the investment project;
4. Financial support for construction of technical infrastructure leading to the borders of the investment project site;
5. Financial support for partial reimbursement of the obligatory social security contributions made by the investor for newly appointed employees.

The implementation of the incentives is done by certifying the projects, which according to the size of investment and created jobs, can be a priority investment project, investment project Class A or Class B.

The certification of projects for investment class is performed at different financial thresholds, depending on the size and the sector in which the investment is realized. For a Class B certificate, the minimum certification threshold is EUR 2.5 million for investment in production facilities. The minimum investment for obtaining a class A certificate is 5 million euros. When the investment is in high-tech production, the thresholds are reduced to EUR 1 million for Class B and EUR 2 million for Class A, respectively. For priority investment projects, the minimum certification threshold is EUR 50 million, encouraged by an additional package of measures, including institutional support or public-private partnerships and grants, subject to certain conditions - up to 50% maximum aid for investment in education and research and up to 10% maximum aid for investments in the

processing investment industry. This combination of incentives provided by the state creates a very good basis for attracting investments.

In 2019, IBA was selected as a member of the Management Board of the World Association of Investment Promotion Agencies (WAIPA) for the 2019-2021 term, which is a recognition of the agency's activities. In addition, IBA won the award for „Best Team for Investment Promotion in Central and Eastern Europe“ in 2019. The award was given by CFL.co (Capital Finance International), an international magazine for news, analysis and commentary related to global business, economics and finance.

Bulgaria's strategic location on the map of Europe has always set the preconditions for attracting more investors. Our country is crossed by 5 pan-European transport corridors, good air, rail and road infrastructure, granting access to over 1.3 billion potential customers. Bulgaria has also over 40 trade agreements with over 80 countries and as a member of the European Union its exports to

other member states are duty-free. When presenting our country to potential new investors, in order to attract their attention, we at IBA always emphasize the following facts: Bulgaria is among the top 10 countries in the world with the fastest mobile internet connection, Bulgaria is among the leaders in the world rankings in mathematics and other scientific competitions, Bulgaria ranks among the richest countries in terms of cultural and historical heritage in Europe.

In order to predict the future, we must create it now and this will happen with joint efforts and work between the business sector and the State, giving the opportunity to develop startups and companies and offering them all the support we have.

A good dialogue between IBA and the business sector will be able to contribute to the development of more sustainable and effective policies for development and support of investments in these difficult and complex times.

СТИМУЛИ ЗА БИЗНЕСА

Татяна Явашева

Говори се, че България има най-благоприятни данъци в цяла Европа. Защо? - Този въпрос е най-често задаван от потенциалните инвеститори според Българската агенция за инвестиции. И неговият отговор е, че България има най-ниския корпоративен данък в ЕС - 10%. Освен това има възможност за данъчна ставка от 0% за производствени компании в райони с висока безработица. През 2008 г. бе въведен и 10% плосък данък върху личните доходи на физическите лица.

Също така се говори, че на сравнително добра цена инвеститорите ще намерят висококвалифицирани кадри, добре образовани у нас и в

България продължава да развива своите конкурентни предимства, но най-важното е, че инвеститорите получават все по-силна подкрепа

чужбина. А в личен разговор ще се намери кой да им каже, че тук наистина за всичко се намират хора. И ако някой инвеститор не намира начин нещо да стане, то той със сигурност се е изгубил в превода. Защото България е страна на неограничените възможности. Да, понякога нещата стават трудно, но понякога стават много лесно. И най-важното е, че винаги има начин. Той в никакъв случай не е свързан с една дума, която може да сте си помислили - нея вече просто трябва да забравим.

Има и добри професионалисти, компетентни в сферата на инвестициите, които знаят какво още би могло да се направи, за да е по-лесно на всички инвеститори в България. Ето какво имат да кажат те...

Incentives for the private sector

Bulgaria continues to develop its competitive advantages, but most importantly, investors are receiving ever stronger support

Татяна Явашева

It is widely talked that Bulgaria has the most favorable tax system in all of Europe. Why is that so? This question is the one most often asked by potential investors, according to the InvestBulgaria Agency. And the answer is that Bulgaria has the lowest corporate tax rate in the EU - 10%. In addition, there is the possibility of a 0% tax rate for manufacturing companies in regions with high unemployment. In 2008, a 10% flat personal income tax was also introduced.

It has also been talked that at a relatively good price investors will find highly qualified staff, who had been educated at home and abroad. And in personal conversations there would always be someone to tell investors that here one could find people with all kinds of skills. And if an investor cannot find a way to make something happen, that simply means that

he must have gotten lost in the translation. That is because Bulgaria is a country of unlimited possibilities. Yes, occasionally it can be hard to get things rolling, but also sometimes things happen quite easily. And most importantly, there is always a way.

And it is by no means related to a certain word that you may have thought of - for that is a thing of the past.

There are also good experts, competent in the field of investments, who know what could still be done to make life easier for all investors in Bulgaria. Here's what they have to say...

ПРОФ. ТЕОДОР СЕДЛАРСКИ, регионален партньор на Германо-българската индустриална и търговска камара за Бургас:

Да задействаме ефекта на снежната топка

Семената на икономическия потенциал трябва да бъдат разпръснати от столицата, за да „понижат“ умножени икономически резултати на цялата територия на страната

преговори с потенциални инвеститори от страната и чужбина – създаване на збена от специалисти, които да представят града и инвестиционните възможности в него, да оказват подкрепа по цялостния процес на ре-

ализация на инвестицията – от намирането на подходяща локация, през връзки с местните учебни заведения и местни кампании за набиране на персонал, до представянето на възможностите за данъчни облекчения и подкрепа от страна на БАИ, пълна подкрепа, в това число юридическа помощ; 4) **Развитие на местния предприемачески потенциал чрез подкрепа на стартиращи компании, иновационни институции, предприемачески проекти в средното и висшето образование по места** и представяне на международната инвеститорска сцена. Привлечените средства към проекти в градовете ще засият тяхната видимост на световната карта на инвестициите и ще създадат условия за т. нар. ефект на снежната топка, водейки след себе си нови капиталовложения.

Опитът от разговорите с европейски компании, стъпващи или планиращи стъпването си в Бургас, показва, че българските региони се следят отблизо от фирми в областта на аутсорсинга на бизнес процеси, производството и логистиката, а конкуренцията за местни кадри започва да се усилва скокообразно. Това ще доведе до увеличаване на заплатите в региона и ще привлече обратно хора, които са го напуснали в търсене на по-високи доходи, заедно с преселващи се заради по-високото качество на живот близо до морето. Всички потенциални инвеститори обаче споделят притесненията си за намирането на служители. Затова задачата е семената на икономическия потенциал да бъдат разпръснати от столицата, за да „понижат“ умножени икономически резултати на цялата територия на страната.

Промените в начините на правене на бизнес с последните развития в комуникационните технологии и стимулт за бързо преобразуване на работното място от епидемията отварят нови възможности за привличане на бизнес на регионално равнище. Бързото децентрализиране на дейността на компанията е видимо навсякъде в развитите икономики – изнасяне на офиси извън големите градове, политики за „работа от където и да е“ на служителите, търсене на локации в трети страни, предлагащи по-изгодни условия за живот в по-приятна и близо до природата среда. На финансовите пазари има излизък на капитал, „излезли на лоб“ за потенциално доходосни инвестиции. Големите правителствени финансови стимули за справяне с последиците от епидемията понижават лихвените проценти по финансовите активи и създават предпоставки за инфлация. **В такива периоди инвестициите в реални бизнеси и производствена обещава по-добра възвръщаемост за глобално активните инвеститори.**

Ето защо успешната стратегия за привличане на инвестиции в българските региони включва: 1) **Разпространяване на знание за даденостите на малко познатите навън места в страната чрез модерни информационни кампании, особено за положителните примери като инвестиционните успехи на Зона Тракия в Пловдив;** 2) **Привличане на допълнителен човешки ресурс обратно от столицата, от диаспорите в чужбина и чрез мерки за бърз естествен прираст на населението;** 3) **Подобряване на административния капацитет на общините и областните администрации за**

PROF. TEODOR SEDLARSKI, regional partner of the German-Bulgarian Chamber of Industry and Commerce for Burgas

Let's activate the snowball effect

Changes in the way of doing business with the latest developments in communication technologies and the incentive for rapid transformation of the workplace due to the epidemic are opening up new opportunities for attracting investors to the regional level. The rapid decentralization of companies' activities is visible everywhere in the developed economies - relocation of offices outside the big cities, „work from anywhere“ employee policies, and demand for locations in third countries that offer more favourable living conditions in more pleasant and natural environments. As for the financial markets, there is a surplus of capital out on a „hunt“ for potentially profitable investment opportunities. Strong government financial incentives to deal with the effects of the epidemic have lowered interest rates on financial assets and created preconditions for inflation. **In such periods, investments in active and productive businesses ventures promise a better return for globally active investors.**

That is why a successful strategy for attracting investments to the Bulgarian regions includes: 1) **Dissemination of knowledge about the situation in the little-known places in the country through modern informational campaigns.** This goes especially for positive examples, such as the investment successes of Trakia Zone in Plovdiv; 2) **Attracting additional human resources back from the capital, from the diasporas abroad and through measures stimulating rapid natural population growth;** 3) **Improving the administrative capacity of municipalities and district administrations to negotiate with potential**

The economic potential seeds must be sown away from the capital city so they can „sprout“ multiplied economic results throughout the country

investors from the country and abroad. That means creating units of specialists to represent a city and its investment opportunities, and support the overall investment processes - from finding appropriate locations, and establishing links with local educational institutions and local recruitment campaigns, to the presentation of opportunities for tax relief and support from InvestBulgaria Agency – and that means full support, including legal assistance; 4) **Development of local entrepreneurial potential by supporting start-up companies, innovation institutions, entrepreneurial projects in secondary and higher education institutions** and presentations on the international investment scene. The funds raised for projects in these cities will increase their visibility on the world investment map and will create conditions for the so-called snowball effect, leading to new investments.

Our experience from talks with European companies, investing in or planning to invest in the city of Burgas, shows that **the Bulgarian regions are closely monitored by companies from the fields of business process outsourcing, production and logistics,** and that the competition for local talent is starting to intensify. The latter will increase wages in the region and attract back people who have left it in search of higher incomes, along with migrants due to the higher quality of life near in the seacoast region. However, all potential investors share their concerns about being able to find skilled employees. Therefore, the task now is to disperse the economic potential seeds away from the capital city so they can „sprout“ multiplied economic results throughout the country.

БОРИСЛАВ СТЕФАНОВ, бивш изпълнителен директор на Българската агенция за инвестиции:

Субсидиите са ключов фактор

Време е с нови очи да погледнем на законодателството и подкрепата към всеки, който ще инвестира в България

България вече не е неизвестна, познати сме за света на бизнеса. Сега нашата страна се стреми тук да се развиват по-иновативни производства с по-висока добавена стойност. Мерките, насочени към потенциалните инвеститори, са свързани с маркетинг по привличането на компании, които до момента не са подозирали, че може да правят бизнес в България. Другата мярка са субсидиите, от които инвеститорите живо се интересуват. Третата група мерки са свързани с работата с компанията, които вече са тук - ако имат проблеми, които сами не са в състояние да решат, да получат необходимото съдействие. За тези три групи от мерки **държавата има какво да направи - законово или чрез финансови средства.**

Размерът на чуждестранната компания е от голямо значение. Проблеми от рода на корупция, съдебна система, рекет от страна на чиновници и администрация, за каквито се говори, може да плашат малките фирми, но не и големите. Сред факторите, които най-силно натезават в избора на големия бизнес, са субсидиите. Но е много трудно да се прецени дали и колко средства да отпусне държавата за конкретен инвеститор. Инвестициите обаче може да дойдат и от български компании, затова държавните мерки трябва да обхващат и тях, а не само чуждестранните. Трябва да се направи детайлен разчет в кои индустрии какво може да си позволим като предложение към инвеститорите, но на базата на дългосрочната рамка за икономическото развитие на страната. **Внимателно трябва да се пресметне колко да сме щедри, без да се прескочат границите на**

неразумната щедрост.

В последните години представителите на местната власт станаха по-кооперативни. Те може да имат ограничени възможности, но пък го има стремежът да оказват пълно съдействие, за да бъде предпочетена тяхната локация. Понякога има притеснения относно работната сила, но практиката показва, че който плаща добри пари на работниците и служителите си, той успява да привлече и добри специалисти, дори в по-малки населени места.

Преди години, когато голяма консултантска компания направи анализ на конкурентните предимства на България, ключов момент в него беше, че в новия свят не е необходимо да сме уникални шампиони в дадена категория, а да сме толкова добри, колкото и други. **Върху избора на потенциалния инвеститор влияят редица фактори и той е комбинация от подготвеност и случайност.** Понякога дребни на вид подробности може да наклонят везните в една или в другата посока при вземането на окончателното решение.

Позитивното е, че вече се обръща голямо внимание на инвеститорите от страна на централната и на местната власт. Убедихме се, че дойдат ли големи компании, това увеличава и други след тях. Време е с нови очи да погледнем на законодателството и субсидиите, но през призмата на нова визия за икономическия възход на България.

BORISLAV STEFANOV, former executive director of InvestBulgaria Agency :

Subsidies are a key factor

Bulgaria is no longer uncharted territory - we are known to the business world. Currently, our country is striving to develop more innovative productions with higher added value. The measures aimed at potential investors are related to marketing efforts to attract companies that, until now, have been unaware that they could do business in Bulgaria. Another measure are the subsidies, which investors are keenly interested in. The third group of measures has to do with working with the companies that are already here - if they have problems that they are not able to solve them on their own, they should get the necessary assistance. Regarding these three groups of measures, **the Government can still do better, legally or financially speaking.**

The size of the foreign companies is of great importance. Previously mentioned problems, such as corruption, the judicial system, and racketeering by officials and the administration, can frighten small companies, but not the large ones. Among the factors that weigh the most on the investment choices of big business are the subsidies. But it is very difficult to assess whether and how much money the state

will allocate to a particular investor. However, investments can also come from Bulgarian companies, so state measures should cover them as well, rather than just focus on foreign actors. We must make a detailed calculation what we can afford to offer investors in different industries, and this should be done on the basis of the long-term framework for the economic development of the country. **We must carefully calculate how generous we can be without overstepping the bounds of reason.**

In recent years, local government officials have become more cooperative. They may have limited capabilities, but there is a desire on their part to provide full assistance so that their locality would be chosen for investment. Sometimes there are concerns about the workforce, but practice shows that those who pay good money to their employees manage to attract good professionals, even in the smaller towns.

Years ago, when a large consulting company made an analysis of Bulgaria's competitive advantages, a key point in it was that in today's world we do not need to become unique champions in a single category, but rather, strive to be as good as the others are. **What influences the decision-making of a potential investor can be a number of factors and it is often a combination of preparedness and a good chance.** Sometimes small details can tip the scales in one direction or another when making the final decision.

The positive thing is that the central and local authorities are already paying greater attention to the investors. We already know that when big companies come, they attract others after them. It is time to look with new eyes at the legislation and subsidies, but we should do it through a prism of a new vision for the economic rise of Bulgaria.

It is time to look with new eyes at the legislation and support provided to those who will invest in Bulgaria

Въвеждането на принципа на „мълчаливото съгласие“ при регулирането ще е голямо облекчение за бизнеса

ДИМИТЪР ЧОБАНОВ, икономист от Института по икономика и политики към УНСС:

Да намалим административната тежест

Основна промяна, която трябва да се направи, е въвеждането на принципа на „мълчаливото съгласие“ при регулирането – ако за стартиране на бизнес се изискват определени документи, след определен кратък срок от представянето на тези документи разрешението се счита за дадено и бизнесът може да започва работа. Бизнесът не може да стартира само ако съответният орган изрично докаже, че представените документи не отговарят на изискванията.

На фона на общата неблагоприятна среда за бизнес и инвестиции, изразяваща се в сериозни административни пречки, използването на държавни и регулаторни органи за натиск върху бизнеса, бавни и тромави процедури, честа практика на дискреционни решения от страна на съответен орган, налагане на собствени разрешителни режими от страна на общинската власт, дори нормалното третиране на даден

инвеститор означава, че на практика той е силно привилегирован спрямо останалите предприемачи. Обещанието, че пред този конкретен инвеститор няма да има никакви пречки за стартиране и опериране на бизнеса му, всъщност е признание, че за всички останали такива са налице. Нужни са конкретни действия, за да подобрим инвестиционната среда. **Добра среда за бизнес означава приблизително еднакво третиране от държавната администрация и регулаторните органи на всички играчи и възможност по-добрите да се изявят и да имат по-високи резултати заради собствените си способности, а не заради политически протекции.** Посочените пречки трябва да бъдат облекчени в максимална степен и да се отнасят до всички бизнеси. Освен това трябва да се помисли за допълнително намаляване на административната тежест за малкия бизнес.

© Pixabay

The introduction of the „tacit consent“ principle in regulation will cause a great relief for the business

DIMITAR CHOBANOV, economist from the Institute of Economics and Politics at UNWE:

Let's reduce the administrative burden

A major change that needs to be made is the introduction of the „tacit consent“ principle in administrative regulation – it means that when certain documents are required to start a business, and a specific short period has passed after the submission of these documents, the entrepreneur can assume that permission has been granted and his business can start work. The company cannot start operating only if the relevant body explicitly proves that the submitted documents do not meet the requirements.

If we consider the generally unfavourable environment for business and investments – expressed in serious administrative barriers, the use of state and regulatory bodies to exercise pressure on the private sector, slow and cumbersome procedures, the frequent practice of discretionary decisions by the relevant bodies, and the imposition of own licensing

regimes by the municipal governments – it becomes clear that receiving a normal treatment becomes something of a high privilege for an investor. The promise that there will be no obstacles for a particular investor to start and operate his business is in fact a recognition that everyone else has to go through them. We need concrete actions to improve the investment environment. **A good business environment means the roughly equal treatment of all players on part of the state administration and regulators, as well as the opportunity for the better skilled ones to express themselves and perform better thanks to their own abilities and not because of political protections.** These obstacles must be alleviated as much as possible and this must apply to all sectors. In addition, a further reduction of the administrative burden on small companies should also be considered.

ИТ и бизнес услуги

НОВИТЕ ДВИГАТЕЛИ НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

ИПИ

Последното десетилетие донесе значителна трансформация на българската икономика, движена от настъпването на информационните технологии и аутсорсинга на бизнес услуги. Благодарение на много високата си добавена стойност и ориентация почти изцяло към износ тези отрасли създадоха много нови високоплатени работни места. Дигиталният сектор обаче още среща трудности в разширяването на дейността си извън столицата, а и намирането на нови работници става все по-трудно.

Въпреки че ИТ и аутсорсинг дейностите често биват разглеждани заедно заради връзките си с високите технологии, двата отрасли всъщност са много различни. Докато ИТ в България са съсредоточени най-вече в програмирането и консултирането, то аутсорсинг индустрията предоставя най-вече бизнес услуги, най-видимите сред тях в сферата на техническата поддръжка. Разбира се, тази граница често се размива сред фирми, чиято дейност стъпва и в двете сфери.

ИТ и аутсорсинг секторите са сред най-бързо растящите в страната. В рамките на десети-

летие между 2009 и 2019 г. добавената стойност в ИКТ и далекосъобщенията е нараснала с почти 139%, до 7,4 милиарда лева. Взети заедно пък професионалните и административните дейности (в които водещи са аутсорсинг услугите) за същото време са повишили добавената си стойност със 155%, до общо 6,8 милиарда лева. В увеличението на броя на наетите обаче ИКТ има значително предимство, със 72%, до 114 хиляди души. Показателите на високотехнологичния сектор ясно демонстрират бурното му развитие, като дялът на ИКТ надхвърля 10% от целия обем на добавената стойност на нефинансовия сектор, а според оценки на най-голямата асоциация в сектора аутсорсингът генерира 5,5% от БВП.

Голяма част от обяснението за бързото развитие на сектора на информационните технологии се крие в много високата производителност на труда. От всички отрасли, единствено добивът и енергетиката са с по-висока добавена стойност на зает, като в целия ИКТ сектор тя надхвърля 64 хиляди лева на зает през 2019

г. Трябва да се има предвид обаче и значителната сегментация вътре в самия отрасъл, където лидери по производителност са фирмите, които се занимават с програмиране. Те се нареждат далеч пред останалите. Това е и причината за високите заплати в отрасъла – още през 2020 г. средната брутна месечна заплата в целия ИКТ сектор надхвърля 3500 лева, или над два пъти повече от средното за страната, а заплащането на самите ИТ специалисти е значително по-високо.

Прави впечатление, че въпреки важното място на отрасъла в икономиката на страната, чуждестранните инвестиции са относително ниски. Общият обем на преките чуждестранни инвестиции с натрупване към края на 2019 г. при информационните технологии и информационни услуги (тоест всички направени и активни в сектора) е 635 милиона евро, но спрямо 105 милиона евро десетилетие по-рано. Това, от една страна, отразява важната роля на българските компании в сектора, от друга – относително малката му нужда от инвестиции в сгради и техника, особено в сравнение с производствените дейности. Интересна е и сегментацията между различните по размер фирми – доминират микрофирмите с до 9 заети, като броят им надхвърля шест хиляди, на фона на няколко десетки големи. Очаквано обаче големите фирми са отговорни за почти цялата заетост.

Отличителна черта както на информационните технологии, така и на аутсорсинга е изключителната им концентрация в столицата. Въпреки че в годините преди кризата някои фирми се насочваха и към други големи градове – Пловдив и Варна най-вече – на този етап почти целите отрасли продължават да работят само в София, най-вече поради наличие на квалифицирана работна ръка и университети, които хранят пазара на труда със специалисти. В резултат, информационните технологии играят значително по-голяма роля в икономиката на столицата – 14% от добавената стойност и 85 хиляди работни места, или почти 1/9 от всички работещи в града.

Основното ограничение пред разпространението им в други градове е достъпът до работна сила – докато за аутсорсинга основно е намирането на служители с добра езикова подготовка, то ИТ дейностите изискват по-сериозно обучение и практика. Доколкото столичният пазар обаче изглежда достатъчно наситен,

а достъпът до кадри - все по-труден и скъп - насочването на бизнеса към други големи икономически центрове изглежда неизбежно, особено в средносрочен план. Поради спецификата на тези дейности - работят предимно млади хора и получават високи заплати, развитието на дигиталния сектор ще даде силен отпечатък във вторичните центрове в страната. Не е без значение и ролята на местната власт в тези процеси, като те могат да повлияят на вземането на решения на фирмите най-вече чрез достъп до инфраструктура и подобряване на общата бизнес среда.

На този етап най-значителната пречка към по-нататъшното развитие на сектора на информационните технологии изглежда именно достъпът до работници. През последните няколко години интересът към свързаните с ИТ специалности във висшите училища се повишава значително (дотоам, че „Софтуерно инженерство“ е в топ 3 на най-желаните специалности в Софийския университет за 2020 г.), но те не успяват да удовлетворяват постоянно растящото търсене на кадри. По тази причина и самият отрасъл има добре

развита мрежа от собствени образователни институции, които целят бързата подготовка на служителите с базисните умения, необходими за работа.

В анализа на бъдещата динамика на секторите на информационните технологии и аутсорсинга трябва да се има предвид и общото влияние на Covid-19 и ограничителните мерки върху икономиката на страната. Докато почти всички отрасли бяха принудени да свиват производство, да намаляват поръчки и да освобождават работници, то ИТ продължаваше да търси работници и да разширява дейността си. Това, от една страна, е следствие от възникналата рязко потребност от дигитална трансформация на много други отрасли, особено в услугите, от друга - от способността на цифровия сектор да се адаптира лесно към условията на работа от разстояние без голяма загуба на производителност. Доколкото на този етап повишеното търсене на дигитални услуги в кризата изглежда се задръжва, то тя има потенциала да се превърне в катализатор за по-нататъшното развитие на отрасла на информационните технологии.

ICT and business services the new engines of the Bulgarian economy

IME

The last decade has brought on a significant transformation of the Bulgarian economy, driven by the advent of information technology and the outsourcing of business services. Thanks to their very high added value and almost complete focus on export, these industries have created many new high-paying jobs. However, the digital sector is still facing difficulties in expanding its activities outside the capital city; finding new workers, too, is becoming increasingly hard.

Although ICT and outsourcing activities are often considered together because of their links to high technology, the two industries are actually very different. While ICT in Bulgaria is mainly

focused on software development and consulting, the outsourcing industry provides mostly business services, the most visible among them - in the field of technical support. Of course, this boundary is often blurred among companies whose activities lay in both areas.

The ICT and outsourcing sectors are among the fastest growing in the country. During the decade between 2009 and 2019, value added in ICT and telecommunications grew by almost 139% to reach BGN 7.4 billion. Taken together, professional and administrative activities (chief among which are outsourcing services) have concurrently increased their value added by 155% to a total of BGN 6.8 billion. However, when it comes to an increase in the number of employees, ICT has a significant

advantage - 72% growth, to a total of 114 thousand workers. The indicators of the high-tech sector clearly show its rapid development, as the share of ICT exceeds 10% of the total value added of the non-financial services sector. According to estimates of the largest association in the business services sector, outsourcing generates over 5.5% of the GDP of the country.

Much of the explanation for the rapid development of the information technology sector lies in its very high productivity. Of all the industries, only mining and energy have a higher value added per worker; as for the entire ICT sector it exceeded BGN 64 thousand per employee in 2019. However, we must also take into account the significant segmentation within the industry itself, where leaders in terms of productivity are the companies involved in programming - far ahead of the others in that aspect. This is also the reason for the high salaries in the industry - in 2020 the average gross monthly salary in the entire ICT sector exceeded BGN 3,500, or more than twice the national average. The salaries of the actual IT specialists were significantly higher still.

It is noteworthy that despite the important place of that industry for the country's economy, its foreign investment is relatively low. The total volume of cumulative foreign direct investment at the end of 2019 in information technology and information services was EUR 635 million - compared to EUR 105 million just a decade earlier. This, on the one hand, reflects the important role of Bulgarian companies in the sector, and on the other - its relatively low need for investment in buildings and equipment, especially when compared to manufacturing activities. The segmentation between companies of different sizes is also interesting - micro-enterprises with up to 9 employees dominate the scene, with an overall number exceeding six thousand, whereas large ones are only several dozens. As expected, however, larger companies are responsible for the larger bulk of employment in the sector.

A distinctive feature of both information technology and outsourcing is their exceptional concentration in the capital city. Although in the years before the crisis some companies were showing interest in other large cities - Plovdiv and Varna, mostly - at this stage, almost all of the companies continue to operate only in Sofia, mostly due to the availability of skilled labour and universities that supply the market with specialists. As a result, information technology plays a significantly larger

role in the capital's economy - 14% of value added and 85,000 jobs, or almost 1/9 of all the workers in the city.

The main limitation to the spread into other cities is access to qualified labour - while outsourcing is mainly about finding employees with good foreign language skills, ICT activities require more serious training and practice. However, as the capital market seems to be quite saturated and access to personnel is becoming increasingly difficult and expensive - directing one's business to other major economic centers seems inevitable, especially in the medium term. Due to the specifics of these enterprises employing mostly young people who receive high salaries, the development of the digital sector will leave a strong mark in the secondary urban centers of the country. The role of local governments in these

processes is not insignificant, as they can influence the companies' choices mainly through facilitating access to infrastructure and improving the general business environment.

At the present the most significant obstacle to the further development of the information technology sector seems to be access to workers. In the last few years, the interest in IT-related programmes in higher education has increased significantly (to the point that Software Engineering was in the top 3 of the most desired degrees in Sofia University in 2020), but even that has failed to meet the ever-growing demand for specialists. For this reason, the industry itself has created a well-developed network of its own educational institutions, with the aim to quickly train employees with the basic skills needed to begin work.

Analysis of the future dynamics of the information technology and outsourcing sectors should also take into account the general impact of Covid-19 and the restrictive measures on the country's economy. While almost all industries were forced to shrink their production, reduce orders and lay off workers, the ICT sector continued to look for workers and to expand. This was due, on the one hand, to the sharp need for digital transformation in many other industries, especially in services, and, on the other, to the ICT sector's ability to adapt easily to remote working conditions without much loss of productivity. As the increased demand for digital services at this stage seems to be holding, it has the potential to become a catalyst for the further development of Bulgaria's information technology industry.

Автомобилното производство

**ГОЛЯМАТА
ВЪЗМОЖНОСТ
пред
българската
ИКОНОМИКА**

ИПИ

Едно от големите предизвикателства пред българската икономика и индустрия е преместването нагоре във веригите на добавена стойност – от суровите материали и частите към завършения, готов за продажба продукт. По средата на веригата на стойност на автомобилната индустрия обаче седят едни от водещите преработващи фирми в страна-

та, създаващи хиляди работни места в някои от по-отдалечените райони.

Важно е да се уточни, че българският автомобилен бизнес далеч не е монолитен, и дори не се разполага в една и съща част на съвсем новия процес на производството на автомобили. Предприятията в него варират от производители на кабели и различни метални компоненти до чипове и контролери, всеки със своите особености. Доколкото всички тези елементи обаче са част от един и същи краен продукт, често фирмите биват групирани заедно, включително и имат собствена организация, която защитава интересите им.

Водещата по приходи фирма в сектора е „Сенсата техноложис България“, която се занимава с производството на сензори и контролери в двете си производствени мощности в Ботевград и пловдивската община Марица. Между 2015 и 2019 г. „Сенсата“ е удвоила както приходите си, до 522 милиона лева, така и служителите си, до

3,5 хиляди души. Със сходен профил е и втората по приходи компания – „Интегрейтс Микро-Електроникс България“, отново разположена в Ботевград. С най-много наети пък е „Язакс България“ – над 6 хиляди души през 2019 г., като фирмата е добавила над хиляда нови работници в рамките на петгодишен период; същевременно приходите на фирмата са нараснали с 1/4, а

основните и производствени мощности са в Ямбол, Сливен и Хасково. Сред водещите фирми са и производителите на електронни и механични елементи „Костал“, „Витте Аутомоти в“, „Бер-Хелла Термоконтрол“.

Регионалният ефект на автомобилната индустрия е равномерно разпределен върху територията на страната. Значителни предприятия липсват най-вече в най-източните и западните части на Северна България; повечето предприятия на север са групирани край Русе, Ловеч и Габрово. В южните части на страна-

та пък се оформят три ядра на този клон на производството – около София и Ботевград, в индустриалните зони около Пловдив и в Ямболско. Заради много различния профил на фирмите обаче е трудно да се оцени общото им влияние върху местните доходи и стандарт на живот – докато производството на кабели и метални елементи е по-близо до металургичните дейности, то контролерите и сензорите са в територията на ИТ и електрониката, и съответно привличат работници с много различна подготовка и умения.

Разпределението на износа на България на електрически машини, техника и части до голяма степен е предпоставено от износа на автомобилния сектор. С най-голяма стойност през 2020 г. е износът на изолирани жици и кабели, на стойност 529 милиона долара, но при тях се наблюдава относителен застои на обемите. Със сходен обем са и частите за контролери и електрически вериги (489 милиона долара), както и самите контролери и вериги (308 милиона долара). Основен търговски партньор за цялата група стоки са Германия (с обем на износа за 2020 г. от 796 милиона долара), Чехия (322 милиона долара), Италия, Турция и Испания.

Голямото предизвикателство пред българската автомобилна индустрия днес е привличането на голям завод за събляване на готови масови автомобили в страната. Местни производители съществуват и днес – „Син Карс“, „Кинетик“ – но те са в категорията на суперавтомобилите и много далеч от масовия сегмент. Страната има и история в събляването на автомобили, като през социалистическата ѝ история в България се правят автомобили на „Алпин“, „Рено“, „Москвич“, „Фиат“, най-вече във фабриките край Ловеч и Пловдив. В по-ново време, между 2012 и 2017 г., в страната, отново в Ловешко, „Литекс моторс“ произвеждаше автомобили на китайската фирма Great Wall, но дейността ѝ приключи в рамките на няколко години.

Големи надежди бяха възлагани на опитите да бъде привлечен германският производител на автомобили „Фолксваген“ в страната, но в крайна сметка България отпадна от напреварата за новия ѝ източноевропейски завод. Потенциалният ефект от такава инвестиция би бил видим не само на регионално, но и на национално ниво – в най-лошия случай това би означавало няколко хиляди добре платени работни места, но и доказателство, че страната е подходящо

место за по-нататъшни инвестиции в този тип индустриална дейност. По тази причина е важно и намерението на германската Next.e.GO да инвестира 140 милиона евро в производство на електромобили в ловешкия завод „Балкан“ – въпреки че продуктите на фирмата е далеч от масовостта на VAG, успехът на инвестицията ще върне страната на картата на автомобилните производители.

Covid-19, кризата и ограниченията създадоха значителни затруднения както на българския, така и на глобалния автомобилни бизнес. Рязкото повишаване на икономическата несигурност през пролетта доведе до почти пълно отсъствие на поръчки за нови автомобили, и съответно производителите свиха очакванията си и планираното производство в рамките на кризисната година. Това от своя страна рефлектира и върху поръчките на българските производители, част от които се видяха принудени да се възползват от схемите за държавна подкрепа на бизнеса и запазване на заетостта. С пазането на най-суровите ограничения обаче значителна част от търсенето на нови автомобили се възстанови и с него поръчките към българските производители. По-важна пречка беше свиването на азиатското производство на микрочипове, което от своя страна ограничи възможностите за производство на нови автомобили. Голямата възможност пред българския автомобилни бизнес днес е в намеренията на редица водещи европейски производители да намаляват риска от сценарий, сходен с този от пролетта на 2020 г., което изисква скъсяване на веригите на стойност и връщане на производството в Европа, от което България може да се възползва.

Automotive production the great opportunity

IME

One of the big challenges for the Bulgarian economy and industry is the need to move up the value chains - from raw materials and parts to the finished, ready-to-sell product. However, in the middle of the value chain, in the case of the automotive industry, we can find some of the leading processing companies in the country. These create thousands of jobs in some of the more remote regions.

It is important to specify that the Bulgarian automotive sector is far from monolithic - it is not even focused on a particular stage of the long process of car production. The companies involved range from manufacturers of cables and various metal components to chips and controllers, each enterprise with its own characteristics. However, as all these elements form part of the same final product, said companies are often grouped together, including having their own professional organization that protects their interests.

The leading company in terms of revenue is Sensata

Technologies Bulgaria, which is engaged in the production of sensors and controllers in its two production facilities in Botevgrad and in the municipality of Maritsa (Plovdiv District). Between 2015 and 2019, Sensata doubled both its revenue - reaching BGN 522 million, and its employees, reaching 3.5 thousand people. The second most profitable company, Integrated Micro-Electronics Bulgaria, has a similar profile and is also based in Botevgrad. Yazaki Bulgaria has the most employees - over 6,000 people in 2019. The company has added over a thousand new workers over a five-year period, during which time the company's revenues have increased by a quarter. Its main production facilities are in Yambol, Sliven and Haskovo. Other leading companies are the

manufacturer of electronic and mechatronic elements Kostal, Witte Automotive, Bar-Hela Thermocontrol.

The regional economic effects of the automotive industry are evenly distributed throughout the country. Significant enterprises are mostly missing in the easternmost and westernmost parts of Northern Bulgaria; most enterprises in the north are concentrated near Ruse, Lovech and Gabrovo. In the southern parts of the country, three clusters of this branch of manufacturing have formed - one near Sofia and Botevgrad, another in the industrial zones around Plovdiv and the third one in the Yambol region. However, due to the very different profile of the enterprises, it is difficult to assess their overall impact on local incomes and living standards. The production of cables and metal elements is closer to metallurgical activities, whereas the production of controllers and sensors is more akin to the field of IT and electronics. As a result, different companies attract workers with very different training and skills.

The shares of Bulgaria's exports of electrical machinery, equipment and elements are largely determined by the exports of the automotive sector. The export of insulated wires and cables in 2020 was worth USD 529 million, showing however, a relative stagnation in volume. The building elements for controllers and electrical circuits (USD 489 million), as well as the controllers and circuits themselves (USD 308 million) had similar export volumes. The main markets for the whole group of such products were Germany (with a volume of exports in 2020 - USD 796 million), the Czech Republic

(USD 322 million), Italy, Turkey and Spain.

The main task for the Bulgarian automotive industry today is to attract interest for the creation of a large plant for the assembly of mass-produced cars in the country. Local manufacturers do exist (e.g., Sin Cars, Kinetic) but these are in the category of supercars and not aimed for the mass market. The country has a history of assembling cars, and during its socialist period cars were made for Alpin, Renault, Moskvich, Fiat - mostly in factories near Lovech and Plovdiv. More recently, between 2012 and 2017, and again in Lovech, Litex Motors produced cars for the Chinese company Great Wall, but this activity ended within a few years.

Great hopes were placed on attempts to attract the German carmaker Volkswagen, but in the end, Bulgaria dropped out of the race to host that company's new Eastern European plant. The potential effect of such grand investment would be visible not only at the regional but also at the national level - at bare minimum it would mean the creation of several thousand well-paid jobs, but also a proof that the country is a suitable place for further investment in this type of industrial activity.

For this reason, it is important

that the German Next.e.GO intends to invest EUR 140 million in the production of electric cars in the Balkan plant near Lovech. Although the company's product cannot compare to the mass appeal of VAG, the success of this investment is certain to place the country back on the map of car manufacturers.

The Covid-19 crisis and restrictions have created significant difficulties for both the Bulgarian and global automotive business. The sharp rise in economic uncertainty in the spring led to an almost complete absence of orders for new cars, and manufacturers reduced their planned productions during the crisis year accordingly. That, in turn, reflected on the orders made to Bulgarian producers,

some of whom were forced to take advantage of state support programmes for business and employment. With the fall of the most severe restrictions, however, a significant part of the demand for new cars has recovered, and with it - the orders to Bulgarian manufacturers. A more significant obstacle was the contraction in microchip production in Asia, which in turn limited opportunities for car manufacturing. The great opportunity for the Bulgarian automotive business today lies in the plans of a number of leading European manufacturers to reduce the risk of repeating the spring of 2020 scenario. Such plans would require shortening the value chains and returning production to Europe - something from which Bulgaria can take good advantage.

© Дарина Пранова-Монета

Ага мене

Добивната индустрия

източник на благосъстояние за малките общини

ИПИ

Наличието на много голямо предприятие извън водещите икономически центрове неизбежно има силен ефект – създава се заетост, заплатите и доходите гърпат напред, повишава се стандартът на живот и се привлича работна сила. Най-видим е този ефект при добивната индустрия, понеже често рудници и мини се откриват в относително малки и по-слаборазвити общини. Днес общините, в които добивната индустрия е водещ отрасъл, оглавяват класацията по средни заплати, а фирмите в отрасъла инвестират в подобряването на социалната среда.

Добивът в България и водещите фирми в него са в добива на въглища и на цветни метали. Струва си споменаването и на добива на трошен камък, чакъл и други материали за строителството, въпреки че компаниите в този подсектор са относително по-малки и в резултат на това регионалният им икономически ефект е по-слабо изразен. При двата

водещи подсектора се наблюдават големи разлики в тренда и посоката на развитие – при металите изминалото десетилетие донесе значителен ръст, а дори на фона на пандемията от Covid-19 фирмите не понесоха загуби. При въглищата обаче се наблюдава застой, а зелените политики и ограничаването на вредните емисии също не им чертаят добро бъдеще.

Характерен за добивния сектор е малкият брой фирми – през 2019 г. той е 313, спрямо 373 десетилетие по-рано. Доколкото обаче повечето мини и рудници изискват голям брой работници за извършването на дейността си, това е голяма степен очаквано. Мнозинството от фирмите са в категорията на микрофирмите, с до 9 заети – такива са 195, а големите (с над 250 заети) са едва 10. Въпреки това добавената стойност в отрасъла е съсредоточена почти изцяло в големите фирми, като през 2019 г. те са генерирали 979 милиона лева, спрямо 17,2 милиона лева в микрофирмите. Значителна е ролята и на средните предприятия, като те отговарят за 212 милиона

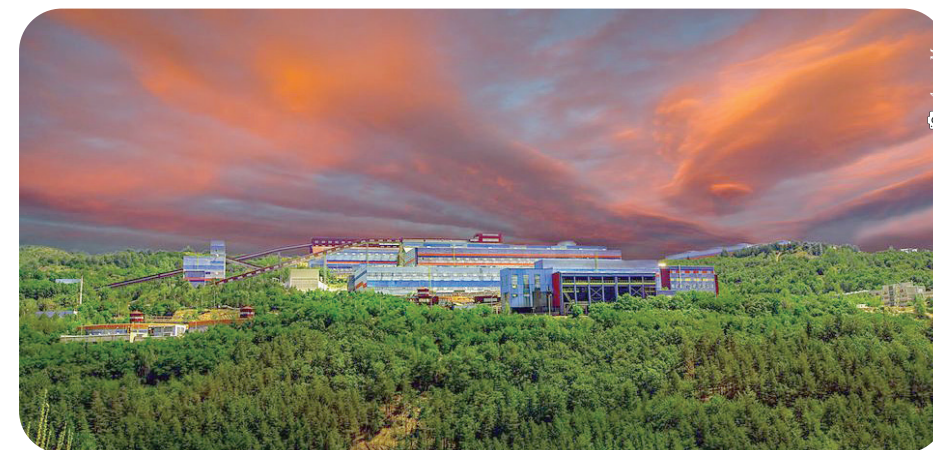
лева добавена стойност. Общата добавена стойност по факторни разходи на отрасъла варира значително през годините – от 905 милиона лева през 2009 г. през 1,66 милиарда през 2012 г. до 1,28 милиарда лева през 2019 г.

Трайна тенденция обаче е свиването на заетостта в сектора, въпреки новите инвестиции от последните години. В периода 2009-2019 г. общият брой на заетите в добива е намалял от 26,6 хиляди души на 19,1 хиляди души. Основната причина е все по-широкото застъпване на високите технологии и автоматизацията в сектора, което води до намаляваща нужда от работници, особено на нискоквалифицирани позиции. В резултат, производител-

ността на труда в сектора расте значително – от 34 хиляди лева на зает годишно през 2009 г. до 67 хиляди лева на зает през 2019 г. Доколкото новите мини също залагат на високите технологии, то по всички личи, че тенденциите към намаляване на броя на заетите (особено в добива на въглища) и повишаване на производителността ще продължат.

През 2019 г. обемът на чуждестранните преки инвестиции с натрупване в добивния сектор достига 522 милиона евро, спрямо 412 милиона евро през 2009 г. Разликата отразява най-вече разработването на новата мина на „Дънди прешъс метълс“ край Крумовград. Трябва да се има предвид обаче и местната инвестиционна дейност, която не се отразява на данните за ПЧИ, например мината за злато на групата на „Асарел-Медет“ в Брезник, която се очаква да стартира добив след две години.

Най-големият работодател в сектора е „Мини Марица-изток“, с над 7,2 хиляди заети за 2019 г.; през последните няколко години обаче предприятието не отчита особено подобрение на приходите си, а печалбите му намаляват значително, най-вече вследствие на проблемите на ТЕЦ „Марица-изток 2“. След това идват компаниите от Средногорието – „Елаците-Мед“ в Мирково с близо 2 хиляди

© Дарина Пранова-Монета

Мини Марица Изток

заети, „Асарел-Медет“ в Панагюрище с 1,2 хиляди заети и „Дънди прешъс метълс“ в Челопеч с близо 900 заети. Добивните компании в Средногорието повишават своите приходи, в т.ч. през пандемичната 2020 г., а резултатите им са допълнително подкрепени от бурното развитие на новата мина на „Дънди прешъс метълс“ край Крумовград.

Регионалното въздействие на добивната индустрия личи най-вече в заплатите и стандартата на живот в общините, където тя оперира. Общината с най-висока средна заплата за 2019 г. в страната е Челопеч, с почти 2,5 хиляди лева средно месечно, а в топ 10 се нареждат още Мирково и Панагюрище. Всички общини са в Средногорието, където са фокусирани няколко от големите фирми за добив на метал, заедно с основни потребители на суровината им, и в резултат на това се радват на много висока заетост, ниска безработица и почти никаква трайна безработица. Струва си и да се спомене случаят на Крумовград, където благодарение на подготовката и откриването на нова мина средната заплата нараства двойно в рамките на няколко години. Това води и до значителен демографски подем както в общината, така и в околните населени места, тъй като появата на голям работодател обещава създаването на много нови работни места.

От значение е и въздействието на добив-

ните компании върху социалната среда на общините, в които оперират. Те инвестират в поддръжката на образователни, здравни и културни институции, както и облагородяват градската среда. Положителен пример в тази посока е болницата в Панагюрище, която извежда общината на челните места в класациите за качество на здравната система и достъп до лекари, както и частното училище в Челопеч, което ежегодно се класира сред водещите училища на зрелостните изпити. С други думи, влиянието на мините се простира далеч отвъд заетостта в тях и високите заплати.

Перспективите пред развитието на добивната индустрия изглеждат окуражителни. При цветните метали кризата донесе значителни повишения на цените на медта и златото, които са сред основните продукти на българските компании, а повишеното търсене в електрониката и скъпяването на веригите на доставки на практика им гарантира пазарна реализация. Що се отнася до въглищата обаче, бъдещето не изглежда толкова розово, най-вече по политически причини - Зелената сделка и свързаните с нея климатични политики местят фокуса върху по-„чисти“ източници на енергия, което поставя под заплахата хиляди работни места, особено в Маришкия басейн.

The mining industry

a source of prosperity for small municipalities

IME

The presence of a very large enterprise outside the leading economic centers inevitably has some strong effects - employment is created, wages and incomes are pulled upward, living standards are raised and labour force is attracted. This effect is most visible in the mining industry, as mines are often found in relatively small and less developed municipalities. Today, such municipalities where the mining industry is the leading economic activity top the national rankings in terms of average wages, and the mining companies are also investing in improving the social environment.

The Bulgarian mining sector and its leading companies are primarily involved in the extraction of coal and non-ferrous metals. The extraction of crushed stone, gravel and other construction materials is also worth mentioning, although the companies in this subsector are relatively small, and as a result their regional economic effect is less pronounced. Within the two leading subsectors there are big differences with regards to their development trends. Metals mining in the past decade has seen significant growth, and even against the backdrop of the Covid-19 pandemic companies have not suffered losses. However, the coal industry is stagnant, and if we take into account green policies and trends in limiting harmful emissions, its future does not look promising.

The mining sector is characterized by its small number of companies - in 2019 there were 313, compared to 373 a decade earlier. However, as most mines require a large number of workers to carry out their activities, this is largely expected. The

Челопеч

Анастас Пророк Мерица

majority of companies (195) are in the category of micro-enterprises, having up to 9 employees, whereas there are only 10 large ones (with over 250 employees). However, the added value in the industry is concentrated almost entirely in the large companies. In 2019, they generated BGN 979 million, compared to BGN 17.2 million by micro-companies. The role of medium-sized enterprises is also significant, as they are responsible for BGN 212 million of added value. The total value added at factor costs by the industry varied significantly over the years - from BGN 905 million in 2009 to BGN 1.66 billion in 2012 to BGN 1.28 billion in 2019.

However, a steady trend is the contraction of employment in the sector, despite new investments in recent years. In the period between 2009 and 2019, the total number of mining employees decreased from 26.6 thousand people to 19.1 thousand people. The main reason for this is the growing proliferation of high technology and automation in the sector, which led to a declining need for workers, especially in low-skilled positions. As a result, labour productivity in the sector has grown significantly - from BGN 34

thousand per employee per year in 2009 to BGN 67 thousand per employee in 2019. Since new mines rely on high technology even more, it seems that the declining trend in employment (especially in coal mining) and the rising productivity will continue.

In 2019, the volume of cumulative foreign direct investment in the mining sector reached EUR 522 million, compared to EUR 412 million in 2009. The difference mainly reflects the development of a new mine by Dundee Precious Metals near Krumovgrad. However, local investment activity, which does not affect FDI data, should also be taken into account; such is the gold mine of the Assarel-Medet group in Breznik, which is expected to start production in two years.

The largest employer in the sector is Maritsa-East Mines, with over 7.2 thousand employees in 2019; however, in the last few years the company has not reported much growth in revenue, and profits have decreased significantly, mostly due to

the problems of TPP „Maritsa-East 2“. Following in size are the companies from Srednogie region - Ellatsite-Med in Mirkovo with nearly 2 thousand employees, Assarel-Medet in Panagyurishte with 1.2 thousand employees and Dundee Precious Metals in Chelopech with nearly 900 employees. Mining companies in that region increased their revenues, even during the pandemic year of 2020. Their results are further backed by the rapid development of the Dundee Precious Metals new mine near Krumovgrad.

The regional impact of the mining and quarrying industry is mostly reflected in the wages and living standards in the municipalities where it operates. The municipality with the highest average salary for 2019 in the whole country was Chelopech, with an average wage of almost BGN 2.5 thousand per month. Mirkovo and Panagyurishte were also in the top 10. All municipalities are located in Srednogie region, where several of the large metal

mining companies are based, along with the main consumers of their raw materials. As a result, the region enjoys very high employment rates, low unemployment rates and almost no cases of long-term unemployment. The case of Krumovgrad is also worth mentioning - thanks to the preparation and opening of the new mine, the average salary there has doubled in a few years. This has led to a significant demographic and migration boom both in the municipality and in its surrounding settlements, as the emergence of a large employer promises the creation of many new jobs.

Also important is the impact of mining companies on the social environment of the municipalities in which they operate. They invest in the maintenance of educational, health and cultural institutions there, and they also upgrade the urban environment. A positive example in this direction is the hospital in Panagyurishte, which puts that municipality at the top of the rankings in terms

of health care quality and accessibility. Another example is the private school in Chelopech, which annually ranks among the nation's leading schools in matriculation exam results. In other words, the impact of mines extends far beyond employment and high wages.

The prospects for the development of the mining industry look encouraging. In the case of non-ferrous metals, the crisis has brought significant increases in the prices of copper and gold, which are among the main commodities extracted by Bulgarian companies. The increased demand for these metals in the electronics sector and the shortening of supply chains guarantees their market realization. As far as coal is concerned, the future does not look as bright mostly due to political factors - the Green Deal and related climate policies are shifting the focus to cleaner energy sources, as a result threatening thousands of jobs, especially in the Maritsa basin.

Производството на метали

традиционен отрасъл в новата икономика

ИПИ

Докато областните центрове се развиват икономически най-вече благодарение на услугите, то в по-малките общини сдигателят на подема по-често са индустриалните предприятия. Голяма инвестиция в сферата на преработващата промишленост неизбежно преобръща траекторията на икономическо развитие на малките общини. Сред най-видимите примери са големите металургични предприятия, които създават устойчива заетост за стотици хора и често са най-големият работодател в населеното място, където развиват дейност.

През 2020 г. медодобивният завод „Аурубис България“ в Пиргон изпревари „Лукойл Нефтохим Бургас“ и се превърна в най-голямата компания по приходи в страната. Приходите на компанията са стабилни през последните години – в рамките на 5-5,5 милиарда лева годишно, като в нея пряко са заети около 900 души. Огромният мащаб на компанията обаче води до силен вторичен ефект в местната икономика – най-вече през разходите за инвестиции, външни услуги и доставчици, като оценките на ИПИ сочат за над 4 хиляди косвено създадени работни места. Ефектът от присъствието ѝ в региона е най-видим през традиционното класиране на общините в Средногорието на челните места по средни заплати, както и през добрите им показатели

на пазара на труда – ниска безработица и висока заетост.

Въпреки че големите металургични компании обикновено са извън големите градове, втората по големина „София Мед“ е разположена в столицата. С над 900 милиона лева приходи за 2020 г., компанията поставя производството на основни метали на второто място по размер сред индустриалните дейности в София, след производството на храни и напитки. С приходи от над 700 милиона лева стабилно стои и пловдивският КЦМ, който развива и солидна инвестиционна програма през последните години. В компанията работят близо 1500 души, като ефектът ѝ е видим в местните пазари на труда в южните части на област Пловдив – над половината от наемите са от Асеновград с чувствително по-високи заплати от средното за общината. Със значителен икономически ефект са и „Стомана индъстри“, „Алкомет“ и няколко по-малки производители на алуминий.

Металите са сред най-важните износни стоки на България. Според данните на БНБ, през последните години взет заедно износът на черни и цветни метали отговаря за 9-11% от общия обем на износа на страната, или 2,9-3,4 милиарда евро годишно. Очаквано предвид структурата на отрасъла и водещата роля на предприятията за цветни метали, те реализират и по-голямата част от износа – между 2,3-2,8 милиарда евро годишно, в зависимост от годината. Основните

КЦМ

пазари, на които се реализира продукцията на българските металургични компании, са Китай, Белгия, Германия, Турция и Италия при медта, Румъния и Турция – при желязото и стоманата, Германия и Италия при алуминия.

Тенденцията е към намаляване на броя на металургичните предприятия – от над 200 в началото на изминалото десетилетие към 180 в края му. За сметка на това, брутната добавена стойност се е увеличила почти двойно – от 212 милиона евро през 2009 г. до 484 милиона евро през 2018 г. по данни на Евростат (НСИ не предоставя данни за отделните подотрасли на производството). Значителен ръст се наблюдава и в произведената продукция на металургията, от 2,5 до 5,2 милиарда евро за същия период. Няма ясна тенденция в броя на пряко заетите в отрасъла, като той се колебае между 11-13 хиляди души през последното десетилетие. Значително повишение обаче има в производителността на труда в производството на метали, която е нараснала от 13 хиляди евро добавена стойност на зает през 2009 г. до 36 хиляди евро през 2018 г., което обяснява и бързия ръст на заплатите в общините, доминирани от металургията.

От гледна точка на инвестициите, производството на метали е сред основните източници на чуждестранни капитали в страната, като обемът на преките чуждестранни инвестиции с натрупване към края на 2019 г. е бил 1,2 милиарда

евро. Разходите на сектора за дълготрайни активи също са значителни, като през последното десетилетие варират между 100-125 милиона евро годишно. В оценката на цялостния икономически ефект на производителите на метали трябва да се има предвид и мястото, което заемат във веригите на добавена стойност. Те са не само пряко свързани с водещите български минни компании, но и се ползват от услугите на множество поддържащи компании – от транспорт и логистика, през охрана, до доставка на храни, като по този начин увеличат около себе си целите местни икономики.

Периодът преди кризата беше относително тежък за металургичните фирми в резултат на общото икономическо забавяне, съчетано с пониско търсене на продукцията им и свиването на цените. Covid-19 обаче обърна тази тенденция, като вследствие на прекъсванията на много търговски връзки, повишаването на търсенето след първоначалния шок и пренареждането на веригите на добавена стойност цената на много основни метали – и най-вече на медта и продуктите от мед, от значение за българската икономика – се покачи значително. Същевременно основните металургични компании успяха да запазят персонала си и не бяха принудени да съкращават значително инвестиционните си програми. Съчетанието от тези обстоятелства поставя българските производители на метали в добра позиция за растеж в периода след кризата.

Архив

Metal production

a traditional industry in the new economy

While the district capitals develop economically mainly thanks to the services sector, in the smaller municipalities the economic engine is more often linked to the industrial enterprises. A large investment in the field of manufacturing inevitably reverses the trajectory of economic development of small localities. Among the most visible examples are the large metallurgical enterprises, which create sustainable employment for hundreds of people and are often the largest employer in the municipality where they operate.

In 2020, the copper mining plant Aurubis Bulgaria (in Pirdop) overtook Lukoil Neftochim Burgas to become the largest company in the country in terms of revenue. The former company's revenues have been stable in recent years - in the range of BGN 5-5.5 billion annually - and it directly employs about 900 people. Furthermore, the vast scale of the enterprise leads to a strong secondary effect on the local economy - especially through investment

expenditures, external services and suppliers. The Institute for Market Economics (IME) estimates that more than 4 thousand indirect jobs have been created this way. The effect of its presence is most visible in the traditionally high rankings of the Srednogorie municipalities in terms of average salaries, as well as through in their good labour market indicators - low unemployment and high employment.

Although large metallurgical companies are usually found outside the big cities, the second largest in the country, Sofia Med, is located in the capital city. With over BGN 900 million in revenues for 2020, the company has made the production of basic metals the second largest manufacturing activity in Sofia, after the production of food and beverages. With revenues of over BGN 700 million, Plovdiv-based KCM is also stable - developing a solid investment programme in recent years. The company employs nearly 1,500 people, and its clout is visible in the local labour markets in the southern parts of Plovdiv Province - more than half of the employees are from Asenovgrad and they have significantly higher

salaries than the average for that municipality. Stomana Industry, Alcomet and several smaller aluminum producers also create notable economic effects.

Metals are among Bulgaria's most important export goods. According to BNB data, in recent years combined exports of ferrous and non-ferrous metals account for 9-11% of the country's total exports, or EUR 2.9-3.4 billion per year. As expected, given the structure of the industry and the leading role of non-ferrous metal companies, the latter also realize the majority of exports - between EUR 2.3-2.8 billion annually, depending on the year. The main markets on which the Bulgarian metallurgical products are sold are China, Belgium, Germany, Turkey and Italy for copper, Romania and Turkey for iron and steel, and Germany and Italy for aluminum.

There is a downward trend in the number of metallurgical enterprises - from over 200 at the beginning of the past decade to 180 at its end. On the other hand, gross value added has almost doubled - from EUR 212 million in 2009 to EUR 484 million in 2018, according to Eurostat (NSI does not provide data on individual subsectors of production). Significant growth is also observed in the metal production output - from EUR 2.5 to 5.2 billion over the same period. There is no clear trend in the number of people directly employed in the industry, as it has fluctuated between 11 and 13 thousand people in the last decade. However, there is a significant increase in labour productivity in the sector, which increased from EUR 13 thousand of value added per employee in 2009 to EUR 36 thousand in 2018. That would explain the

rapid growth of wages in the municipalities dominated by metallurgy.

In terms of investment, metal production is one of the main sources of foreign capital in the country, with the volume of cumulative foreign direct investment at the end of 2019 being EUR 1.2 billion. The fixed assets expenditures are also significant, ranging between EUR 100-125 million per year over the last decade. In assessing the overall economic impact of metal producers, the place they occupy in the value chains must also be taken into account. They are not only directly related to the leading Bulgarian mining companies, but also use the services of many supporting companies - from transport and logistics, to security services and food delivery - thus, drawing in entire local economies.

The pre-crisis period was relatively difficult for metallurgical companies, as a result of the general economic slowdown, combined with lower demand for their products and lower prices. However, Covid-19 reversed this trend by disrupting many trade links, increasing demand after the initial shock and rearranging value chains. As a result, the cost of many base metals - especially copper and copper products, which are important for the Bulgarian economy - increased significantly. At the same time, the major metallurgical enterprises managed to retain their staff and were not forced to significantly reduce their investment programs. The combination of these factors puts the Bulgarian metal producers in a good position for growth during the post-crisis period.

Търговията

гръбнак на икономиките в големите центрове

ИПИ

Докаато индустриалните производства са съсредоточени в конкретни общини или групи общини, а услугите са съсредоточени във водещите икономически центрове и големите градове, то търговията достига до всички кътчета на страната. През последните години обаче отразяването на търговията на дребно се променя значително – от една страна, му въздейства настъпването и разширяването на веригите за модерна търговия, от друга – повишеният интерес към занаятчийски стоки и своеобразният ренесанс на малките магазини, а Covid-19 принуди мнозинството от търговците да преминат онлайн.

След преработващата промишленост, търговският сектор се нарежда на второ място по чуждестранни инвестиции в България, като са натрупване към края на 2019 г. общият им обем достига 4,9 милиарда евро. Обемът на чуждестранните инвестиции в страната се е увеличил почти двойно, от 2,8 милиарда евро през 2009 г., като това отразява най-вече разширяването на мрежите на веригите от супермаркети и хипермаркети на територията на страната. Процесът на изграждане на нови магазини както в големите градове, така и извън тях е отразен и в размера на разходите за придобиване на материални активи – в случая, най-вече земя и сгради – които за цялата търговия на дребно варира между 250 и 400 милиона евро годишно за периода 2009-2019 г., с тенденция към увеличаване в края на периода.

Периодът на бурно икономическо развитие преди кризата се отразява позитивно и на търговския сектор. Между 2009 и 2019 г. добавената стойност по факторни разходи е нараснала със 111%, от 6,39 до 13,5 милиарда лева. Същевременно броят на заетите в отрасъла намалява с

4% за същия период, от 539 хиляди на 518 хиляди души, което насочва към значителни подобрения в производителността на труда, следствие от по-централната роля на големите магазини. Надали може да се говори за консолидация на сектора обаче, доколкото броят на фирмите в него остава почти непроменен в рамките на десетилетието – около 143 хиляди. В целия търговски сектор големи (с над 250 заети) са 87 фирми през 2019 г., а огромното мнозинство – 135 хиляди – са микрофирми, с до 9 заети.

Водещото предприятие при търговията на дребно е „Кауфланд България“, с над 1,7 милиарда лева приходи през 2020 г. и 6,2 хиляди заети, като приходите ѝ са относително стабилни през последните пет години. Възходяща е траекторията на „Лидл България“, която заема второто място по приходи с близо 1,4 милиарда лева през 2020 г., спрямо около 650 милиона лева пет години по-рано. Дискаунт веригата е увеличила и служителите си от 1,8 на 3,2 хиляди души, в резултат на значително разширяване на покритието на магазините си из страната. На трето място се нарежда „Билла България“, с над 800 милиона

лева приходи и 4,5 хиляди наети.

В периода между 2015 и 2019 г. целият обем на продажбите на дребно се е увеличил от 36 на 47 милиарда лева. Храните, напитките и мляко-мезелите изделия съставляват 38% от продажбите на дребно през 2019 г., като въпреки повишаването на доходите през разглеждания период дялът им се увеличава с 1 процентен пункт спрямо 2015 г. Сред хранителните стоки най-голям ръст на потреблението има при месото (53%) и зеленчуците (49%). Най-големият дял в тази група през 2019 г. имат мляко-мезелите изделия (15% от всички разходи за хранителни стоки), месото (13%). При нехранителните стоки най-голяма тежест имат горивата (22% от всички разходи за нехранителни стоки) и фармацевтичните продукти (11%), а най-висок ръст се наблюдава при съобщителната техника (118% повишение на продажбите между 2015 и 2019 г.), както и при мотоциклетите и велосипедите и игрите, играчките (по 70%).

За разлика от повечето групи отрасли, оценката на регионалния ефект на търговията е относително по-сложна задача, най-вече тъй като отрасълът присъства във всички населени места

в страната. Тежестта му обаче е значително по-голяма в областните центрове и големите градове, като в столицата търговският сектор отговаря за 24% от добавената стойност на местната икономика, в Пловдив – за 19%, а във Варна – за 21%. Причината за това е, от една страна, в разполагането на големите универсални магазини и моловете в големите градове, от друга – по-голямата им наситеност със супермаркети и хипермаркети. С разширяването на веригите към малките градове и повишаването на доходите в по-малките общини обаче дялът на търговията в местните икономики расте. Що се отнася до заплатите, в търговията те обикновено гравитират около средните в големите центрове (София, Пловдив, Варна, Бургас, Русе), но са чувствително по-ниски в по-малките общини, където средните заплати се диктуват от силно промишлено, минно или енергийно предприятие.

Пандемията от Covid-19 значително промени облика на търговията в България. Много физически магазини и особено големите търговски центрове бяха затворени за месеци в хода на по-стриктните периоди на ограничителни мерки, което сви приходите им през 2020 г. значително. В периода на най-голяма несигурност и най-стриктни ограничения през април 2020 г. 41% от фирмите в търговията съобщават за спад на приходите си спрямо предишния месец; това е вярно за 25% дори по последните данни за юни 2021 г. Прегледът на домакинските бюджети от своя страна сочи, че в кризисния период разходите са били свити до най-необходимото, като най-сериозно засенати бяха харчовите, дрехи, обувки, електроника, а заради затварянето на заведенията разходите за хранителни продукти растяха. С отпадането на ограниченията и нормализирането на икономиката обаче и потребителските навици започнаха да се възстановяват. Кризата пласна много търговски фирми, в това число и сред големите вериги, да се обърнат към онлайн продажби и разнос на стока вместо продажби на място, и по всичко личи, че по-широкото застъпване на търговията през интернет, катализирана от кризата, не е временно явление, и съответно фирмите в сектора са принудени да адаптират бизнес моделите си.

Retail

the backbone of the larger urban economies

Whereas industrial production is concentrated in specific municipalities or groups of municipalities and services are concentrated in the leading economic centres and large cities, the retail sector reaches all corners of the country. In recent years, however, the retail industry has changed significantly - on one hand it has been affected by the introduction and expansion of modern trade chains, and on the other by an increased interest in crafts and a renaissance of small shops. Furthermore, Covid-19 forced the majority of retailers to go online.

After the manufacturing industry, the retail sector ranked second in terms of cumulative foreign investment in Bulgaria; by the end of 2019 its total volume reached EUR 4.9 billion. Foreign investment in that sector has almost doubled in a decade, starting from 2.8 billion euros in 2009. The growth mainly reflects the expansion of the supermarket and hypermarket chains in the country. The process of building new stores, both in large cities and elsewhere, is reflected in the costs for the acquisition of tangible

assets - in this case, mostly land and buildings - which for the entire retail trade varied between EUR 250 and 400 million per year for the period 2009-2019, with a tendency to increase at the end of the decade.

The period of rapid economic development before the crisis also had a positive effect on the retail sector. Between 2009 and 2019, value added by factor costs increased by 111%, from BGN 6.39 billion to BGN 13.5 billion. At the same time, the number of employees in the industry decreased by 4% over the same period, from 539 thousand to 518 thousand people, which points to significant improvements in labour productivity, due to the more central role of large stores. However, we can hardly talk about consolidation of the sector, as the number of companies in it remained almost unchanged over the decade - about 143 thousand. The entire retail sector had only 87 large companies (with over 250 employees) in 2019, and the vast majority - 135 thousand - were micro-enterprises with up to 9 employees.

The leading retail company is Kaufland Bulgaria, with over BGN 1.7 billion in revenues in 2020, 6.2 thousand employees, and relatively stable revenue over the last five years. The trajectory of Lidl Bulgaria

is on the rise, ranking second in revenue with nearly BGN 1.4 billion in 2020, compared to about BGN 650 million five years earlier. The discount chain has also increased its employees from 1.8 to 3.2 thousand people, as a result of a significant expansion of its store network across the country. In third place is Billa Bulgaria, with over BGN 800 million in revenues and 4.5 thousand employees.

In the period between 2015 and 2019, the total volume of retail sales increased from BGN 36 to BGN 47 billion. Food, beverages and tobacco products accounted for 38% of retail sales in 2019, and despite the increase in consumers' incomes during the period under review, the share of these products increased by 1 percentage point compared to 2015. Among food products, the largest increase in consumption has been in meat (53%) and vegetables (49%). Tobacco products (15% of total food expenditures) and meat (13%) had the largest share in this group in 2019. In non-food products, fuels (22% of all non-food spending) and pharmaceuticals (11%) had the greatest weight, while communication technology had the highest growth rate (118% increase in sales between 2015 and 2019), followed by motorcycles, bicycles games and toys (70% each).

Unlike most other sectors, assessing the regional effect of retail is a more complex task, especially since the it is present in all of the country's settlements. However, its weight is significantly larger in the regional centres and large cities; in the capital city trade is responsible for 24% of the added value in the local economy, in Plovdiv - for 19%, and in Varna - for 21%. The reason for this is, on the one hand, the location of large department stores and malls in major cities, on

the other - their greater saturation with supermarkets and hypermarkets. However, with the expansion of modern trade chains to smaller towns and the increase of incomes in small municipalities, the share of retail in the local economies is growing. Retail sector wages usually gravitate around the average level in large cities (Sofia, Plovdiv, Varna, Burgas, Ruse), but are significantly lower in smaller municipalities, where the average wages are dictated by the presence of a strong industrial, mining or energy enterprise.

The Covid-19 pandemic significantly changed the face of Bulgarian retail. Many physical stores and especially large shopping malls stayed closed for months during the periods of restrictive measures, and that significantly reduced their revenues in 2020. During the period of greatest uncertainty and toughest restrictions in April 2020 41% of the retail companies reported a decrease in their revenues compared to the previous month; this was still true for 25% of them according to the latest data for June 2021. A review of household budgets showed that during the crisis, spending was reduced to the necessary minimum - with spending on clothing, footwear and electronics being most severely affected. Food spending also increased due to the closure of restaurants. However, with the lifting of restrictions and the normalization of the economy, consumer habits also began to recover. The crisis has pushed many retailers, including large chains, to turn to online sales and delivery of goods instead of on-site sales. The growing trend of online retail, catalyzed by the crisis, does not appear to be a temporary phenomenon. Accordingly, the companies in that sector are forced to adapt their business models.

Укрепване на икономиката и подобряване на живота в България

Групата на ЕИБ подпомага икономическия растеж в България и създаването на повече работни места най-вече чрез взаимодействие с местни публични и частни партньори с цел финансиране на проекти, които подобряват живота на хората.

За последните пет години Европейската инвестиционна банка и Европейският инвестиционен фонд финансираха проекти в България на стойност над 1,1 млрд. евро. Ние подкрепихме проекти, които намаляват разликата в регионалното развитие, повишават конкурентоспособността на компаниите и жизнения стандарт. Близко 50% от нашите дейности бяха насочени за подкрепа на малки и средни предприятия, 19% - за промишлеността, над 10% оказаха помощ на транспортния бранш и около 8% спомогнаха за подобряването на енергетиката.

През 2020 г. Групата на ЕИБ предостави заеми, гаранции по заеми и ангажименти за дялово участие на стойност 443 млн. евро за различни проекти в България. Това представлява увеличение с 23% спрямо 2019 г. Дейността на Групата на ЕИБ помогна на 4 000 дружества и подкрепи 81 000 работни места. Нашата подкрепа в България представлява 0,75% от БВП, което

нарежда страната на 9-о място сред държавите членки на ЕС.

Възстановяването от КОВИД-19

В отговор на пандемията Групата на ЕИБ подкрепи проекти, които спират разпространението на коронавируса, помагат за лечение и за разработването на ваксина. Освен това създадохме Европейския гаранционен фонд за справяне с причинените от пандемията икономически трудности. Фондът предлага допълнителна подкрепа за малки и средни европейски компании, като привлече финансиране до 200 млрд. евро.

Пандемията от КОВИД-19 нанася вреди на икономиките на всички държави. Проучването на инвестициите, направено от ЕИБ, ясно очерта състоянието на корпоративното инвестиране в Европейския съюз. Изследвахме данни от 12 000 компании в 27 страни от Европейския съюз и включихме извадки от Обединеното кралство и САЩ.

Проучването установи, че в България компаниите са променили съществено своите инвестиционни планове поради КОВИД-19. Заради пандемията почти половината от фирмите са инвестирали по-малко от планираното (46%), а незначителна част от тях са се осмелили да инвестират повече (7%). Реакцията на българските компании спрямо пандемията не се отличава от средната за ЕС (45%). Една четвърт от фирмите са посочили увеличено използване на цифрови технологии в сравнение с половината от фирмите в Европейския съюз. Подобно на средната стойност за ЕС (21%), една четвърт от фирмите очакват трайно намаляване на заетостта като дългосрочно отражение на COVID-19. Освен това, почти две трети от компаниите в България (63%) нямат инвестиционни планове за преодоляване на изменението на климата, което е доста над средното ниво в ЕС (35%).

Да помогнем на всеки да извърши зеления преход

Пандемията от КОВИД-19 не е единствено предизвикателство, пред което сме изправени. Намираме се в десетилетие, което е от

решаващо значение за предприемане на действия по отношение на изменението на климата и глошаването на околната среда. Трябва да преминем към зелена икономика и да създадем възможности, така че никога да не бъде пренебрегнат по време на този преход.

Европейският зелен пакт е съществен елемент от целта на Европейския съюз за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. Това изисква огромни инвестиции във всяка област на икономиката, особено в транспорта, енергетиката и промишлеността.

Групата на ЕИБ създаде Пътна карта на климатичната банка с цел да покажем как до 2030 г. ще подкрепяме инвестиции в областта на климата и екологичната устойчивост на стойност 1 трлн. евро. Наред с това, до 2025 г. ще увеличим размера на годишните ни инвестиции в мерки за климата и устойчива околна среда на не по-малко от 50% от нашата дейност. Не на последно място, всички нови операции на Групата на ЕИБ вече са в съответствие с Парижкото споразумение за климата.

Финансовите и консултантските услуги на ЕИБ осигуряват подкрепа за транспорт с понижени въглеродни емисии, енергийно-ефективни жилища, обновяване на горите и широка гама от други проекти, които помагат на обществото да се адаптира към изменението на климата, което вече е факт. Същевременно ще гарантираме зеленото бъдеще да помогне на всекиго. Добър пример за подкрепата, която ЕИБ оказва на България в тази област, е заемът от 65 млн. евро за КЦМ, в района на Пловдив. Компанията модернизира дейността си с цел по-ефективно производство на метали, защита на здравето на своите 1500 работници и служители и спазване на екологичните разпоредби.

Осигуряването на Справедлив преход за всеки е главна цел на нашата Пътна карта на климатичната банка. Постигаме това чрез нашите финансови инструменти и техническа помощ. Даваме своя принос към Механизма за справедлив преход на ЕС и ще играем главна роля при изпълнението на програмата, която цели привлечането на най-малко 150 млрд. евро за успешния преход на регионите към зелено общество. По линия на Фонда на ЕС за модернизация, ЕИБ спомога за модернизация на енергийните системи и повишаване на енергийната ефективност в десет държави членки на ЕС, включително

България.

Икономическо и социално сближаване

ЕИБ оказва подкрепа по мерките в областта на климата и за сближаването, които са неразривно свързани. Нашето финансиране по линия на кохезионната политика помага на регионите на ЕС, чийто брутен вътрешен продукт на глава от населението е под средния за ЕС. Проектите, които подкрепяме, трябва да са по линия на поне един от нашите четири приоритета: иновации, инфраструктура, малки и средни предприятия и екологична устойчивост.

ЕИБ предлага безвъзмездна помощ, заеми и други финансови инструменти за проекти и програми, които подкрепят икономическото, социалното и териториалното сближаване. Освен това, банката консултира публичните органи и организаторите на проекти в регионите на сближаване относно начините за подобряване на техническото и финансовото качество на техните проекти, за възприемане на успешни стратегии в области като транспорт и климат, укрепване на техния институционален капацитет и привличане на финансиране. Европейският инвестиционен фонд също играе важна роля в политиката на сближаване на ЕС чрез управление на средства от ЕС от името на националните и регионалните власти.

ЕИБ предлага богат набор от финансови продукти за общините и регионалните власти въз основа на техните инвестиционни нужди - от инвестиционни кредити за големи проекти до рамкови заеми за по-малки многосекторни проекти. Нашето кредитиране подкрепя фондовете със споделено управление на средства от бюджета на ЕС (познати като Европейски структурни и инвестиционни фондове). Миналата година подписахме договор за заем с Фонд ФЛАГ за подкрепа на обновяването на градовете в България. Тази операция ще допълни други дейности, които получават финансиране по ли-

ния на подкрепения от ЕС Фонд за градско развитие за периода 2014 - 2020 г. Това е уникална възможност да се помогне на малките градове за подобряване на транспорта, енергийната ефективност, опазването на околната среда, социалните дейности, туризма и водоснабдителните или канализационните системи.

Този договор е част от по-широко партньорство, което увеличава възможностите за финансиране за градско развитие по линия на средствата за сближаване. През 2020 г. ЕИБ, Фондът на фондовете („Фонд мениджър на финансови инструменти в България“) и Фонд ФЛАГ създадоха Българска платформа за консултации и инвестиции в градовете. Финансирана от Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси, тази платформа ще помогне на българските общини чрез координиране на усилията на предоставящите фи-

нансиране и консултации партньори както на европейско, така и на национално ниво. Тя ще обедини финансирането за сближаване на ЕС с дейностите по кредитиране и консултации на ЕИБ чрез посредници и специализирани финансови инструменти за градоустройство.

Финансирането в частния сектор в регионите на сближаване заема значима част от нашата дейност: около една трета от нашето кредитиране помага на малки и средни компании с кредитно посредничество чрез други банки. Финансираме и много големи компании в различни сектори.

Значението на добрата консултация

За да помогне на градовете и регионите при подготовка на техните инвестиционни проек-

ти, ЕИБ предлага технически и финансови консултации. Тази помощ помага на клиентите да уточнят своите идеи и да намерят правилните инвестиции, които да гарантират успеха на проектите.

България е един от най-големите бенефициенти на консултантски услуги от ЕИБ. Нашата консултантска подкрепа помага на проекти в сектори като транспорт, водоснабдяване и околна среда. Освен това, консултираме и много малки предприятия и помагаме за разработването на финансови инструменти и инвестиционни платформи, които съчетават структурните фондове на ЕС с други източници на финансиране.

Програмата за съвместна подкрепа на проекти в европейските региони („JASPERS“) е инициатива за техническа помощ, управлявана от ЕИБ и подкрепена от Европейската комисия. „JASPERS“ повишава качеството на инвестициите, подкрепяни от Структурните и инвестиционни фондове на ЕС и Механизма за свързване на Европа (CEF) в България чрез предоставяне на независими консултации и подкрепа за изграждане на капацитет на публичните органи и организаторите на проекти. Предлага и независим преглед на качеството на проектите преди тяхното представяне пред ЕС.

Благодарение на нашите експерти софийското метро получи безвъзмездна помощ от ЕС в размер на почти 450 млн. евро. Заедно с това, ЕИБ подкрепи и разширяването на софийското метро чрез финансиране от близо 260 млн. евро. От 2006 г. досега по линия на „JASPERS“ са изпълнени 135 консултантски задания в публичния сектор в България, като е оказана подкрепа на 102 проекта с обща инвестиционна стойност над 9 млрд. евро.

През 2020 г. „JASPERS“ изпълни три консултантски задачи в България за сектора на водите. През последните две години „JASPERS“ увеличи подкрепата си в България, за да се подготвят повече проекти, които ще бъдат финансирани през периода 2021-27 г. Това се допълва от подкрепа за публичната власт и организаторите на проекти, за да отговорят на бъдещите изисква-

ния и повишената отговорност.

Нашето Споразумение за консултантска подкрепа за проекти (PASSA) помага на организаторите на проекти да насърчат изпълнението на проекти, финансирани от ЕС. Служителите от ЕИБ и консултантите от други организации работят ръка за ръка с организаторите по стратегически и комплексни проекти, като предоставят специализирани консултантски продукти, които не се предлагат от други източници.

Европейският консултантски център по инвестиционни въпроси (ЕКЦИВ) представява партньорство между ЕИБ и Европейската комисия и е част от Плана за инвестиции за Европа. Той е единна точка за достъп до комплексен пакет от консултантска и техническа помощ. Консултантският център е особено важен за сържавите в процес на сближаване, където има най-голяма необходимост от подкрепа за изграждане на капацитет за избор, подготовка и изпълнение на проекти. С постепенното преминаване от безвъзмездна помощ към финансови инструменти и инвестиционни платформи, Консултантският център помага на България да извърши тази сложна промяна.

Европейският консултантски център по инвестиционни въпроси съдейства на град Бургас да подготви проект за изграждане на първата специализирана детска болница в България. Ние ще помогнем за изготвяне на предпроектно проучване, стратегия за финансиране и идейни проекти за болницата. Новата болница ще използва технологии с нулеви емисии и ще бъде свързана с Бургаската университетска болница.

В региона на Варна, където бе констатиран висок риск от наводнения, земетресения и горски пожари, Консултантският център помага с анализ на текущия подход за реагиране при бедствия и оценка на инфраструктурата за аварийно реагиране на общинско, регионално и национално ниво. Подкрепата на Консултантския център помогна на областната администрация да разработи пътна карта към Интегрирания план за управление на риска на региона и да осигури най-оптимално използване на наличните ограничени ресурси.

Повече подкрепа за по-светло бъдеще

От 2021 г. ЕИБ ще увеличи своето финансиране за проекти, които са благоприятни за

климата и устойчивостта на общностите. Групата на ЕИБ ще продължи да подкрепя икономическия растеж на България и да съдейства за намиране на повече безвъзмездно финансиране по линия на ЕС, като едновременно се работи за разработването на финансови инструменти и подобряване на местната и регионална инфраструктура, включително и по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост.

ЕИБ ще разшири обхвата на консултантските услуги за България и ще засили сътрудничеството с националните и местните публични власти, особено в сфери като регионално сближаване, мерки в областта на климата, транспорт и градско развитие.

Банката ще продължи да търси начини да съдейства на България по проекти за справедлив преход във възледобивните региони, включително чрез нови производствени процеси, които работят с по-малко изкопаеми горива и отделят по-малко въглерод. Тази помощ ще включва заеми, финансови инструменти и консултантски услуги.

Ще помогнем и на малките предприятия да повишат производителността си и да станат по-конкурентни. Финансирането от наша страна подкрепя предприятията с всякаква големина, за да станат иновативни и да се разраснат, като едновременно вложат повече средства в изследователска и развойна дейност и енергийна ефективност. Част от това финансиране идва по линия на Европейския гаранционен фонд, който бе създаден с цел подпомагане възстановяването на предприятия и общности след пандемията от КОВИД-19. България е сред най-активните участници във Фонда и е внесла значителен брой проекти, някои от които са вече оговорени.

ЕИБ има готовност да предостави по-голяма подкрепа и да предложи повече финансови инструменти за новия финансов период на ЕС, известен още като Многогодишната финансова рамка. Тези инструменти включват програмата InvestEU и Механизма за справедлив преход. Съвместно с националните правителства и местните власти ще продължим да набелязваме области и проекти с приоритетно значение с цел привличане на инвестиции и подобряване на живота на всички.

Strengthening the economy and improving daily life in Bulgaria

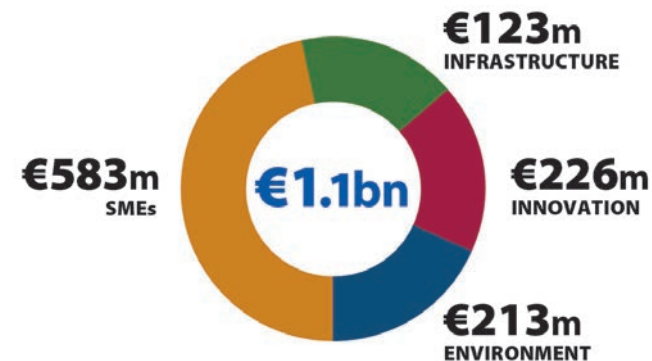
The EIB Group is helping Bulgaria's economy expand and create more jobs, particularly by working with local public and private partners to finance projects that improve people's lives.

Over the past five years, the European Investment Bank and the European Investment Fund financed more than €1.1 billion worth of projects in Bulgaria. We supported projects that reduce disparities in regional development, strengthen businesses' competitiveness and improve living standards. Around

50% of our activities supported small and medium businesses, 19% helped industries, more than 10% assisted transport, and nearly 8% improved the energy sector.

In 2020, the EIB Group provided loans, loan guarantees and equity commitments worth €443 million for projects in Bulgaria. This is a 23% increase over 2019. EIB Group operations helped 4 000 businesses and supported some 81 000 jobs. Our support in Bulgaria represented 0.75% of the country's

EIB LENDING IN BULGARIA IN 2016-2020

GDP, which ranks 9th among the EU Member States.

The recovery from COVID-19

In response to the pandemic, the EIB Group supported projects that halt the spread of the coronavirus, help treat the illnesses and develop a vaccine. In addition, we developed the European Guarantee Fund to address the economic troubles caused by the pandemic. The Fund is offering more support for small and medium-sized European

companies, mobilising up to €200 billion of additional financing.

The COVID-19 pandemic is hurting the economies of all countries. The EIB Investment Survey gathered unique insights on the corporate investment landscape in the European Union. We surveyed 12 000 companies across the 27 European Union countries, and included samples in the United Kingdom and United States.

The survey found that in Bulgaria, COVID-19 has substantially changed firms' investment plans. It prompted nearly half of firms to invest less than planned (46%) and only very few to invest more than planned (7%). Bulgarian firms' reactions to the pandemic are in line with the EU average (45%). A quarter of firms cited

the increased use of digital technologies, compared to half of firms in the European Union. A quarter of firms expect a permanent reduction in employment as a long-term impact of COVID-19, similar to the EU average (21%). In addition, almost two-thirds (63%) of firms in Bulgaria have no investment plans to tackle climate change impact, well above the EU average (35%).

Helping everyone make the green transition

We are not only facing the COVID-19 pandemic. We are also in the critical decade for taking action on climate change and environmental degradation.

We must switch to a green economy and create opportunities to ensure that no one is left behind in the transition.

The European Green Deal is a key part of the European Union's goal to be climate neutral by 2050. This requires massive investment in every area of the economy, especially transport, energy and industry.

The EIB Group created a Climate Bank Roadmap to explain how we will support €1 trillion of climate action and environmental sustainability investments by 2030. We also will raise our annual investment in climate action and environmental sustainability to at least 50% of our work by 2025. Last but not least, all new EIB Group operations are now aligned with the Paris Climate Agreement.

EIB financing and advisory services support lower-carbon transport, energy efficient housing, forest renewal and a wide variety of other projects that help society adapt to climate changes happening right now. At the same time, we will ensure that the green future helps everybody. A good example of EIB support in this area in Bulgaria is a €65 million loan with KCM in the region around Plovdiv. The company is upgrading its business to produce metals more efficiently, protect the health of its 1 500 workers and meet stricter environmental regulations.

Ensuring a Just Transition for everyone is a key objective of our Climate Bank Roadmap. We are doing this through our financing instruments and technical assistance. We contribute to the EU Just Transition Mechanism and will play a key role in carrying out the programme, which aims to mobilise at least €150 billion to help regions make the transition to green societies successfully. Under the EU Modernisation Fund, the EIB is helping to modernise energy systems and improve energy efficiency in 10 EU Member States, including Bulgaria.

Economic and social cohesion

At the EIB, our support for climate action and cohesion go hand in hand. Our cohesion financing helps EU regions that have a gross domestic product per capita below the EU average. Projects we support must fall under at least one of our four priorities: innovation, infrastructure, small and medium-sized enterprises, and environmental sustainability.

The EIB offers grants, loans and other financial instruments for projects and programmes that support economic, social and territorial cohesion. In addition, the Bank advises public authorities and project promoters in cohesion regions on how to improve the technical and financial quality of their projects, adopt successful strategies in areas such as transport and climate, reinforce their institutional capacity and attract funding. The European Investment Fund also plays an important role in EU cohesion policy by managing EU funds on behalf of national and regional authorities.

The EIB has a wide range of financing products for municipalities and regional governments based on their investment needs, from investment loans for large projects to framework loans for smaller multi-sector projects. Our lending supports the EU budget's shared management funds (previously known as European Structural and Investment Funds, or ESIF). Last year, we signed a loan with Fund FLAG to support urban regeneration in cities across Bulgaria. This operation will complement other activities supported under the

EU-supported Urban Development Fund that runs from 2014 to 2020. This is a unique opportunity to help smaller cities improve transport, energy efficiency, environmental preservation, social activities, tourism, and water or sewage systems.

This operation forms part of a wider partnership to increase the firepower of cohesion funding for urban development. In 2020 the EIB, the Fund of Funds (Fund Manager of Financial Instruments in Bulgaria) and Fund FLAG established the Bulgarian Urban Investment and Advisory Platform. Financed by the European Investment Advisory Hub, this platform will help Bulgarian municipalities by coordinating the efforts of funding and advisory partners, both at the EU and national levels. It will bring together EU cohesion funding with EIB lending and advice via dedicated urban development financial instruments and intermediaries.

We also do a lot of financing in the private sector in cohesion regions: about a third of our lending helps small and medium companies and mid-caps via intermediated loans given to other banks. We finance many large companies as well in various sectors.

The value of good advice

To help cities and regions prepare investment projects, the EIB is offering more technical and financial advice. This assistance helps clients improve ideas and find the right investments to make sure projects succeed.

Bulgaria is one of the largest beneficiaries of the EIB's advisory services. Our advisory support helps projects in sectors such as transport, water and the environment. We also give advice to many small businesses, and we help develop financial instruments and investment platforms that combine EU structural funds with other sources of finance.

The Joint Assistance to Support Projects in European Regions (JASPERS) is a technical assistance initiative managed by the EIB and supported by the European Commission. JASPERS improves the quality of investment supported by EU Structural and Investment Funds and the Connecting Europe Facility (CEF) in Bulgaria by providing independent advice and capacity-building support to public authorities and project promoters. It also offers an independent quality review of projects before they are submitted to the European Union.

Thanks to our experts at JASPERS, the Sofia Metro received EU grants worth about €450 million. In addition, the EIB supported the Sofia Metro expansion with financing of around €260 million.

Since 2006, JASPERS has completed 135 advisory assignments in the Bulgarian public sector, supporting 102 projects with a total investment value of more than €9 billion.

In 2020, JASPERS completed three advisory assignments in Bulgaria for the water sector. Over the last two years, JASPERS intensified its support in Bulgaria to prepare more projects that will be financed in the period 2021-27. This is complemented by support to help public authorities and project promoters meet future requirements and increased responsibilities.

Our Project Advisory Support Service Agreement (PASSA) helps promoters boost the implementation of EU-funded projects. EIB staff and third-party consultants work hand-in-hand with the promoters on strategic and complex projects, providing bespoke advisory products not available from other sources.

The European Investment Advisory Hub (EIAH) is a partnership between the EIB and the European Commission offering, as part of the Investment Plan for Europe, a single point of entry to a comprehensive package of advisory and technical assistance. The Advisory Hub is particularly important in cohesion countries, which have the greatest need for capacity-building support to identify, prepare and implement projects. With the gradual move from grants to financial instruments and investment platforms, the Advisory Hub is helping Bulgaria to make this challenging shift.

The European Investment Advisory Hub is helping Burgas prepare a project to build the first specialised children's hospital in Bulgaria. We will help complete a feasibility study, financing strategy and preliminary designs for the hospital. The new hospital will use zero emission technology and be linked to Burgas University Hospital.

In the Varna region, where an assessment found high risks of floods, earthquakes and wildfires, the Advisory Hub is helping with an analysis of the current disaster response approach and an assessment of the emergency response infrastructure available at municipal, regional, and national levels. The Advisory

ИЗТОЧНИК
СОФИЙСКОТО МЕТРО:
ГР. СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ
SOFIA METRO SOURCE :
SOFIA BULGARIE VILLE

Hub's support helped the regional administration to develop the roadmap for the region's Integrated Disaster Risk Management Plan and ensure the best use of limited resources available.

More support for a brighter future

In 2021 and beyond, the EIB will increase its financing of projects that help the climate and make communities sustainable. The EIB Group will continue to support economic growth in Bulgaria and keep helping the country find more EU grants, while developing financial instruments, improving local and regional infrastructure, including under the Recovery and Resilience Plan.

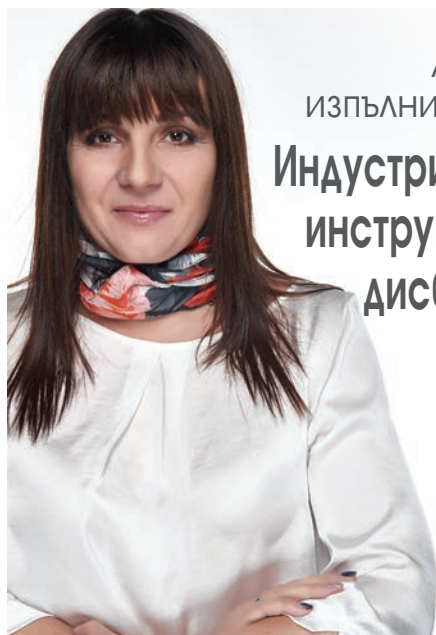
The EIB will further widen advisory services for Bulgaria and will increase cooperation with national and local public authorities, particularly in the areas of regional cohesion, climate action, transport and urban development.

The Bank will keep exploring ways to help Bulgaria's just transition projects in the coal mining regions,

including new production processes that use fewer fossil fuels and emit less carbon. This assistance will include loans, financial instruments and advisory services.

We also will help make small businesses more productive and competitive. Our financing helps businesses of all sizes innovate and expand, while putting more money into research and development and energy efficiency. Some of this financing is coming from the European Guarantee Fund that was set up to help business and communities recover from the COVID-19 pandemic. Bulgaria is one of the most active members of the Fund and has submitted a significant number of projects, some of which already approved.

The EIB stands ready to provide more support and implement more financial instruments for the new European Union funding period, known as the Multiannual Financial Framework. These instruments include the InvestEU programme and the Just Transition Mechanism. Together with the national government and local authorities across the country, we will keep identifying priority areas and projects to attract investments and make life better for everyone.

Антоанета Барес,
изпълнителен директор на НКИЗ:
**Индустриалните зони са ефективен
инструмент за преодоляване на
дисбаланса на регионите**

Споделена и модерна инфраструктура

Сериозно предимство за инвеститорите е споделената инфраструктура, която им спестява време и ресурси.

Кадрѹ

Проектът на НКИЗ "Fast Tracking Success" цели да даде бърза писта за развитие на младите кадри от университетите и професионалните гимназии и е насочена към ускореното им професионално изграждане. Програмата помага и на инвеститорите за намиране на работна ръка.

Подкрепа на всеки етап от реализацията на инвестиционния проект

Освен индустриални площи, НКИЗ предлага и пакет от услуги, които ускоряват и улесняват реализацията на инвестиционни проекти. Всичко това е базирано на принципите за сътрудничество, прозрачност и предвидимост.

„Национална компания индустриални зони“ ЕАД е сдружение от холдингов тип със 100% държавно участие, специализирано в проектиране, развиване и управление на индустриални паркове.

„Индустриалните паркове на НКИЗ са ефективен инструмент за преодоляване на дисбаланса на регионите. Ние се стремим да подпомагаме развитието на отделни икономически райони в страната с акцент върху регионалната интелигентна специализация“, казва д-р Антоанета Барес, изпълнителен директор на НКИЗ.

Защо индустриалните паркове на НКИЗ са предпочитано място за развитие на български и чужди инвестиционни проекти:

Стратегическа локация

Парковете на НКИЗ дават бърза връзка с няколко трансевропейски коридори, свързващи Западна Европа, Близкия изток и Азия.

Antoaneta Bares, Executive Director of NCIZ:
**The industrial zones are an efficient
instrument for overcoming the
imbalance of the regions**

‘National Company Industrial Zones’ EAD is a 100% state-owned holding company, specialized in the design, development and management of industrial parks.

“The industrial parks of NCIZ are an efficient instrument for overcoming the imbalances among the regions. We strive to assist the development of separate economic regions in the country by focusing on a regional intelligent specialization,” says Dr. Antoaneta Bares, Executive Director of NCIZ.

Why the industrial parks of NCIZ are a preferred place for the development of Bulgarian and foreign investment projects:

Strategic location

The NCIZ parks provide fast connection to several Trans-European corridors connecting West Europe, the Middle East and Asia.

Shared and modern infrastructure
A major advantage for investors is the shared

National Company Industrial Zones EAD

1 Angel Kanchev Str.; 1000 Sofia

+359 2 8902 902; +359 2 9871 684 (fax)

www.industrialzones.bg | www.nciz.bg | office@nciz.bg

infrastructure, which saves them time and resources.

Staff

The NCIZ project “Fast Tracking Success” aims to provide a fast track for development of young talents from universities and vocational high schools and is directed at their accelerated professional realization. The Programme also helps investors to find employees.

Support at each stage of the investment project implementation

In addition to the industrial land lots, NCIZ also offers a package of services, which accelerate and facilitate the implementation of investment projects. All of this is based on the principles for cooperation, transparency and predictability.

Национална компания индустриални зони ЕАД

ул. Ангел Кънчев № 1; 1000 София

+359 2 8902 902; +359 2 9871 684 (факс)

www.industrialzones.bg | www.nciz.bg | office@nciz.bg

Камарата на строителите в България обединява бранша

© В. „Строител“

Бизнесът е на светло, повишава се квалификацията на заетите, работи се за по-добър инвестиционен климат

Поддържането и повишаването на престижа на строителния бранш, защита на интересите и развитието му са целите, които движат дейността на Камарата на строителите в България. За постигането им още от създаването ѝ със закон през 2006 г. стоят всекидневните усилия на служителите ѝ и на ръководствата на хилядите съвместни строителни компании. КСБ е гарант за преодоляване на сивия сектор в този високоотговорен бизнес. Тя е поела и визионерския ангажимент за постоянно повишаване на квалификацията на заетите в строителството, разгръщането на широка мрежа от 27 областни представителства, както и усърдна работа с централната и местната власт за подобряване на инвестиционния климат чрез усъвършенстване на нормативната уредба.

Днес, 15 години след основаването ѝ, КСБ е уважавана професионална организация, официален представител на строителните фирми в България, с над 2800 членове. За гарантиране на прозрачната дейност на компаниите в бранша, камарата поддържа уникален за Европейския съюз Централен професионален регистър на строителя /ЦПРС/. В него са вписани над 6000 фирми в различни категории, информацията за които се актуализира всяка година. Така се гарантира, че по строителните площадки работят само легитимни представители на бранша, с необходимата квалификация и професионална отговорност. Регистърът издава на компаниите удостоверения, които са неразделна част от документацията им при участия в тържни процедури, както и в самия строителен процес. Камарата е из-

готвила и Кодекс за професионална етика на строителя и следи за спазването му. Също така атестира български и чуждестранни фирми за извършване на строителство, реставрация и консервиране на паметници на културата.

Камарата представлява бранша в престижни български и международни професионални структури като Европейската федерация на строителната индустрия (FIEC), Конфедерацията на асоциацията на международните контрактори (CICA), Европейските международни контрактори (EIC), Европейската асоциация за жилищно строителство (Build Europe), КРИБ, БСК, БТПП.

Чрез сдружеството си “Строителна квалификация” ЕАД камарата прави обучения за специалисти и реализира политиките си по професионалното развитие на заетите в сектора.

Също така работи в тясно сътрудничество с общините като областните ѝ структури са в постоянна връзка с местната администрация. КСБ не само подкрепя в дейността им строителните компании, но подпомага контактите между местната и централната власт и инвеститорите.

КСБ се е ангажираа и с широкомащабна работа по дигитализация в строителния бранш.

За контакти с КСБ:
София, 1784 кв. Полигона, ул. „Михаил Тенев“ 6
www.ksb.bg | office@ksb.bg

The Bulgarian Construction Chamber unites the industry

The sector has been regulated, the qualification of its employees is increasing, and it works to foster a better investment climate

Maintaining and increasing the good reputation of the construction industry, the protection of its interests and its development are the goals that drive the activities of the Bulgarian Construction Chamber. The daily efforts of its employees and the management of thousands of conscientious construction companies have been working to achieve all of the above since the institution's establishment by law in 2006. BCC is a guarantor in the efforts to overcome the gray sector dealings in this highly responsible industry. It has also made a visionary commitment to continuously improve the skills of construction employees, to deploy a comprehensive network of 27 regional offices, and to work with the central and local governments to improve the investment climate.

Today, 15 years after its founding, BCC is a respected professional organization, and official representative of the construction companies in Bulgaria, counting with over 2800 members. To ensure the transparent activity of the enterprises operating in the industry, the Chamber maintains a unique for the European Union, Central Professional Registry of Builders (CPRB). It includes over 6,000 companies in various categories, whose information is updated every year. This ensures that only legitimate representatives of the industry, with the necessary qualifications and professional responsibility, can work on the construction sites. The Registry issues certificates to the companies, which are an integral part of their documentation when participating in tender procedures, as well as in the construction process itself. The Chamber has also prepared a Code of Professional

Ethics for the Builder and monitors compliance with it. It also certifies Bulgarian and foreign companies for construction, restoration and conservation works of cultural monuments.

BCC represents the industry in prestigious Bulgarian and international professional structures, such as the European Construction Industry Federation (FIEC), the Confederation International Contractors' Association (CICA), European International Contractors (EIC), the European Housing Association (Build Europe), KRIB, BIA, and BCCI.

Through its „Building Qualification“ EAD subsidiary company, BCC conducts educational training for professionals and implements its policies related to the professional development of those working in the sector. BCC works in close cooperation with the municipalities as its regional structures are in constant contact with the local administrations.

The Chamber not only supports the construction companies in their activities, but also supports the contacts between the local and central governments and the investors.

BCC is also committed to introducing large-scale digitalization in the construction industry.

For contacts with BCC:
Sofia, 1784, kv. Poligona, ul. Mihail Tenev 6
www.ksb.bg | office@ksb.bg

The Mayor.EU

the European Portal for Cities and Citizens

WHAT WE DO?

TheMayor.EU - The European portal for cities and citizens is a unique gateway to the good things that currently happen in European cities. Every day the web portal features stories of successful projects and initiatives, and breakthrough innovations that demonstrate how cities and municipalities across the EU are tackling contemporary challenges.

From climate change to rapid urbanisation to digitalisation, no city is alone in the drive to ensure better living for its citizens. From small villages to large metropolises and capitals, each local authority can become a hotspot for innovation, and create the conditions for individuals and businesses to prosper.

On www.themayor.eu one can quickly discover the most recent tendencies in the fields of Smart City, green technologies, sustainable development, research and education and learn which cities and regions are leading the way in their adaptation to the world of tomorrow.

OUR MISSION

In 2017, Euro Advance Association launched “TheMayor.EU - European Portal for Cities and Citizens” with these ambitious goals:

- to improve the understanding between citizens of the European Union, local authorities and EU institutions;
- to stimulate the exchange of good practices and experience between the authorities in Europe;
- to make efforts for modern, transparent and efficient governance more visible and to increase trust in decision-making institutions.

Thanks to the work of our team, the good examples from European cities and regions have reached hundreds of thousands of inhabitants of the Old Continent and beyond. As a result, the European Union has become more coherent, closer and transparent to them as an ideal and a reality. Moreover, our work in promoting the European values of openness, cross-border cooperation and good governance has been honoured with the 2021 European Citizen's Prize.

OUR VISION

We believe that success lies in cooperation and the sharing of knowledge and experiences. That is why we give a free platform for municipal authorities to showcase their achievements and inspire other cities facing similar challenges.

Each city can go to www.themayor.eu, create its own page and start sharing.

We also continuously strive to extend our vision and outreach internationally. We have joined global partnerships, such as United Nation's Making Cities Resilient 2030 or the New European Bauhaus and we support international organisations, among which Eurocities and Europa Nostra, in their honourable missions.

АСАРЕЛ МЕДЕТ-АД

ФАКТОР ЗА СТАБИЛНОСТ И БЛАГОСЪСТОЯНИЕ В ОБЩИНА ПАНАГЮРИЩЕ

Компанията е трикратен носител на наградата „Инвеститор на годината“

ОТ ПРИРОДАТА - ЗА ХОРАТА, ОТ ХОРАТА - ЗА ПРИРОДАТА!

ASAREL MEDET JSC

A STABILITY AND PROSPERITY FACTOR IN THE MUNICIPALITY OF PANAGYURISHTE

The company has been awarded with Investor of the Year three times

FROM NATURE TO PEOPLE AND FROM PEOPLE TO NATURE!

Assarel-Medet JSC stands out on the Bulgarian industry map as the first company which initiated state-of-the-art copper ore mining and processing in the country. It has invested more than 1.3 billion BGN in its long-term development to become a stability and prosperity factor in the region for recent two decades.

Today, the company meets the increased copper demand in the high technology era with mining equipment of the latest generation, automated systems, care for the environment, modern operations and social responsibility standards.

Assarel-Medet JSC is proud that it was awarded three times with Investor of the Year prize by the Bulgarian Investment Agency for its modernization in 2007, investments in green technologies in 2011 and the biggest social investment in the country in 2015.

In the town of the Golden Treasure of Panagyurishte, the genuine golden treasure at Assarel-Medet is its people with their golden hands and hearts. The team consists of more than 1,200 workers and employees at the company and another 1,100 people employed at its subsidiaries and public-private partnerships. Care for its workers and their families, philanthropy, continuity, support to the proactive and successful are among the corporate values at Assarel. Young people find excellent remuneration, training and professional development jointly with guaranteed security and a good life perspective in a thriving municipality which is attractive for numerous Bulgarian and foreign investments.

Assarel-Medet JSC supports the long-term sustainable development of its region and it donated a new home for the Golden Treasure of Panagyurishte, built Arena Assarel sports hall and invested in the ultramodern Uni Hospital General Medical Treatment Facility. The company develops the local tourism potential through the success of Kamengrad hotel and Assarel park hotel and supports attractive cultural and sport events.

„Асарел-Медет“ АД се откроява на картата на българската индустрия като първата компания в страната, започнала съвременен добив и преработка на медни руди. През последните две десетилетия инвестира над 1,3 млрд. лв. в своето дългосрочно устойчиво развитие, за да се превърне във фактор за стабилност и благосъстояние в региона.

Днес компанията посреща повишеното търсене на медта в ерата на високите технологии с минна техника от ново поколение, автоматизирани системи, грижа за околната среда, съвременни стандарти за работа и социална отговорност.

„Асарел-Медет“ АД се гордее, че е трикратен носител на наградата „Инвеститор на годината“, присъдена от Българската агенция за инвестиции заради модернизацията през 2007 г., инвестициите в зелени технологии през 2011 г. и най-голямата социална инвестиция в страната през 2015 г.

В града на Панагюрското златно съкровище, истинското златно съкровище в „Асарел-Медет“ са хората с техните златни ръце и сърца. Екипът е от над 1200 работещи в компанията и още 1100 души в същери сдружества и публично-частни партньорства. Грижа за работниците и техните семейства, дарителство, приемственост, подкрепа за инициативните и успешните – това са корпоративните ценности в „Асарел“. Младите намират отлично възнаграждение, обучение и професионално развитие, заедно със сигурност и добра житейска перспектива в една просперираща община, която е привлекателна за много български и чуждестранни инвестиции.

„Асарел-Медет“ подкрепя дългосрочното устойчиво развитие на своя регион, като дари нов дом на Панагюрското златно съкровище, изгради спортната зала „Арена Асарел“ и инвестира в супермодерната многопрофилна болница „Уни Хоспитал“. Компанията развива местния туристически потенциал чрез успеха на хотелите „Каменград“ и парк хотел „Асарел“ и подкрепя атрактивните културни и спортни събития.

www.asarel.com

www.asarel.com

- ✓ **Население:**
1.56 милиона души (София област)
- ✓ **Местоположение:** Югозападна България, на пътя на международни транспортни коридори за връзка между пазарите в ЕС, Близкия изток и Азия, единствената европейска столица, разположена в такава близост до планина, на 2 часа път с кола до морски бряг и на 1-3-часови полети до най-големите европейски столици и градове.
- ✓ **Брой населени места:**
38 - 4 града и 34 села
- ✓ **Уебсайт и контакти:** www.sofia.bg

Ангелина Ангелова

София - икономическият център на България

София е най-големият икономически център в България - с 40% от БВП на страната, 1/6 от производството и 1/3 от износа на страната, и продължава да бъде лидер по привличането на инвестиции с почти половината от чуждестранните вложения у нас. Голяма част от тях се реализират в индустриалните зони в близост до София. Градът има изграден имидж на регионален ИКТ център с големи збена на световни компании като SAP Labs, VMware, IBM, CISCO, Bosch, Coca-Cola, Financial Times, Uber, Luffhansa Technik, Melexis, VLS, Osado Technology, Aspomis и много други, които вече развиват ключови операции в София, често използвайки столицата като отправна точка към пазарите в Европа и Азия. Неслучайно София се изкачи до 19-о място в класацията на европейските градове с най-обещаващи перспективи за стартиращ бизнес и инвестиции в технологии и иновации на fDi Magazine и TNW „Технологични градове на бъдещето 2021“.

През 2020 г. стойността на произведената в София-град продукция е 50,4 хил. лв. на човек - почти двойно по-голяма от средната за страната, въпреки пандемията. Тук работят най-голям брой предприятия - 91 на 1000 души, при средно 59 на 1000 души в страната. Силната икономическа ак-

тивност в града се подпомага и от високия коефициент на демографско заместване от 74.3%, или на всеки 100 души, излизачи от трудовия пазар, нови 74 навлизат в работоспособна възраст. Столицата разполага и с най-високообразованата работна сила с дял на висшистите от 57% (при 29% средно за страната) и с изключително високо ниво на владене на чужди езици - английски, немски, руски, испански, френски и др.

Градът има добре развита вътрешна транспортна система и връзки с другите икономически центрове в страната, а летниците София предлага 1-3-часови полети до най-големите европейски столици и градове. Спрямо другите големи европейски столици София предлага конкурентни оперативни разходи за труд в ЕС, ниски разходи за наем на офис пространства при широк избор от новоизградени модерни клас А пространства и едни от най-ниските цени на индустриално енергопотребление в ЕС. За местни и чуждестранни инвеститори градът предлага най-високия стандарт на живот в страната, а експатите намират в София жизнена приемателска среда, ниски разходи за настаняване и свободно време, чуждозикови детски градини и училища за преместване със семейството.

В столицата приемат студенти 24 от общо

54 университета в страната, обучение предлагат и над 30 частни ИТ училища. От няколко години насам се разраства сътрудничеството между академичната среда и компаниите в града - с гуални па-

ралелки, образование в STEM специалности и образователни дисциплини, в преподаването на които се включват експерти от столичния бизнес. Това помага на местни и чужди инвеститори отрано да обучат кадрите чрез практика и да намерят новите си таланти още в университетските зали.

Сред водещите двигатели на столичната икономика остават ИТ дейностите. Секторът при-

Ангелина Ангелова

влча инвестиции и в пандемията, като прибавя нови работни места през 2020 г. София е дом на над 50 000 ИТ специалисти и всяка година броят на заетите расте с 10-20%. Други приоритетни индустрии за града са биотехнологиите, финтех, AI, креативни индустрии, производство за фармацевтичната индустрия и автомобилостроенето. Градът се нарежда на 27-мо място от общо 278 европейски региона в Индекса за работни позиции, изискващи интелектуална дейност, за 2020 г., със 101 заети в сферата на знанието на всеки 1 000 заети.

За следващите инвеститори в София работи нова инициатива на Инвест София - зведено на Столичната община за привличане и развитие на инвестициите в града. Консорциум между администрацията и компании в града от сфери като човешки ресурси, недвижими имоти, образование, юридическо и финансово консултиране и др. ще работят за комплексно обслужване на инвеститорски запитвания и за съдействие по всяка стъпка до установяването на бизнес операции в града. Друга програма по инициатива на Инвест София работи за общи действия между всички общини в България при диференциация на предимствата на всеки регион и привличане и насочване на инвеститори чрез единна стратегия и споделен ресурс. В същата посока ще работи и проектът SOMIC за създаването на образовате-

лен център от ново поколение, координиран от Инвест София, за трансфер на знания и ноу-хау между академичните среди, професионалисти, иновации и индустрии.

През следващите години градът ще продължи инвестициите си в разширяване на метрото и в изграждането на нови участъци от стратегическите за развитието на София вътрешни рингове и връзките с Околовръстния път на града. В Капиталовата програма на СО за 2021 г. са предвидени 509 млн. лв. Повече от половината от тези средства - 296.2 млн. лева, са от европейски оперативни и донорски програми, за които общината кандидатства. Предвидени са и средства за детските заведения, ВиК инфраструктурата, ремонт на улици и булеварди, интегриран градски транспорт, интелигентно управление на трафика и пътничкото потока. В приоритетите на града е и трансформация на бившите индустриални зони в София, които с правилно планиране и балансиран микс от функции биха се превърнали в модерни мултифункционални градски центрове, каквито примери има от градове като Виена, Айндховен, Париж, Барселона и др. Градът ще работи за добре координирани публично-частни партньорства за инвестициите в социална и публична инфраструктура с балансиран микс за бизнес, живот, образование, зрабе и забавление.

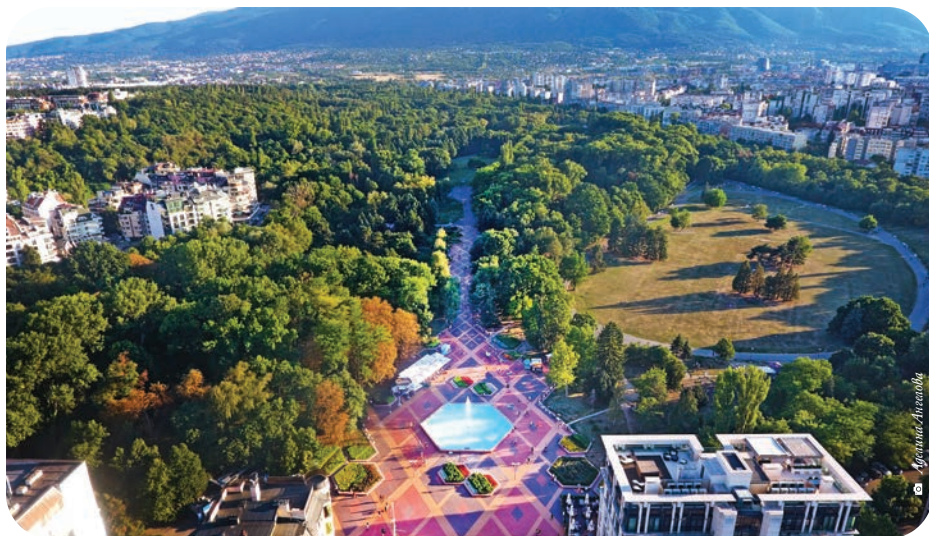
the economic center of Bulgaria

- ✓ Population: **1.56 million inhabitants (Sofia Province)**
- ✓ Location: **Southwestern Bulgaria, on the way of international transport corridors connecting the EU markets, the Middle East, and Asia; the only European capital located in such close proximity to mountains, 2 hours drive from a sea coast and 1-3 hours flying distance to the largest European capitals and cities.**
- ✓ Number of settlements: **38 - 4 cities and 34 villages**
- ✓ Website and contact details: **www.sofia.bg**

Sofia is the largest economic center in Bulgaria. It produces 40% of the country's GDP, 1/6 of the country's industrial output, and 1/3 of the country's exports, and continues to be an FDI leader, attracting almost half of all foreign investments in Bulgaria. Most of the latter go to the industrial zones near Sofia. The city has established itself as a regional ICT hub hosting global companies such as SAP Labs, VMware, IBM, CISCO, Bosch, Coca-Cola, Financial Times, Uber, Lufthansa Technik Melexis, BIC, Ocado Technology, and Acronis, among others. They are already developing key operations, often using the city as a starting point for growth into the markets of Europe and Asia. It is no coincidence that Sofia climbed to 19th position in the fDi magazine and TNW's

"Technology Cities of the Future 2021" ranking, which marks the achievements of the European cities offering the best environment for startups, and technology and innovation investments.

In 2020, Sofia City's production value was BGN 50.4 thousand per person - almost twice the national average, and despite the COVID-19 pandemic. Sofia is also where the most significant number of enterprises operate - 91 per 1000 people, compared to 59 per 1000 people in the rest of the country. The dynamic economic activity in the city is also supported by the high population replacement rate of 74.3%, meaning 74 people in working-age enter the labour market for every 100 people that leave it. Sofia also has the most highly educated workforce, whose share of university graduates

is 57% (compared to the national average of 29%). The labour force is also highly proficient in foreign languages, such as English, German, Russian, Spanish, French, and others.

The city has a well-developed public transport system and good connectivity to other economic centers in Bulgaria. Sofia Airport offers 1-3 hour flights to major European capitals and cities. Compared to other European and EU capitals, Sofia offers very competitive labour operating costs, low rental costs of office spaces (with a wide selection of newly-built modern Class A offices), and some of the lowest prices for industrial energy in the EU. The city offers the highest standard of living in the country for local and foreign investors, and, if arriving with their families, expats are sure to find a vibrant entrepreneurial environment, low accommodation and leisure costs, and foreign language kindergartens and schools.

24 universities in Sofia (out of the total of 54 in the country) admit students, and more than 30 private IT schools and academies offer training. For several years now, the cooperation between academic institutions and the companies in the city has been growing - with dual classes, education in STEM disciplines, and courses led by experts from Sofia's business environment. This helps local and foreign investors to train staff from an early stage through practical cases and to pick new talents right from the university halls.

IT activities remain among the leading drivers of Sofia's economy. The sector attracted investments

even during the pandemic, having added new jobs in 2020. Sofia is home to over 50,000 IT professionals, and every year the number of employees grows by 10 to 20%. Biotechnology, fintech, AI, creative industries, manufacturing for the pharmaceutical industry, and the automotive industry are other priority sectors. The city ranks 27th out of 278 European regions in the 2020 edition of the Geography of Europe's Brain Business Jobs 2020 Index, published by the European Centre for Policy Reform and Entrepreneurship. That means that 101

people work in the field of knowledge-intensive jobs per every 1,000 employees.

A new initiative by Invest Sofia - the municipal department for attracting and developing investments in the city - is working for the future investors in Sofia. A consortium between the administration and companies, from areas such as human resources, real estate, education, legal and financial consulting, among others, will work for the comprehensive servicing of investor inquiries and the provision of free assistance in every step that leads to the establishment

of business operations in the city. Another program initiated by Invest Sofia is working to create joint actions between all major municipalities in Bulgaria in order to emphasize the advantages of each region and attract and direct investors through a unified strategy and shared resources. The SOMIC project, coordinated by Invest Sofia, will have a similar purpose to create a next-generation educational center for knowledge transfer and know-how exchanges among the academia, professionals, innovations, researchers and the business sector.

In the coming years, the city will continue to invest in the expansion of its subway system and the construction of new strategic routes to develop Sofia's internal rings and connections to the city's ring-road. Sofia Municipality's capital program for 2021 envisages BGN 509 million. More than half of these funds - BGN 296.2 million, come from European operational and grant programs, for which the city administration had applied. Funds are also provided for children's institutions, water supply, sewerage infrastructure, streets and boulevard repairs, integrated public transport, and smart traffic and passenger flow management. The city's priorities include transforming the former industrial zones into modern multifunctional urban centers through proper planning and a balanced mix of functions. Sofia will work to foster well-coordinated public-private partnerships for social and public infrastructure investment with a well-balanced blend of business, life, education, health, and entertainment opportunities.

- ✓ Население:
**550 000 (метрополия),
350 000 (град)**
- ✓ Брой населени места: **1**
- ✓ Площ:
101,98 кв.км
- ✓ Местоположение:
**Южен централен
регион**
- ✓ Контакти:
**www.plovdiv.bg;
www.invest.plovdiv.bg;**

ПЛОВДИВ - индустриалният център на България

Бързо икономическо развитие и високо качество на живот

- Индустриален център на България
 - Втори IT&BPO център
- Увеличаващо се население от предимно млади хора

Регионът на Пловдив е най-големият индустриален център в България с над 74 000 заети в производството, което е с дял от 40% в БВП на местната икономика. Областта отбелязва среден ръст на икономиката от 6.6% за периода 2010-2018 г., както и €319 млн. ръст на преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ) за последните 3 години. Пловдив е и вторият ИТ и аутсорсинг център в страната - секторът на ИТ, аутсорсинг, бизнес услугите и телекомуникациите заема близо 28% от БВП на местната икономика, а само в ИТ и аутсорсинг са заети над 7000 души, като тенденциите са те да се увеличат с 5000 в близките 3 до 5 г.

Високото качество на живот в Пловдив привлича хора от страната и чужбина. Рекордните 9000 души са се заселили в град Пловдив през 2020 г., като, за сравнение, през 2015 г. новите жители на града са били 5500. По механичен прираст Пловдивска област е водеща в цялата страна, надминавайки по този показател дори столицата. Устойчивият

ръст на населението се допълва и чрез разрастването на общиност на постоянно пребиваващи чужденци - към 2020 г. в града живеят около 20 000 експатци, избрали Пловдив за свой дом и място за работа и бизнес.

Планове за развитие

Основният фокус на Пловдив е развитието на високотехнологичните производства и сектора на бизнес услугите. Община Пловдив полага целенасочени усилия за подобряване състоянието на местната екосистема и инфраструктура с цел превръщане на града в притегателна точка за инвеститорите. Основни мерки и бъдещи намерения на администрацията в тази посока са: изграждане на подходяща довеждаща и обслужваща инфраструктура; подобряване на транспортната междуселищна свързаност; оказване на подкрепа от местната власт; подобряване на условията за живот; благоустройство на градската среда и др. Към момента в града и региона се инвестират близо 1 млрд. лв. за развитие на инфраструктурата, за да се посрещнат нуждите на бързо разраствания се град - като активно се работи върху разширяването и ремонта на околовърстния път и се планира изграждане на градска железница, която да обслужва Пловдив и региона. Паралелно с тези проекти се изгражда и високоскоростна жп линия

от София, преминаваща през Пловдив и разделяща се на два лъча - към Черноморието и границата с Турция.

Конкурентни предимства и сфери на дейност

- Развити индустриални зони и широк потенциал за разрастване
- 74 000 заети в индустрията
- 7000 заети в IT&BPO с тенденция за разрастване с 5000 в близките години
- 20 000 постоянно пребиваващи чужденци

Това, което отличава Пловдив от другите градове и региони в България, е наличието на обособени „зони“ за индустрията. Тракия икономическа зона (ТИЗ), която е сред най-големите в Югоизточна Европа и най-голяма в България - с площ от 10 700 000 м², е първото по рода си публично-частно партньорство в България. Пловдив е дом на редица индустриални, високотехнологични, логистични и агропаркове, чието функциониране е силно подкрепено от добре развиващата се транспортна инфраструктура в града. Тук, в непосредствена близост до града, своята дейност развиват почти 200 български и международни компании, даващи безпрецедентен тласък на местната икономика.

Динамичният ръст на ИТ и аутсорсинг секто-

ра, обусловен от подходящата екосистема в града, налага устойчива тенденция в строителния сектор, касаещ бизнес сградите, стимулирайки местните предприемачи за надграждане на наличните 50 000 кв. м офис площи клас А с още 45 000 кв. м в близките години. Освен тях, в града са налични и разнообразни възможности за наемане на офиси клас Б и т.нар. „споделени“ работни пространства, които предоставят гъвкавост на бизнеса.

Значими инвестиционни проекти

Пловдив и регионът са естествен магнит за компании в сектора на производството. За последните 3 години в Тракия икономическа зона са се осъществили 7 инвестиции клас А на обща стойност над 125 млн. лв., благодарение на които са разкрити близо 620 работни места в непосредствена близост до града. От самото ѝ създаване в ТИЗ са инвестирани над 2 млрд. евро „на зелено“ и са създадени над 30 000 нови работни места.

През 2020 г. „VTL Industries“ се превърна в първия инвеститор клас А на територията на самия град с инвестиция от 20 млн. лв. и предвидени 200 нови работни места. Същата година на територията на град Пловдив се осъществи и първата копка на единствения по рода си международен научен център за върхови постижения в сферата на биологията и биотехнологиите в България - „PlantaSYST“ - проект на стойност 30 млн. евро, от когото 15 млн. представляват директно финансиране от ЕС.

Квалифицирани кадри

- Добре развита образователна мрежа
- Дуални паралелки за индустрията

Пловдив разполага със значителен пул от таланти със своите 8 университета и 34 хил. студенти, от които 10 900 в специалности в областта на ИТ и аутсорсинг сектора, в т.ч. и 3300 чуждестранни такива. Училищата в Пловдив са 77, в т.ч. професионални гимназии и училища, профилирани в изучаването на езикови и математически дисциплини. В училищната мрежа се обучават близо 43 000 деца, като 16 700 са с езиков профил, 3050 - с компютърни и математически профили, 2420 - в сферата на финансите, счетоводството и администрацията, а други 9800 младежи са в STEM програми. Наличната местна образователна мрежа подпомага активно нуждите на водещите индустрии в града и региона, като производството - чрез насърчаване на дуалното образование, а ИТ & аутсорсинг секторите - чрез развитото езиково, ИТ и финансово обучение в гимназиален и университетски етап.

- ✓ Population: **550,000 (metropolis), 350,000 (city)**
- ✓ Number of settlements: 1
- ✓ Area: **101.98 sq. km.**
- ✓ Location: **South Central Region**
- ✓ Contacts: **www.plovdiv.bg; www.invest.plovdiv.bg;**

Plovdiv - the industrial hub of Bulgaria

Rapid economic development and high quality of life

- Industrial center of Bulgaria
- Second-largest IT & BPO center
- Growing population of mostly young people

Plovdiv is the largest industrial center in Bulgaria with over 74,000 employees in the manufacturing sector, which accounts for 40% of the local GDP. Plovdiv Province recorded an average economic growth of 6.6% for the period 2010-2018, and € 319 million growth in Foreign Direct Investment (FDI) for the last 3 years. The city is the second-largest IT & BPO center in the country. IT, BPO, business services and telecommunications account for nearly 28% of the local GDP, with over 7,000 employed in IT & BPO alone, with an expectancy for this number to increase by 5000 in the next 3 to 5 years.

The high quality of life in Plovdiv attracts people from all over the country and abroad. Record-breaking 9,000 people settled in the city in 2020. For comparison, in 2015 the city's new inhabitants were only 5,500. In terms of demographic growth, the region of Plovdiv is

the country's leader, surpassing even the capital Sofia in this indicator. The sustainable growth of the population is complemented by the expanding community of permanently residing foreigners - as of 2020 about 20,000 expats have chosen Plovdiv as their home and place of work and business.

Plans for development

The main focus of Plovdiv is the development of high-tech industries and the business services sector. The Municipality is making deliberate efforts to improve the conditions of the local ecosystem and infrastructure in order to make the city a more attractive destination for investors. The main measures and future plans of the administration in this area are: constructing an appropriate road and services infrastructure; improving intercity transport connectivity; providing support from local authorities; improving living conditions; improving the urban environment, among others. Currently, nearly BGN 1 billion are being invested in the fast-growing city and the region for infrastructural development in order to meet their needs. This is done by actively working on the expansion and

rehabilitation of the ring road and the construction of an urban railway system - all of which will aid the traffic flow and public transport in the region. Parallel to these projects is the ongoing construction of a high-speed railway track from Sofia, which will pass through Plovdiv and then divide into two lines - one reaching the Black Sea coast and the other, the border with Turkey.

Well-developed industrial zones

- 74,000 people employed in manufacturing
- 7,000 employees in IT&BPO with a tendency to increase by further 5000 in the upcoming years
- 20,000 permanently residing foreigners

What distinguishes Plovdiv from other cities and regions in Bulgaria is the presence of specialized industrial 'zones'. Trakia Economic Zone (TEZ), which is among the largest industrial parks in Southeastern Europe and the largest in Bulgaria - with an area of 10,700,000 sq.m. - is the first public-private partnership of its kind in Bulgaria. Plovdiv is home to a number of industrial, high-tech, logistics and agricultural parks, whose operations are supported by the well-developed

transport infrastructure in the city. Almost 200 Bulgarian and international companies operate in close proximity to the city, giving an unprecedented boost to the local economy.

The dynamic growth of the IT & BPO sector, thanks the appropriate urban ecosystem, imposes a sustainable trend for the construction of business buildings, encouraging local entrepreneurs to increase the available 50,000 sq.m. of Class A office space with additional 45,000 sq. m. in the upcoming years. Furthermore, the city offers various opportunities for renting Class B offices and the so-called 'shared' workspaces, all of which provide flexibility for the entrepreneurs.

Significant investment projects

Plovdiv and its nearby region are a natural magnet for companies in the manufacturing sector. For the past 3 years, Trakia Economic Zone has seen 7 Class A investments at a total value of over BGN 125 million, which provided nearly 620 jobs in the immediate vicinity of the city. Since its establishment, more than 2 billion euros have been invested in TEZ, and more than 30,000 new jobs have been created.

In 2020, BTL Industries became the first Class A investor in the city of Plovdiv, with an investment of BGN 20 million and 200 new jobs. In the same year, Plovdiv saw the groundbreaking ceremony of the first of its kind for Bulgaria international scientific center of excellence in biology and biotechnology (PlantaSYST) - a project worth 30 million euro, 15 million of which funded by the EU.

Highly educated workforce

- Well-developed educational network
- Dual education classes to support the manufacturing industry

Plovdiv has a significant talent pool thanks to its 8 universities and 34 000 students (including 3300 foreign ones) - 10,900 of them specializing in the IT & BPO field. There are 77 schools in Plovdiv, incl. vocational high schools and others specializing in languages and mathematics. The school network educates nearly 43,000 children - 16,700 with a language profile, 3,050 with IT and math profiles, 2,420 studying finance, accounting and administration, and other 9,800 enrolled in STEM programs. The local education network actively supports the human resource needs of the leading industries in the city and the region. In the case of the manufacturing sector, this is done by popularizing dual education, and for the IT & BPO sector - through the well-developed language, IT and financial programs at high school and university levels.

ОБЩИНА СТАРЯ ЗАГОРА

- ✓ Население: 152 956 души
- ✓ Местоположение: **Централно разположение с добре изградена пътна инфраструктура. Пресичат се четири европейски транспортни коридора: №8, №4, №9 и №10. Възможност за бърз и удобен достъп до всички летища.**
- ✓ Брой населени места: 52
- ✓ За контакти: <https://www.starazagora.bg/>

Стара Загора - зелен, модерен и динамичен европейски град

Стара Загора е един от най-силно развитите икономически центрове в страната с водещи за България и за Югоизточна Европа предприятия в областта на добивната промишленост, енергетиката, машиностроенето, електрониката, хранително-вкусовата промишленост, дървообработвателната, текстилната и автомобилната индустрия. Икономиката на града е сред лидерите по стойност на произведената продукция и привлича относително голям обем инвестиции, като същите са се повишили с 5% в сравнение с предходната година. Промислеността е най-големият сектор в областта по БДС. Стара Загора има много добър потенциал за развитието на научноизследователска и развойна дейност, автомобилостроене, ИКТ и селско стопанство.

офис помещения, а строителството на нови сгради се увеличава всяка година и е сред най-добрите показатели за цена на кв.м от останалите 5 големи града в страната. Администрацията предлага съкратени и бързи срокове за предоставяните услуги. Общината може да се похвали и със специално звено отдел „Инвестиции“ за допълнително подпомагане на инвеститорите.

Много добър потенциал за развитие на ИТ и аутсорсинг сектора. През 2020 г. нова професионална гимназия по компютърни науки и

Ефективност на разходите при правене на бизнес

Местните данъци и такси са сред най-ниските в България, градът разполага с голям брой налични

математически анализ започна приема на първите си ученици, а в Тракийския университет бяха представени и нови дисциплини в тази област. Община Стара Загора е оценена от Асоциацията за иновации, бизнес услуги и технологии като локация, която има много добри перспективи за развитие на сектора на информационните технологии.

Налични човешки ресурси и квалификация. Стара Загора предлага добре подготвени и висококвалифицирани кадри за нуждите на бизнеса. Почти 40 % от населението владее един западен

език, което е благоприятно предимство за чуждите компании. По данни на НСИ в трудоспособна възраст са 60,3% от населението.

Стара Загора има модерна и напълно изградена индустриална зона „Загоре“ с включени всички комуникации.

Политика на Общината

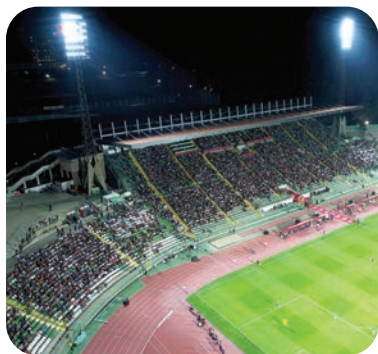
За справяне с последиците от прехода към възлеродно неутрална икономика, Община Стара Загора ще насочи политиката си към стимулиране на инвестиции в научноизследователски и иновационни дейности и насърчаване на трансфера на модерни технологии.

Качество на живот

Много добри възможности за млади хора и семейства, включващи добре изградена мрежа от социални и медицински услуги, детски площадки, паркове и градини. Градът е част от инициативата на ЕС за зелени градове.

- ✓ Population: 152 956 people
- ✓ Location: Central location with well-developed road infrastructure. Four European transport corridors intersect: Numbers 8, 4, 9 and 10. Possibility for quick and convenient access to all airports.
- ✓ Number of settlements: The municipality consists of 52 settlements.
- ✓ For contacts: <https://www.starazagora.bg/>

Stara Zagora

a green, modern and dynamic European city

Stara Zagora - Stara Zagora is one of the most developed economic centers in the country, home to top Bulgarian and south-eastern European companies in the field of mining, energy, mechanical engineering, electronics, food industry, woodworking, textile and automotive industries. The city's economy is among the leaders in terms of value added to the production output and it attracts a relatively large volume of investments, which has increased by 5% compared to the previous year. Manufacturing is the largest sector with respect to GVA. Stara Zagora has a very good potential for the development of R&D activities, and the automotive, ICT and agriculture sectors.

Cost efficiency in doing business

Local taxes and fees are among the lowest in Bulgaria. The city has a large number of available office spaces. The construction of new buildings increases every year and in terms of prices per square meter it is among the most attractive in comparison to the other 5 major cities in the country. The local administration offers shortened and fast track services. The municipality also boasts a special unit,

called the Investment Department, for providing additional support to investors.

Very good potential for the development of the IT and outsourcing sector

In 2020, a new vocational high school specializing in computer science and mathematical analysis began admitting its first students, and new disciplines in these fields have been introduced at Trakia University. The Municipality of Stara Zagora is evaluated by the Association for Innovation, Business Services and Technologies as a location that has very good potential for the development of the information technology sector.

Available human resources and training

Stara Zagora offers well-trained and highly qualified workforce ready to meet the business

sector needs. Almost 40% of the population speaks a Western European language, which is a favourable advantage to foreign companies. According to NSI data, 60.3% of the population is in working age.

Modern and fully equipped industrial zone with all communication facilities included

Municipality policy

To address the consequences of the transition to a carbon-neutral economy, the Municipality of Stara Zagora will focus its policy on stimulating investment in research and innovation activities and promoting the transfer to modern technologies.

Quality of life

Very good opportunities for young people and families, including a well-established network of social and medical services, playgrounds, parks and gardens. The city is part of the EU's Green Cities initiative.

- ✓ Население: **82 240 души**
- ✓ Местоположение:
**Североизточна
България**
- ✓ Брой населени места: **1**
- ✓ Контакти:
<https://www.dobrich.bg/>

Добрич - атрактивна зона за бизнес

Добрич е вторият по големина икономически и областен център в Североизточна България. Това е една от малкото общини в България, която е само град и се състои от едно населено място. Това предопределя по-лесното пътуване на територията на общината.

Ключови предимства

Градът има стратегическо географско разположение - в близост до летище, пристанище, държавна граница, морски курорт; добри транспортни коридори.

Добрич е и един от най-зелените градове в страната и небеднъж е награждаван с призове „Зелен град“ и „Еко община“, благодарение на устойчивата си политика в сферата на европейските екостандарти. Тук е спокойно място за отглеждане на деца и създаване на семейства, има добре развита образователна система.

Проекти

През последните години Община град Добрич работи активно по подобряване на инфраструктурата на територията на града, като особен приоритет на местната власт е подобряването на инфраструктурата в индустриалните квартали, където са обособени икономическите зони на града, както и улиците в кварталите.

Подобряването на наземната инфраструктура обаче би било невъзможно, ако подземната такава не е подменена и модернизирани. Най-мощният проект в историята на града, който общината

успя да реализира за две години, е Интегрираният проект за подобряване на водния сектор в Добрич. Това е един от най-ползните проекти за града, тъй като преди реализирането му заубите на вода бяха над 80%. С европейско финансиране са рехабилитирани 79,7 км второстепенна водоснабдителна мрежа и 6,4 км канализационна мрежа, в това число 3 главни колектора и 3 канализационни помпни станции. Броят на жителите с достъп до подобро водоснабдяване е 92 498 души. Общата стойност на проекта възлиза на 86 227 183 лв.

Новата подземна инфраструктура е стабилна основа за изграждане, рехабилитация и подобряване на градската инфраструктура и община Добрич използва всички възможности и ресурси за реализиране на различни по мащаб инфраструктурни проекти.

Инфраструктура

Само през последните години чрез европейско финансиране и собствени бюджетни средства са рехабилитирани (частично или цялостно) 14 350 м улици. Благодарение на изпълнението на проект „Подобряване, нагряждане и реконструкция на инфраструктура в зона с потенциал за икономическо развитие в Добрич“, възлизащ на обща стойност от 1 441 318,08 лева, Община Добрич рехабилитира напълно улица „6-ти септември“ (1145,19 м), която се намира в индустриалната зона на Добрич.

Община град Добрич успешно си партнира с Община Меджидия, Румъния, за подобряване на транспортната инфраструктура по програмата за трансгранично сътрудничество „Interreg V-A

Румъния-България 2014-2020. Безвъзмездната помощ по проекта възлиза на близо 8 млн. евро. Община Добрич получи 4 милиона евро за цялостно преасфалтиране на бул. „Добруджа“ (5 620 м), който осигурява транспортната свързаност на Бизнес зона Добрич и на ул. „Никола Петков“ (2 120 м), където бяха изградени и нови тротоари и осветление.

Само през 2020 г. шест улици с натоварен трафик бяха изцяло ремонтирани и освен основен ремонт на асфалтовите настилки на улиците и тротоарите бяха изградени и нови пешеходни алеи в межублокови пространства, детски и спортни площадки, ново улочно и парково осветление. Общата сума на шестте улици е 4 095 м. Проектните дейности се осъществиха с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014 - 2020. Общата стойност на договора беше 6 529 990,09 лева с ДДС.

По проект на ОП „Региони в растеж“ към момента цялостно се рехабилитира бул. „Добричка Епопея“ (1 370 м), който също осигурява транспортна свързаност на Бизнес зона Добрич с останалите части на града.

През януари 2021 г. правителството отпусна 1,47 млн. лв. за ремонт на улици, разположени в индустриалните зони на Добрич.

Темпът на подобряване на градската инфраструктура

ра позиционира Добрич като модерен индустриален център и го прави атрактивен за български и чуждестранни инвеститори.

Бизнес зона

През последните години Община град Добрич работи активно за създаването и разширяването на обособен терен - Бизнес зона Добрич, който успешно се превръща в място за индустриални инвеститори. Към момента няколко международни и български фирми с различни бизнес профили са избрали именно тази индустриална зона, за да развият своя бизнес потенциал. Бизнес зоната е включена в общия устройствен план на Добрич и към настоящия момент разполага със свободни терени на конкурентни цени. Теренът е обезпечен с всички необходими комуникации, намира се близо до околоръстен път, жп гара, летище и пристанище, което изключително улеснява компаниите в процесите по логистика и експорт.

От няколко години в Индустриална зона - Запад функционира фуражен завод, който е собственост на българо-китайско дружество.

Атрактивна локация

Добрич е атрактивен за инвеститорите благодарение на:

- ✓ добро географско разположение;
- ✓ добра транспортна свързаност;
- ✓ активното инвестиране на средства от страна на общината в подобряване на инфраструктурата на града;
- ✓ конкурентните цени на терените, собственост на Община град Добрич;
- ✓ наличието на свободна работна ръка;
- ✓ добрата колаборация и отворения диалог с администрацията на Община град Добрич.

- ✓ Population: **82 240**
- ✓ Location:
Northeast Bulgaria
- ✓ Number of human settlements: **1**
- ✓ Contacts:
<https://www.dobrich.bg/>

Dobrich - an attractive place for business

Dobrich is the second-largest economic and regional centre of North-East Bulgaria. It is one of the few municipalities in Bulgaria, which consists of only one settlement. Thanks to this, travelling within the municipality is easy.

Key advantages

The city has a strategic geographical location. It is situated near an airport, a seaport, an international border, sea resorts, and good transport corridors. Dobrich is one of the greenest cities in the country and has been many times awarded the labels of “Green city” and “Eco municipality”. The last two as a result of its sustainable politics in the field of European green standards. Life in the city is very peaceful and it is a perfect place to raise a family since it provides a very well-developed education system.

Projects

In recent years, Dobrich Municipality has actively worked for the improvement of the infrastructure on the territory of the city, and as a special priority, the local authority has established its improvement in the industrial areas, where the main economic production zones of the city are situated, as well as the

improvement of the streets in the residential areas.

However, the upgrading of the above-ground infrastructure would be impossible if the underground infrastructure was not first replaced and modernized. Within only two years, Dobrich Municipality succeeded in realizing the most important project in the history of the city - the optimization and modernization of the water supply network. This has been one of the most beneficial urban projects because before its realization the rate of water wastage was over 80%. It was an EU-funded project, which saw the replacement of 79.9 km of the whole water supply network as well as 6.4 km of the sewerage network, including 3 main water collectors and 3 sewerage pumping stations. The number of residents who

now have access to an improved water supply is 92 498 people. The total project value was BGN 86 227 183.

The new underground infrastructure represents a solid base for the construction, rehabilitation and improvement of the urban infrastructure. It is an example of how Dobrich Municipality strives to use every opportunity and resource for the realization of different infrastructure projects.

Infrastructure

During the past few years, 14 350 metres of streets have been rehabilitated (partially or completely) thanks to EU financing and own budget resources. Dobrich Municipality has completely renovated “6th September” Street (1145.19 m) as a result of the project called “Improvement, upgrading and reconstruction of infrastructure in an area with the potential for economic development in Dobrich” with a total value of BGN 1 441 318.08.

Dobrich has successfully cooperated with Medgidia Municipality (Romania) for the improvement of the transport infrastructure within the program for cross-border cooperation “Interreg V-A Romania-Bulgaria 2014-2020”. The financial assistance of the project was an almost EUR 8-million grant. Dobrich Municipality received EUR 4 million for the complete resurfacing repair of Dobrudzha Boulevard (5 620 m), which provides transport connectivity to Business Zone Dobrich, and for the resurfacing repairs of “Nikola Petkov” Street (2 120 m), which also had new sidewalks and new street lighting

installed.

In 2020 alone, six heavy-traffic streets were completely repaired, and apart from the asphalt repairs of the streets and the sidewalks, the Municipality succeeded in constructing new pedestrian alleys, sport and children’s playgrounds, a new street and a park lighting system. The total length of the six streets is 4 095 m. The project activities were funded by the Operational Programme Environment 2014-2020. The total project value was BGN 6 529 990.09.

At the moment, Dobrichka Epopeya Boulevard (1 370 m) is being completely renovated thanks to a project of the Operational Programme ‘Regions in Development’. The boulevard is very important because it provides the transport connectivity between Business zone Dobrich and the other parts of the city.

In January 2021, the Bulgarian government granted Dobrich BGN 1.47 million for street repairs in the industrial areas of the city.

The pace of urban infrastructural improvement positions Dobrich as a modern industrial centre making it attractive to Bulgarian and foreign investors.

Business zone

Also in recent years, Dobrich Municipality has actively worked for the setting-up and the enlargement of a dedicated area called Business Zone Dobrich, which is successfully becoming a place for industrial investments. Currently, several international and Bulgarian companies with different business profiles have chosen Business Zone Dobrich to develop their potential.

The business zone is included in the general site development plan of the city and currently, there are available lots at competitive prices. The site is equipped with all communication networks and is situated near a ring road, railway station, airport and seaport, which facilitate the companies in planning their logistics and export activities.

A fodder factory has been operating in the western industrial zone of Dobrich for several years now, thanks to a joint Bulgarian-Chinese investment.

Attractive location

Dobrich is attractive to investors as a result of its:

- ✓ good geographical location
- ✓ good transportation connectivity
- ✓ active municipal investments in improving the city infrastructure
- ✓ the competitive prices of the municipal lots
- ✓ workforce availability
- ✓ good partnership ethic and open communication lines of the municipal administration

- ✓ Население:
68 679 жители (по данни на НСИ към 31.12.2019 г.)
- ✓ Брой населени места: **26**
- ✓ Местоположение:
Югозападна България
- ✓ Площ: **620.12 кв.км**

Благоевград - отлична алтернатива за успешен бизнес

Благоевград е икономически, културен и образователен център на Югозападна България. Локацията на града е сред най-големите му предимства, тъй като е на кратко разстояние до съседните държави - до Северна Македония (ГКПП Станке Лисичково) - 28 км, до Гърция (ГКПП Кулата) - 83 км, до Сърбия (ГКПП Калотина) - 143 км. Благоевград е близо и до големи градове във и извън страната - София (96 км), Пловдив (193 км), Скопие (183 км), Солун (199 км). Основна пътна артерия е автомагистрала „Струма“, която свързва София с ГКПП Кулата.

Община Благоевград си поставя няколко основни цели, свързани с мащабни икономически, технологични и инфраструктурни проекти, които планира да реализира в следващите няколко

години. **Основните сред тях са:**

IT, Start-Up & Coworking зона

Изграждане на високотехнологична зона: IT, Start-Up и Coworking зона е приоритет. Благоевград притежава подходящи обекти, които да бъдат използвани за тази дейност. Обектите обособяват една солидна структура, с капацитет в необходимия мащаб както от сгради и площи, така и от среда и инфраструктура. Разположени са в „идеален център“ с пешеходна зона, в близост до парк.

Индустриална и логистична зона

Друг основен приоритет е изграждането на индустриална и логистична зона, проектирани и изпълнени съобразно нуждите на бизнеса, възможностите на Общината и необходимостта от логистична свързаност с важните пътни артерии. Съществуването на АМ „Струма“ позволява реализацията на двете индустриални зони, които ще притежават необходимата и подходяща инфраструктура. Ще бъде изградена

и логистична зона за контрол и координация на складово и транспортно обслужване.

Център за квалификация и преквалификация

Създаване на механизъм за обучение и преквалификация на кадри в трудоспособна възраст, както и центрове за професионална насоченост, дуално обучение и провеждане на стажове е друга цел на Общината. Благоевград е млад студентски град с два големи университета – Американския университет в България и Югозападния университет “Неофит Рилски”. Съвместно с Община Благоевград и ръководствата на двата университета ще се създаде механизъм за повишаване на практически

те умения на студентите по време на обучението им в съответствие със знанията, които получават в академичните ауди. По този начин ще се даде възможност на местния бизнес да разполага с ценни кадри чрез стажантски програми и други методи на преквалификация.

Туристическа дестинация

Целта на Общината е утвърждаването на Благоевград на туристическата карта на България чрез създаване на условия и инфраструктура за развиване на цялогодисен туризъм. **Приоритетни ще са:**

*Изграждане на три термални СПА зони в района на с. Дъбрава, с. Зелен дол и Акванарк Благоевград и развитие на СПА и балнеотуризма в община Благоевград.

* Изграждане на Еко и фрирайд зона Картала – значим общински ресурс, обхващащ местностите Септемвричче, Богрост, Картала и х.Македония, където ще се създадат възможности за практикуване на зимни спортове, колоездене и всякакви спортове и активности за любителите на програмата.

- ✓ Population: **68,679 inhabitants** (according to NSI data as of 31 Dec 2019)
- ✓ Number of populated places: **26**
- ✓ Location: **Southwestern Bulgaria**
- ✓ Area: **620.12 sq. km**

Blagoevgrad - an excellent alternative for a successful business

Blagoevgrad is the economic, cultural and educational center of Southwestern Bulgaria. The location of the city is among its biggest advantages, as it lies a short distance to the neighboring countries - Northern Macedonia (Stanke Lisichkovo border checkpoint) - 28 km, Greece (Kulata border checkpoint) - 83 km, Serbia (Kalotina border checkpoint) - 143 km.

Blagoevgrad is also close to major cities within and outside of the country - Sofia (96 km), Plovdiv (193 km), Skopje (183 km), Thessaloniki (199 km). The main road artery is "Struma" Motorway, which connects Sofia with the Kulata border checkpoint.

The Municipality of Blagoevgrad has set several principal goals, related to large-scale economic, technological and infrastructure projects, which it plans to implement in the next few years.

The main ones are:

IT, Start-Up & Coworking Zone

Building a high-tech zone: the IT, Start-Up and Coworking zone is a priority. Blagoevgrad has strategic properties to be used for this purpose. The properties form a solid infrastructural setting, both in terms of buildings and communications, as well as from an environmental and recreational standpoint. They are located in the „ideal center“ of the city inside a pedestrian zone and close to one of the urban parks.

Industrial and logistics zones

Another main priority is the construction of industrial and

logistics zones, designed and implemented according to the needs of the business sector, the capabilities of the Municipality and the need for logistical connectivity to the important road infrastructure. The existence of the "Struma" Motorway allows the realization of the two industrial zones, which will have all the necessary and appropriate infrastructure. A logistics zone for the control and coordination of warehousing and transportation services will be built as well.

Center for education and retraining

The creation of a mechanism for the training and retraining of the labour force in working capacity age, as well as centers for professional guidance, dual training and conducting of internships is another goal of the Municipality. Blagoevgrad is a university city with two

large institutions - the American University in Bulgaria and the Southwestern University „Neofit Rilski“. The Municipality of Blagoevgrad together with the executive boards of both universities will create a mechanism to enhance the students' practical skills during their training in harmony with the knowledge they receive in the academic halls. This will enable the local business sector to acquire valuable employees through internship programs and other methods of retraining.

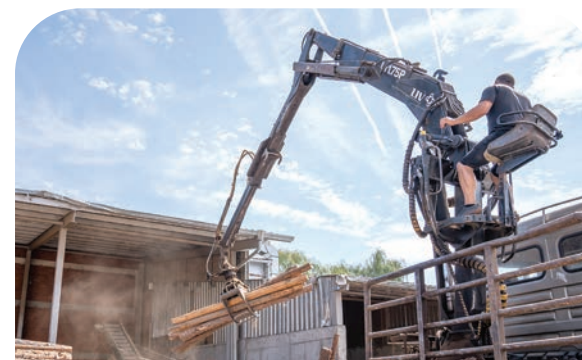
Tourist destination

The aim of the Municipality is to solidify Blagoevgrad on the tourist map of Bulgaria, by creating the conditions and infrastructure for year-round tourism.

Priority will be given to:

* Construction of three thermal spa zones in the village of Dabrava, the village of Zelen Dol and Blagoevgrad Water Park. General development of spa and balneo tourism in the Blagoevgrad municipality area.

* Construction of the Kartala Eco and Freeride zone - a significant municipal asset, covering the areas of Septemvriyche, Bodrost, Kartala and Macedonia hut, where opportunities to practice winter sports, cycling, and all kinds of sports and activities for nature lovers will be created.

- ✓ Население:
63 257 жители по преброяването от 1 февруари 2011 г.
- ✓ Местоположение:
Общината е разположена в Северозападна България, на разстояние от София на 250 км, от Белград на 280 км, от Букурещ на 280 км, Виена на 700 км, като с площта си е най-голямата сред общините на областта.
- ✓ Брой населени места: 34 (2 града и 32 села)
- ✓ Уебсайт и контакти:
www.vidin.bg

ВИДИН - стратегически трансграничен център

Община Видин е една от малкото общини в България с подобно стратегическо трансгранично геоикономическо положение. Основен приоритет на общинското ръководство е привличането на инвестиции за развитие на града и в тази връзка са предприети всички стъпки за създаване на подходяща среда. Разработена е Наредба за насърчаване на инвестициите като за организация, координация и контрол на дейностите е назначен и заместник-кмет с този ресор.

Други предимства на общината са добрата техническа инфраструктура, която и в момента се подобрява с изграждането на скоростен път в участъка Ботеград - Видин, Пристанищен терминал Север - разположен в Северна промишлена зона (СПЗ), Автофериботен терминал - разположен също в СПЗ, Пристанищен терминал Център, Пристанищен терминал Юг, свободна безмитна зона, функциониращи промишлени зони, три находища на минерални води, както и добре изградената и развита зелена система и публични озеленени пространства на града.

И една от най-силните страни на общината - концентрацията и уникалността на културно-исторически паметници от национално и местно значение.

Проектите, които бяха изпълнени - основната реконструкция

на централната пешеходна зона, подобряване на състоянието на образователната инфраструктура и изграждането на пречиствателната станция, повишиха значително интереса към града.

Бъдещите планове за развитие са свързани с газификация на населените места, енергийна независимост със създаване на собствено енергийно дружество, концесиониране на 3-те минерални извора, приемане на концепция за развитието на Видин като свободна икономическа зона за периода 2021 - 2040 г., разширяване на СПЗ, изграждане на интермодален терминал, разработване и прилагане на стратегически документи с дългосрочна визия до 2050 г., които са сигнал към бъдещите инвеститори за постоянство и визия за старопрестолния град и общината като цяло.

Квалификацията на кадрите е важен фактор, който оказва влияние върху решението за инвестиции в региона. Средната работна заплата към месец юни 2021 г. в региона е 1026 лева. Към момента се обучават кадри в професионални направления Транспорт, Земеделие и техника, Индустриален мениджмънт, Компютърни науки и др. Тези специалности са част от програмата на филиала на Русенския университет, който функционира от 5 години в града, както и на 4-те професионални гимназии.

Vidin - a strategic cross-border center

Vidin Municipality is one of the few municipalities in Bulgaria with such a strategic cross-border geo-economic location. The main priority of the municipal authority is to attract investments for the development of the city and in this regard all steps have been taken to create a suitable environment. An Ordinance for investment promotion has been passed and a deputy mayor responsible for this department has been appointed to organize, coordinate and control the activities.

Other advantages of the municipality are its good technical infrastructure, which currently is being improved with the construction of a highway in the section Botevgrad - Vidin, Port Terminal North - located in the Northern Industrial Zone (NIZ), Ferry Terminal (also located in NIZ), Port

Terminal Central, Port Terminal South, a duty free zone, functioning industrial zones, three mineral water sources, as well as a well-developed green system and public green spaces in the city.

One of the greatest strengths of the municipality is the concentration and uniqueness of cultural and historical monuments of national and local importance.

The projects that were implemented, such as the basic reconstruction of the central pedestrian zone, improvement of the educational infrastructure and the construction of a treatment plant, have significantly increased the interest in the city.

The future development plans are related to ensuring household gas supply to residential areas, achieving energy independence with the establishment of own energy company, granting the

concession of the 3 mineral springs, the adoption of a concept for the development of Vidin as a free economic zone for the period 2021 - 2040, the expansion of the Northern Industrial Zone, the construction of an intermodal terminal, and the development and implementation of strategic documents with a long-term vision by 2050. All of these plans are a signal to future investors for stability and visions present in this ancient city and its municipality as a whole.

The educational level of the workforce is an important factor that influences the decision for investments in the region. The average salary as of June 2021 in this region is BGN 1,026. At present, people are being trained in the professional fields of Transport, Agriculture and Technology, Industrial Management, Computer Science and others. These programs are part of the University of Ruse branch, which has been operating for 5 years in the city, as well as the 4 vocational high schools.

- ✓ Population: 63 257 inhabitants according to the census of 1 February 2011
- ✓ Location: The municipality is located in Northwestern Bulgaria, 250 km from Sofia, 280 km from Belgrade, 280 km from Bucharest, 700 km from Vienna, and with its area it is the largest among the municipalities in the region.
- ✓ Populated places: 34 (2 cities and 32 villages)
- ✓ Website and contacts: www.vidin.bg

- ✓ Население: **61 305 души**
(по данни към април 2021 г.)
- ✓ Местоположение:
В северното подножие на Стара планина, по поречието на река Янтра
- ✓ Площ: **556 кв.км**
- ✓ Брой населени места: 134
- ✓ Контакти: <https://gabrovo.bg>

Габрово - зелен, интелигентен, иновативен

Габрово е разположен в северното подножие на Стара планина, а съвсем близо до града - в местността Узана, е географският център на България. Стратегическото местоположение на града определя потенциала му за икономическо развитие.

В Габрово е открито първото българско светско училище, а габровските индустриалици остават в историята като едни от първите визионери и новатори в страната. Градът се слави с пестеливостта и остроумието на своите жители. Днес Габрово е важен технологичен и иновативен център, столица на хумора и място за развитие на предприемачи.

Индустриализация

Произведената продукция от предприятията през 2019 г. надвишава 1,1 млрд., от които 700 млн. лв. са в преработващата промишленост. Ръстът в продукцията на местната промишленост е около 10%. Най-отчетлива динамика се наблюдава в ИКТ сектора, чиято продукция нараства в последните години с над 20%, а инвестиционният интерес е силно повишен. Трансформацията на икономиката е видима в община Габрово. Преработващата промишленост се ориентира към по-високотехнологични производства. Добавената стойност на един нает в промишлеността достига над 27 хил. лв. през 2019 г. В сферата на мехатрониката добавената стойност достига близо 50 хил. лв. на един

нает. Подобна е картината и в дигиталния сектор, който предлага най-високите заплати в общината и възможности за задържане и привличане на млади, квалифицирани кадри. Ориентацията на местната икономика към мехатрониката и новите технологии е допълнително подкрепена от Технически университет - Габрово, в който вече функционира първият извънстоличен технологичен парк.

Европейски инвестиции и качество на живот

Най-малкият европейски инвестиции обнови ВиК системата на града, осигуриха модерно село за управление на отпадъците, благоустроиха градската среда в центъра и кварталите и чрез мерки за енергийна ефективност подобриха физическите условия за образование и възпитание във всички образователни институции.

Най-големите инвестиции в икономиката са свързани с въвеждането на нови технологии и модернизация на производството в приоритетните за местната икономика отрасли като машиностроене, мехатроника, ИКТ, производство на изделия от пластмаси и текстил. В последните години се изградиха няколко нови фабрики, включително инвеститори от клас А с производство в сферата на пластмасите и ИКТ сектора. В ход е и инвестиция клас В с немско участие - за производство на спортни оръжия.

Интелигентна специализация

Община Габрово работи активно с местния бизнес и образователните институции за оформянето на ясна визия за интелигентна специализация на местната икономика в сферата на мехатрониката, чистите технологии и ИКТ. Това включва: развитие на индустриалните паркове, привличане на нови инвестиции, дигитализация на компаниите, както и развитие на иновационната екосистема и партньорството с Технически университет.

Друг важен фокус е развитието на културни, творчески индустрии и туризъм. Градът работи по създаването на Център за съвременно изкуство на името на световноизвестния артист Кристо, който е роден в Габрово. Природните дадености и близостта на местността Узана създават възможности за пълноценен отпочив и различни преживявания през цялата година.

Инженерен талант

Градът се налага като хъб за инженерни решения. Голяма част от компаниите предлагат комплексни решения - от инженеринг до завършен готов продукт. Активната работа на Община Габрово, добрата координация между Технически университет и големите производствени предприятия, натрупването на инвестиции в научноизследователска и развойна дейност обуславят пътя към

интелигентна специализация на промишлеността.

На ниво област, Габрово задълбочава икономическата си обвързаност със Севлиево, като между двата града се изгражда най-новата индустриална зона. Тя е възможност за навлизане на нови производства в региона. Вече е факт сътрудничеството на Община Габрово с Тракия икономическа зона около Пловдив, която е най-динамично развиващата се индустриална зона в България. В рамките на това партньорство Габрово влиза като дестинация за иновации, именно заради силното машиностроене и възможността за развитие на технологичния парк.

Човешки капитал

Общината има висок дял на висшистите в работната сила - над 30% от населението на възраст 25-64 г. има висше образование. Техническият университет традиционно предлага отлично обучение в инженерните специалности, отговарящо на профила на местната икономика. Училищното образование в община Габрово е сред добрите примери и влиза в топ 10 на страната като резултати на държавните зрелостни изпити.

Инфраструктура

Важни за Габрово са по-добрата свързаност с другите икономически центрове, в т.ч. тези на юг, както и повече инвестиции в техническа, бизнес и образователна инфраструктура. Изграждането на важни транспортни проекти на север и свързаността с юг, която ще осигуряват обходния път на Габрово и бъдещият тунел под връх Шипка, ще дадат огромен стимул за развитието на Северен централен район. Именно по-добрата свързаност и инвестирането в човешкия капитал могат да обърнат демографските тенденции, които са и най-голямото предизвикателство пред Габрово.

Инвестициите в рамките на общината и работата на регионално и надрегионално ниво са в основата на общинската стратегия за привличане на нови инвестиции, за приток и задържане на квалифицирани кадри. Днес Габрово показва постижения в областта на предприемачеството и стратегията за интелигентен растеж, заради което Европейският комитет на регионите (КР) му присъди наградата „Предприемчив европейски регион“ (ПЕР) за 2021–2022 г. Успешните му екологични и енергийно ефективни политики заслужиха наградата на ЕК „Европейски зелен лист“ 2021. За 2019 г. Габрово е „Зелен град“ и „Най-добрият град за живеене в България“.

- ✓ Population: **61,305 inhabitants**
(as of April 2021)
- ✓ Location: **At the northern foot of the Balkan Mountains, along the Yantra River**
- ✓ Area: **556 sq. Km.**
- ✓ Number of settlements: **134**
- ✓ Contacts: <https://gabrovo.bg>

Gabrovo is located at the northern foot of the Balkan Mountains. Near the city, in the Uzana area, the geographical center of Bulgaria is located. This strategic location of the city determines its potential for economic development.

The first Bulgarian secular school opened doors here. Gabrovo's past industrialists were known as one of the first visionaries and innovators in the country. Gabrovo is also famous for the thrift and wit of its inhabitants. Today it is an important technological and innovative center, the capital of humour and a place for the development of entrepreneurs.

Industrialization

The production output of the local enterprises exceeded BGN 1.1 billion in 2019, of which 700 million were in the manufacturing and processing industry. The growth in the production of that industry was about 10%. The ICT sector is dynamic, with an output that has grown in recent years over 20%, and investors' interest has sharply risen as a result. The economic transformation is visible in Gabrovo. The manufacturing industry is oriented towards high-tech productions. The value added per employee there reached above BGN 27,000 in 2019. In the field of mechatronics, it reached nearly BGN 50,000 per employee. The situation is similar in the digital sector, which offers the highest salaries and opportunities to retain and attract young and qualified staff. The orientation of the local economy towards mechatronics and new technologies is additionally supported by the Technical University -

Gabrovo

Green, Smart, Innovative

Gabrovo, where the first Technology Park, outside of Sofia, is already operating.

European investment and quality of life

The largest European investments have renewed the city's water supply and sewerage system, provided a modern landfill for waste management, improved the urban environment in the central area and in the neighborhoods, and the physical conditions in all educational institutions were improved through energy efficiency measures.

The biggest investments in the local economy are related to the new technologies and modernization of production in priority sectors, such as engineering, mechatronics, ICT, the production of plastics and textile products. In recent years, several new factories have been built, including Class A investors - with production in plastics and the ICT sector. An investment class B with German participation for the production of sports weapons is also underway.

Smart specialization

Gabrovo Municipality is actively working with local businesses and educational institutions to form a clear vision for smart specialization of its economy

in the field of mechatronics, clean technologies and ICT. This includes the development of industrial parks, attracting new investments, digitalization of companies, as well as development of an innovation ecosystem and partnership with the Technical University.

Another important focus is the development of the cultural and creative industries, and tourism. The city is working on the creation of a Center for Contemporary Art named after the world-famous artist Christo, who was born in Gabrovo. The natural resources and closeness of the Uzana natural area create opportunities for relaxation and leisure throughout the year.

Engineering talent

The city has established itself as a hub for engineering solutions. Most of the companies offer complex solutions - from engineering to a finished product. The active work on part of Gabrovo Municipality, the good coordination between the Technical University and large industrial enterprises, the accumulation of investments in research and development all determine the path to smart industrial specialization.

At provincial level, Gabrovo is deepening its economic ties with Sevlievo, and between the two

cities a new industrial zone will be built. It is an opportunity for new production enterprises to enter the region. The cooperation with the Trakia Economic Zone (near Plovdiv) - the most dynamically developing industrial zone in Bulgaria - is already a fact. Within this partnership, Gabrovo is promoted as a destination for innovations, because of its strong mechanical engineering traditions and the opportunity to develop the technological park.

Human capital

The municipality has a high share of university graduates - over 30% of the population aged 25-64 have higher education. The Technical University traditionally offers excellent training in engineering, corresponding to the local economy profile. School education in Gabrovo can also be highly praised. It is among the top 10 of the country, based on the results of the state matriculation exams.

Infrastructure

What's important for Gabrovo are the improved connections to other economic urban centers, including those in the south of the country, as well as more investments in the technical, business and educational infrastructure. The construction of important transport projects to the North and the connection with the South, which will be provided by the Gabrovo Bypass Road and the future tunnel under Shipka Peak, will give a huge impetus to the development of the North-Central Region. Improved connectivity and investments in the human resources can reverse demographic trends - the biggest challenge facing Gabrovo.

The investments within the municipality and the work done at regional and supra-regional levels are the basis of the municipal strategy for attracting new investments, and for the inflow and retention of qualified workforce. Today, Gabrovo demonstrates achievements in the fields of entrepreneurship and smart growth strategy, for which the European Committee of the Regions (CoR) awarded the city the Entrepreneurial European Region (EER) award for 2021-2022. Its successful environmental and energy efficient policies also helped it grab the "European Green Leaf" award in 2021. In 2019, Gabrovo was recognized as a "Green City" and "The best city to live in Bulgaria".

- ✓ Население:
55 541 жители
- ✓ Брой населени места: **град
Ловеч и 34 села**
- ✓ Площ: **946 кв. км**
- ✓ Местоположение:
**Североизточната част на
Ловешка област**
- ✓ КОНТАКТИ: <https://www.lovech.bg>

Ремонтираният
център с храма

- ✓ Population: **55 541**
- ✓ Number of settlements:
Lovech and 34 villages
- ✓ Area: **946 km²**
- ✓ Location: **Northeastern part of
Lovech Province**
- ✓ Contacts: <https://www.lovech.bg/>

Hesburger.

On 10 July 2021 an agreement was signed with Next.e.GO for the production of electric cars in Lovech.

There are also solid national enterprises, such as 'Mesokombinat' Lovech AD, Bonmiks EOOD, Feniks Invers OOD, and others.

The municipal government's program until 2023 includes the remodeling and complete reconstruction of the Youth Club building in Varosha district. An investment project for design of a city park, equipped with functional zones and public service buildings, is also under preparation.

Ловеч расте устойчиво

Ловеч е красив и живописен град с богата история, намиращ се в центъра на България. На 15 km от града минава бъдещата АМ „Хемус“.

Силни страни

Общината има устойчив растеж, с равновесие между производствения, човешкия и природния капитал. Обновена е централната градска част, както и улиците в част от кварталите и индустриалните зони. Въведени са редица улеснения за инвеститорите, като готови имоти за отдаване под наем или за продажба.

Инвестиции и бизнес

Нови предприятия са завод VOSS Automotive (Германия), българо-италианският консорциум „Анса Борима“, „Болан България“, „Хесбургер“.

На 10 юли 2021 г. бе подписан меморандум с Next.e.GO за производство на електромобили в Ловеч.

Работят силни местни фирми като „Месокмбинат“ – Ловеч АД, „Бонмикс“ ЕООД, „Феникс Инверс“ ООД и др.

В програмата за управление до 2023 г. на Община Ловеч влиза преустройство и цялостна реконструкция на Младешкия дом в кв. „Вароша“. Подготвя се и инвестиционен проект за проектиране на градски парк с функционални зони и сгради за обществено обслужване и реконструкция на спортната зала.

Туризъм

Ловеч е революционната столица на Васил Левски с най-големия негов паметник. Град на мостове, шест на брой, от различни епохи. Сред тях е емблемата на града - известният Покрит мост на Коляо Фичето. Има нов катедрален храм „Св. св. Кирил и Методиус“, забележителен като мащаб и със своята архитектура и иконостас и фрески.

В Ловеч се намира вторият по големина зоопарк след столицния, с над 450 екземпляра от 64 вида.

С построяването на АМ „Хемус“ до Ловеч през 2022 г. се откриват още перспективи и възможности както за бизнес, така и за туризъм.

Работна сила и образование

Тук е сложено началото на езиковото обучение у нас през 1881 г. Днес традицията продължава ПЕГ „Екзарх Йосиф Първи“. Наскоро бе отворено Частното начално училище „Свети седмочисленци“, има още Профилирана природо-математическа гимназия и Национална професионална гимназия по ветеринарна медицина „Проф. д-р Димитър Димов“, както и много други училища. В Ловеч се намира и Техническият колеж към университета в Габрово. Заедно с бизнеса се работи по развитието на дуалното обучение.

Lovech is growing steadily

Lovech is a beautiful and picturesque town, blessed with a rich history and located in the center of Bulgaria. The 'Hemus' Motorway, currently in construction, is planned to pass at a 15-km distance from the town.

Strengths

The municipality presents a sustainable growth, with a good balance between the business, human and natural resources. Its central district has been renovated, and so have the streets in the residential and industrial zones. A number of facilitating measures have been introduced to help investors - such as properties that ready to be rented or bought.

Investment and business

New enterprises found on the municipal territory are: VOSS AUTOMOTIVE (Germany), the Bulgarian-Italian consortium 'Ansa Borima', the household textiles company 'Bolan-Bulgaria', and the Finnish fast food chain

Tourism

Lovech is known as the revolutionary base of national hero Vasil Levski. Here one can find the largest monument dedicated to him in the country. It is also known as the City of Bridges - there are six of them, dating from different periods. Among these is the symbol of the town - The famous Covered Bridge, designed by Kolyo Ficheto. There is also a new cathedral church 'St. St. Cyril and Methodius', remarkable in its scale, architecture, beautiful chandeliers, frescoes and iconography. In Lovech, one can also find the second largest zoo in Bulgaria, populated by 450 specimens from 64 species of animals. The planned opening of the 'Hemus' Motorway in 2022 will bring more perspectives and opportunities for the business and tourism sectors locally.

Workforce and education

The foundation of foreign language studies in Bulgaria as a school program was first introduced in Lovech in 1881. Today, the 'Exarch Joseph I' Foreign Languages High School continues this tradition. Recently, a private primary school, called 'Sveti Sedmochislenitsi' was opened. Additionally, there are also the Profilled Mathematical High School and the National Vocational School of Veterinary medicine 'Prof. Dr. Dimitar Dimov', among many others. The Technical College in Lovech is a branch of the University of Gabrovo. Together with the business, the Municipality is working on development of dual education programs.

- ✓ Население:
24 756 души
- ✓ Брой населени места:
10 (град Панагюрище и
9 села)
- ✓ Площ: 598,5 км²
- ✓ Местоположение: В северната
част на област Пазарджик

ПАНАГОРИЩЕ

богата история и модерна индустрия

PANAGYURISHTE

Rich History and Advanced Industry

В самото сърце на Средногорието от незапомнени времена е скрито неописуемо съкровище, събрало в себе си шедри дарове от природата и паметта на хилядолетни цивилизации, вpletени в усещане за хармония и незабравим планински темперамент.

Панагюрище е град – символ за България. Пренесъл духа на миналото в настоящото динамично време, хилядолетното селище продължава да се надгражда. Панагюрище има неповторима атмосфера, съчетала в себе си богатото наследство от запазен възрожденски характер, модерна инфраструктура и разгърнат икономически потенциал. И в древността, и в наши дни Панагюрище се радва на изключителен просперитет и пренася през вековете бележитите постижения на поколенията си и всеотдайни дела.

Панагюрище уверено гради съвременната си визия и история и все повече се утвърждава като модерен и атрактивен туристически център, привлекателно място за живеене, работа и инвестиции, а местната индустрия е гръбнакът на икономическата стабилност на общината и региона. С променен облик, привлекателна градска среда, повишено качество на живот, подобрени екологични условия и нови възможности за икономическо, културно и социално развитие.

В града функционира една от водещите многопрофилни болници на Балканите - МБАЛ „Уни Хоспитал“ - символ на модерност, функционалност, прецизност и свръхтехнологична медицинска тех-

ника, пример за успешен модел на публично-частно партньорство – между Община Панагюрище, „Асарел-Медет“ АД, привлечени инвеститори и десетки лекари и медицински специалисти.

На разположение на жителите и гостите на Панагюрище е изключителната многофункционална зала „Арена Асарел“, проектирана и изградена в пълно съответствие със световните стандарти и е едно от най-модерните спортни съоръжения в Европа, което позволява провеждането на разнообразни спортни прояви, отпих и забава.

Грижата за образованието и подрастващото поколение е като пренесена традиция от някогашните знатни фамилии на панагурци, съграждали общината през будните исторически периоди. Вниманието към малките жители се вижда чрез напълно обновените детски градини и спретнатите училищни дворове. Тяхното благоустрояване има за цел да осигури съвременна, здравословна и комфортна среда за учителите и техните възпитаници.

Днес градът изживява своя нов Ренесанс. Модерен, приветлив, динамично развиващ се и облагородяван. Въпреки съвременния му вид, в него се улавя духът на слабите времена. Множеството му културно-исторически паметници, наред с добре уредения исторически музей, успяват да сътворят неповторима атмосфера, отнасяща ни в далечни епохи. Като се прибави към всичко това и уникалната природа, градът се превръща в притегателно място за живеене.

- ✓ Population: 24,756
- ✓ Number of Settlements:
10 (Panagyurishte and nine villages)
- ✓ Area: 598.5 km²
- ✓ Location: In the northern part of
Pazardzhik Province

region. The town has a changed appearance, attractive urban environment, increased quality of life, improved environmental conditions and new opportunities for economical, cultural and social development.

The town has one of the leading general hospitals in the Balkans. The General Hospital for Active Healthcare 'Uni Hospital' is a symbol of modernity, functionality, dynamics, precision, unique medical care and state-of-the-art equipment. It is an exemplary model of a public-private partnership between Panagyurishte Municipality, Assarel - Medet JSC, investors and dozens of doctors and medical specialists.

At the disposal of the residents and guests of Panagyurishte is the exclusive multifunctional Sports Center „Arena Assarel“, which was designed and built in full compliance with all the global standards and is one of the most modern sports facilities in Europe. It allows the organization of various sporting events, recreation and entertainment.

The care for the younger generations and their education is like a tradition passed down from the former noble families of Panagyurishte who built up the town during the revolutionary historical periods. The attention to the young residents can be seen in the completely renovated kindergartens and the tidy schoolyards. Their development aims to provide a modern, healthy and comfortable environment for the teachers and their pupils.

Nowadays the town is experiencing its new Revival. It presents itself as modern, affable, dynamically developing

and refined. Still, despite its modern appearance, it captures the spirit of glorious times. Its many cultural and historical monuments, along with the well-arranged Historical Museum, manage to create a unique atmosphere that takes us back to ancient times. If we add to all of the above the remarkable nature around the city, Panagyurishte can be considered a truly attractive place to live in.

Since time immemorial in the very heart of the Srednogorie region lies hidden an indescribable treasure town, gathering generous natural gifts and the memory of millennial civilizations, woven into a sense of harmony and unforgettable mountain temperament.

Panagyurishte is an emblematic place in Bulgaria. The millennial settlement continues to grow, carrying the spirit of the past into the present dynamic times. Panagyurishte has a unique atmosphere, combining a rich National Revival heritage, modern infrastructure and extensive economic potential. Panagyurishte has enjoyed exceptional prosperity both in its past and nowadays. It transmits through the centuries the remarkable achievements of previous generations and their devoted deeds.

Panagyurishte is confidently building its modern vision and historical image and is increasingly establishing itself as a modern and attractive tourist center - an ideal place to live in, work and invest. The local industry is the backbone of the economic stability of the municipality and the

ОБЩИНА ЕЛИН ПЕЛИН

- ✓ Население: **24 000 души** (данни на НСИ, 2020 г.)
- ✓ Местоположение: **В Софийска област, на 24 км от столицата**
- ✓ Площ: **433 кв. км**
- ✓ Брой населени места: **19 (1 град и 18 села)**
- ✓ Контакти: **www.elinpelin.bg**

ЕЛИН ПЕЛИН -

ЛОГИСТИЧЕН ЦЕНТЪР НА ЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ

Община Елин Пелин е сред най-атрактивните за инвеститорите общини. През територията на общината преминават най-големите пътни артерии на страната - АМ „Хемус“, АМ „Тракия“ и главен път №6 /Подбалканската линия/, както и две от основните жп магистрала: София - Бургас и трансевропейската линия Калотина - София - Пловдив - Свиленград. Работата по инфраструктурните обекти е сред основните приоритети на община Елин Пелин.

Друго голямо предимство за бизнеса е създаденият от общината бърз административен коридор за инвеститорите.

Сред приоритетите на общината е изграждането на поредица от нови квартали, като първият е от 240 къщи върху общински терен в с. Мусачево за млади семейства.

В непосредствена близост, на 12 км от София, се предвижда единствен по мащаб и характера си за България

модерен бальнеолечебен комплекс, изцяло базиран на хидротермалните минерални води в с. Равно поле с температура 57,4 градуса. Медицинският спа центърът с РЗП 52,800 мв.м, капацитет на закрита спа зона 2000 души и хотелска част от 146 помещения ще предоставя широко разнообразие от услуги в категориите уелнес, рекреация, развлечения и рехабилитация, което ще подреди общината в топ листата на европейските спа дестинации.

През 2018 г. ДАЗД връчи отличителния знак „Аз гарантирам щастливо детство“ като признание за

принос в политиките за отглеждане на деца. Община Елин Пелин спечели II награда в категорията „Успешна промяна“ за съвкупността от дейностите и мерките, насочени към работата с деца.

През 2019 г. кметът доц. Ивайло Симеонов спечели призовото място в категорията „Инвестиции и работни места“ чрез гласуване на гражданите в националния вот „Кмет на годината за мандат 2015-2019“. През 2020 г. кметът на общината спечели отличието „Кмет на годината 2020“ в категорията „Демографска политика и инвитро програми“.

През 2020 г. общината спечели финансиране за разширение на збе детски градини в общината и училището в с. Нови хан.

В СУ „Васил Левски“ гр. Елин Пелин се реализира европейски проект за подобряване на общинска образователна инфраструктура.

Със собствени средства и дарения общината отремонтира почти всички детски градини, училища и болницата, която обслужва двете общини. Има изградени над 40 спортни съоръжения и се добърива мултиспорتن комплекс в гр. Елин Пелин. Изгражда се велосъвързаност с всички населени места.

Община Елин Пелин е с интензивен прираст на населението и води дългосрочна и успешна политика, насочена към подобряване на условията за живот на младите семейства, като отпусканата финансова помощ за новородено дете достига до 4000 лв.

the logistics hub of Western Bulgaria

Elin Pelin Municipality is among the most attractive municipalities for investors. Several of the largest motorways in the country crosses its territory - these are Hemus Motorway, Trakia Motorway and Main Road 6 /The Sub-Balkan Road/, in addition to two of the main railway lines: Sofia - Bourgas and the trans-European line Kalotina - Sofia - Plovdiv - Svilengrad. Improving the infrastructure is among the main priorities of the Elin Pelin Municipality. In the past 15 years the region has been developing as a major logistics center for Western Bulgaria.

Another great advantage for the business sector is the “fast administrative corridor” for investors created by the Municipality.

Among the priorities of the municipal leadership is the construction of a series of new neighborhoods, the first of which has 240 houses for young families on municipal land in the village of Musachevo.

In its immediate vicinity, and 12 km from Sofia, there is a plan for the creation of the only modern in scale and design balneotherapy complex in Bulgaria, based entirely on the thermal mineral waters in the village of Ravno Pole, which reach a temperature of 57.4 C. The medical spa center, with an area of 52,800 m², a capacity of an indoor spa area of 2,000 people and a hotel consisting of 146 rooms will

- ### ELIN PELIN MUNICIPALITY
- ✓ Population: **24,000 people** (NSI data, 2020)
 - ✓ Location: **In Sofia region, 24 km from the capital**
 - ✓ Area: **433 sq. Km.**
 - ✓ Number of settlements: **19 (1 town and 18 villages)**
 - ✓ Contacts: **www.elinpelin.bg**

provide a wide variety of services for spa, wellness, recreation, entertainment and rehabilitation tourism, which will place the municipality in the top list of European spa destinations.

In 2018, the State Agency for Child Protection (SACP) presented the Municipality with the „I guarantee a happy childhood“ badge in recognition of its contribution to parenting policies. Elin Pelin Municipality also won the second prize in the category „Successful Change“ for the set of activities and measures aimed at working with children.

In 2019, the mayor of Elin Pelin Assoc. Prof. Ivaylo Simionov won the prize in the category „Investments and jobs“ thanks to direct online voting by residents in the national campaign „Mayor of the Year for the term 2015-2019“. In 2020, the mayor also won the award „Mayor of the Year 2020“ in the category „Demographic policy and invitro programs“.

In 2020, the municipality received a grant for the expansion of two kindergartens in the municipality and for the school in the village of Novi Han.

A European project for the improvement of municipal educational infrastructure, at a total value of BGN 1,168,299.86, is being implemented at „Vasil Levski“

High School in Elin Pelin.

Using its own funds and donations, the Municipality renovated almost all the kindergartens, schools and the hospital, which serves two municipalities. More than 40 sports facilities have been built and a multi-sports centre in the town of Elin Pelin is in the process of being completed. A bicycle pathway is being built to link all of the settlements.

Elin Pelin Municipality is experiencing an intensive demographic growth and it thus pursues a long-term and successful policy aimed at improving the living conditions for young families. Financial aid granted for each newborn child reaches BGN 4,000.

- ✓ **Население:**
13 006 души (по данни на НСИ към 31.12.2020 г.)
- ✓ **Брой населени места:**
8 (2 града и 6 села)
- ✓ **Местоположение:**
Банско се намира в подножието на Северен Пирин на 925 метра надморска височина. Отдалечен е на 56 км от Благоевград, на 145 км от Пловдив и на 150 км от София.
- ✓ **Контакти:** www.bansko.bg

- ✓ **Population:**
13,006 inhabitants (according to NSI, as of 31 December 2020)
- ✓ **Number of settlements:** 8 (2 cities and 6 villages)
- ✓ **Location:** Bansko is located at the foot of the northern Pirin Mountain at 925 meters above sea level. It is just 56 km away from Blagoevgrad, 145 km away from Plovdiv and 150 km away from Sofia
- ✓ **Web site:**
www.bansko.bg

БАНСКО - модерната ски столица

Стъпило върху огромното си културно-историческо наследство, през XXI век Банско е преди всичко модерен туристически и световен спортен център, арена на култура и образование, място на стабилни инвестиции и запазена демография.

Основен икономически отрасъл на общината е туризмът, имайки предвид изградените лифтови съоръжения и ски писти, големия брой места за настаняване и заведения за хранене и развлечения, както и красивата флора и фауна на Пирин планина.

Едни от най-значимите инвестиционни проекти, осъществени на територията на община Банско, са:

- Рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови детски и спортни площадки и зони за отдих;
- Изграждане и оборудване на нова детска градина;
- Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова улична мрежа;
- Прилагане на мерки за енергийна ефективност в сгради на територията на Община Банско;
- Изграждане на велопътеки между населе-

ните места в общината;

- Изграждане на екопътеки за хората с увреждания;
- Създаване на социални работилници за хора в неравностойно положение, при ползване на западноевропейски пример и включване на хора с увреждания и в неравностойно положение с ментори.

За постигане на икономически стабилитет като предпоставка за просперитет на населението, община Банско предлага възможности за инвестиции в областта на туризма, недвижимите имоти, организиране на чисти производства и инвестиции в IT сектора.

За постигане на икономически стабилитет като предпоставка за просперитет на населението, община Банско предлага възможности за инвестиции в областта на туризма, недвижимите имоти, организиране на чисти производства и инвестиции в IT сектора.

BANSKO - a modern ski capital

Departing from its vast cultural and historical heritage, the 21st-century Bansko is above all a modern tourist and world sports center, an arena of culture and education, a place of stable investments and stable demographics.

The main economic branch of the municipality is

tourism, in view of the ski-lift facilities, and ski slopes, the large number of accommodation places, restaurants, entertainment centres, as well as the beautiful flora and fauna of the Pirin Mountain.

Some of the most significant investment projects implemented in the municipality of Bansko are:

- Rehabilitation of existing and construction of new children's and sports grounds and recreational areas;
- Building and equipping a new kindergarten;
- Rehabilitation of the existing and construction of new streets;
- Implementation of energy-efficient measures in the buildings on municipal territory;
- Construction of bicycle paths connecting the settlements in the municipality;
- Setting up hiking trails for people with disabilities;
- Establishment of social workshops for disadvantaged people, using Western European examples, and also social inclusion of disabled and disadvantaged people through mentorship.

In order to achieve economic stability as a precondition for the prosperity of the population, the Municipality of Bansko offers opportunities for investments in the field of tourism, real estate, green manufacturing and the IT sector.

ОБЩИНА
ДЕВНЯ

- ✓ Население: 9 933 души
- ✓ Местоположение:
Намира се в
Североизточна
България, на около
30 км от Варна
- ✓ Брой населени места:
3 (гр. Девня, с. Кипра,
с. Падина)
- ✓ Контакти:
www.devnya.bg

ДЕВНЯ - дадености, потенциал, перспективи

Общината е разположена в долина, обградена от ниски варовикови хълмове, отворени единствено на изток към Белославското езеро, а оттам и към морето.

Девня е една от перспективните общини във Варненска област. Възможностите за растеж са свързани с богатото културно-историческо наследство и със силно развиващата се икономика.

Наличието на обилна вода и варовикови находища - неизчерпаем източник на строителни материали, привличат хората в този край от най-дълбока древност. Богатите източници на вода, сол и варовик стават основа за развитието на крупна промишленост. Лидерите в класацията на най-големите компании в област Варна са в Девня - химическото сърце на Североизточна България. На нейна територия се намират гигантите „Солвей Соли“ АД, „Агрополихим“ АД, „Девня Цимент“ АД. За промишлени цели „Девен“ АД произвежда топлоенергия за нуждите на девненските предприятия.

Извън големите заводи, секторът на малките и средните предприятия е развит в областта на търговията и услугите. Селскостопанският сектор е представен от общинска и частни земеделски кооперации. Обработваеми са над 50 хил. дка земеделска земя. Създадена през 2011 година Местна инициативна група „Девня - Аксаково“ е

пример за успешно сътрудничество между общини, бизнес и неправителствен сектор.

Транспортни връзки

Заедно с Варна и Белослав общината попада в национален транспортно-логистичен център, обвързващ Европейските коридори 7 и 8 с „ТРАСЕКА“ - Евразийски коридор 8. Тук са съсредоточени някои от най-големите транспортни възли: Фериботният комплекс, Пристанище Варна-запад, Приемно-отправната жп гара „Синдел“. Препоставка за ускорено развитие на региона са перспективите пред Фериботния комплекс, чийто терминал е включен в тристранното споразумение между Румъния, България и Гърция за създаване на голям пристанищен хъб, включващ пристанищата в Констанца, Варна, Бургас и Солун.

През територията на общината минава автомагистрала „Хемус“, която е основна транспортна връзка със столицата София и с градовете от Северна България. На 20 км по аутобана се намира летище Варна. Една от амбициите на местната власт, представлявана от кмета Свилен Шитов, е оформянето на Индустриален парк край града за привличане на свързани производства в региона. Значителна стъпка в тази посока е изработването на Общ устройствен план.

Според анализите на Министерството на фи-

нансите общината е в топ 5 на отличниците с най-добри параметри на управление.

Инфраструктура

През последните 4 години в Девня са реализирани редица успешни проекти за подобряване на инфраструктурата. Сред тях е прокарването на изцяло нова транспортна връзка между Пристанище Варна - запад и село Разделна. „Белият път“ допринася за развитието на индустриалната зона. В началото на 2021 година успешно приключи рехабилитацията на бул. „Съединение“ в частта му в квартал „Повеляново“. Цялостното обновяване на пътята опсечка продължава и в частта на кв. „Девня“. Извършена е рекултивация на депото за твърди битови отпадъци в местността Герените. Важен приоритет за местната власт е

опазването на околната среда, намаляване на нерегулираните сметища и обособяване на повече зелени зони. Изграждат се спортни и детски площадки, фитнеси и игрища. Предстои реновирането на спортна зала за тренировки и състезания.

Образователна инфраструктура

Общината разполага с добра образователна инфраструктура. В резултат на изключително успешно партньорство с бизнеса и благодарение на личните усилия на кмета Свилен Шитов, от 2017 г. в СУ „Васил Левски“ се осъществява прием на ученици в 2 професионални паралелки по автоматизация и електротехника. През 2021 година 22-ма зрелостници от първия випуск завършиха успешно обучението си. Училището е единственото в региона, предлагащо на своите възпитаници атрактивен социален пакет - безплатни учебници и униформи, транспорт, обяд, стипендии, перфектни условия за провеждане на дуално обучение и гарантирана заетост в индустриалните гиганти „Агрополихим“, „Девня Цимент“ и „Солвей Соли“, които финансират професионалното образование. Съвместният проект беше отменен през 2020 г. от Националното сдружение на общините в България с награда „Партньор на общините“ за значим принос за местната общност.

Културно-историческо наследство

Наследник на гребния град Марцианопол и на средновековната Девина, Девня има богато историческо, културно, архитектурно и духовно минало. Един от приоритетите на местната власт е развиването на културния туризъм като възможност за диверсифициране на икономиката, намаляване на руска от външни шокове, стимулиране на местното предприемачество и овладяване на процесите на обезлюдяване на селските райони. Част от работата в тази посока е изготвянето на проекти за реставрация на Амфитеатъра и за ремонта на сградата на Музея на мозаиките.

В последните години общината подпомага работата в историко-археологическия резерват в кв. „Река Девня“, където бяха открити златни монети и уникални римски мозайки. При проучвания през 2019 и 2020 г. беше намерено златно съкровище от 19 солида. Късноантичните монети, повечето от които са с аука на император Теодосий II, вече са изложени за постоянно в Музея на мозаиките в града.

- ✓ Population: **9,933 inhabitants**
- ✓ Location: **Northeastern Bulgaria, about 30 km from Varna**
- ✓ Number of settlements: **3 (town of Devnya, village of Kipra, village of Padina)**
- ✓ Contacts: **www.devnya.bg**

Devnya - Resources, development potential and prospects

The town of Devnya is located in a valley, surrounded by low limestone hills, opening out in the east to Beloslav Lake and to the Black Sea Coast further away.

Devnya is one of the fastest growing urban regions in the Varna Province. The inexhaustible water sources and limestone deposits have attracted people to this area since ancient times. Nowadays growth opportunities are linked to the rich cultural and historical heritage and economic revival.

Some of the largest manufacturing companies in Northeastern Bulgaria and Varna Province are based in Devnya. Top chemical producers Solvay Sodi AD, Agropolichim AD and Devnya Cement AD are situated in its industrial zone. TPP Deven provides energy for the enterprises in Devnya.

Excepting large manufacturing, the SME sector in Devnya is based in retail and services. The agricultural sector is represented by municipal and private agricultural cooperatives. More than 50 thousand decare of agricultural land are arable.

The Local Initiative Group Devnya - Aksakovo, established in 2011, is an excellent example of successful partnership between local municipalities, the business sector and nonprofit organizations.

Transport

The towns of Devnya and Beloslav, together with the

city of Varna, are included within a national transport and logistics hub connecting European corridors 7 and 8 with TRACECA - Eurasian Corridor 8. Some of the largest transport nodes are concentrated there: the Ferry Complex, the Port of Varna West and Sindel Distribution Railway Station. Prerequisite for accelerated development of the region are the prospects lying ahead of the Ferry Complex. Its terminal is a part of a tripartite agreement between Romania, Bulgaria and Greece to establish a large port hub including Constanta, Varna, Burgas and Thessaloniki.

The 'Hemus' Motorway passes near Devnya. It connects the region of Varna and the cities of Northern Bulgaria to the national capital of Sofia. The distance from Devnya to Varna International Airport is 20 km on the motorway. One of the ambitious plans of the local government, led by Mayor Svilen Shitov, is to establish an Industrial Park near the town in order to attract connected regional industries. A significant step is the elaboration of a General Development Plan.

According to the analyzes by the Ministry of Finance, Devnya Municipality ranks in the top 5 in terms of effective management.

Public infrastructure

For the last 4 years a number of successful projects for the improvement of the infrastructure have been realized in Devnya. The construction of an entirely

new transport connection between the Port of Varna - West and the village of Razdelna is one of them. The 'White Road' contributes to the development of the industrial zone. The rehabilitation of Saedinenie Blvd. in Poveyanovo neighborhood was successfully completed at the beginning of 2021. The renovation of that road section continues in Devnya neighborhood. The solid waste landfill in Gerenite area had been recultivated. The protection of the environment, the reduction of unregulated landfills and the establishment of more green areas is an important priority for the local government. Sports and children's playgrounds, and gyms have been built. The renovation of the sports center, used for training and competitions, is forthcoming.

Educational infrastructure

Devnya has a good educational infrastructure. As a result of a successful partnership with the business sector and thanks to the personal efforts of Mayor Svilen Shitov, since 2017 students can study in 2 professional programs in automation and electrical engineering at Secondary School „Vasil Levski“. 2021 saw the first 22 graduates from these programs, who successfully completed their education. The school is the only one in the region offering its graduates an attractive social package - free textbooks and uniforms, transport, lunch, scholarships, perfect conditions for dual training and guaranteed employment at the industrial giants Agropolichim, Devnya Cement and Solvay Sodi, which fund the vocational education. The cooperative project was awarded in 2020 by the National Association of Municipalities of Bulgaria with the „Partner of Municipalities“ award for a significant contribution to the local community.

Cultural-historical heritage

Being a heir to the ancient town of Marcianopolis and to the medieval Devina, Devnya has a rich historical, cultural, architectural and spiritual past. One of the priorities for the local government is the development of cultural tourism as an opportunity to diversify the economy, reduce the risk of external shocks, stimulate local entrepreneurship and control the processes of depopulation of rural areas. Part of this is the preparation of projects for the restoration of the Amphitheater and the renovation of the building housing the Museum of Mosaics.

In recent years the municipality has supported work at the Devnya River Historical and Archaeological Reserve, where gold coins and unique Roman mosaics have been discovered. In 2019 and 2020 a gold treasure of 19 coins, most of them featuring the face of Emperor Theodosius II, was found. Currently, it is on display at the town's Museum of Mosaics.

ОБЩИНА
СЛИВНИЦА

- ✓ Население: 9760 жители
- ✓ Площ: 187,433 кв. км
- ✓ Населени места: 13
- ✓ Местоположение: В централната част на Западна България. Разположена е на 19 км от София и на 22 км от границата със Сърбия
- ✓ Контакти: <https://www.slivnitsa.bg/>

Сливница - притегателен център за работа и живот

През територията на община Сливница преминават важни транспортни артерии, енергийна и телекомуникационни системи. Важно значение за развитието на общината

имат железопътната линия София - Сливница - Белград и новооткритият участък от автомагистрала „Европа“ с четири изхода и входа към града, като на всеки един пътен

възел може да се оформи индустриална зона. Транспортната система играе изключително важна комуникационна роля при осъществяване на икономически взаимоотношения как-

то с общините в Югозападна България, така и със страната и Европа.

Предстои много силно развитие на община Сливница във всички насоки, съпътствано от изграждането на газопроводна връзка София - Ниш и високоскоростна жп линия.

През изминалата година бяха осъществени редица инвестиции в реконструирането на уличната инфраструктура на община Сливница. Реконструира се цялата водопроводна мрежа в града. Подменя се и цялата водопроводна мрежа на най-голямото село от община Сливница с. Алдомировци.

Близостта до град София и възможностите за инвестиции в западната част на града, където общината разполага с площ от 450 декара с изградена техническа инфраструктура, спомогнаха за изграждане на индустриалната зона на града с площ 300 декара, която увеличи

значително приходите на община Сливница и е основен двигател за развитието на пазара на труда. В икономическата зона вече са привлечени 15 инвеститори, четирима от тях са чуждестранни.

Най-значимата инвестиция е в областта на репродуктивното здраве на „Медицински комплекс д-р Щерев“. Прави се основен ремонт, реконструкция и промяна на предназначението на съществуваща административна

сграда на територията на град Сливница в Многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ). По този начин ще се подобри медицинското обслужване. Функционалната структура на бъдещата МБАЛ включва стационарен блок с две отделения, учебен блок с учебни кабинети, административно-стопански блок с административни кабинети и стопански помещения, както и универсални

връзки и неограничен достъп между функционалните блокове.

В новата търговска част на града в момента се изгражда общественият пазар, който ще има 19 магазина, с ясна и логична комуникационна обвързаност със съседните градски територии, осигуряваща правилна експлоатация и поддържане на площите. Функционалните зони са ясно дефинирани - търговия, автомобилни и човешки подходи, рекреация.

Организиран са пешеходни алеи и тротоари, пешеходни зони, места за паркиране на велосипеди. Зелените площи са добре композирани и обогатени с акценти от различни видове растения, водно огледало-фонтан, елементи на парковото обзавеждане, парково и декоративно осветление. Осигурена е достъпна архитектурна среда, свързана с горните направления, включително и достъпа на хора с увреждания. Осигурена е и паркозона за автомобили.

Усилията на ръководството на общината са насочени към развитие на социалната инфраструктура. Две неправителствени организации изградиха Център за социална рехабилитация и интеграция на деца с увреждания до 16 г. и Дневен център за деца и младежи с увреждания.

Центърът за социална рехабилитация и интеграция на младежи с увреждания от 16 до 18 г. разполага с подготвени преподаватели и

за извършване на строително-монтажни работи по проект „Ремонт на Заведение за предоставяне на комплексни социални услуги-Сливница“. Със създаването на заведение то ще се окаже реална подкрепа за лицата в неравностойно положение в изцяло обновени помещения, осигуряващи здравословна, уютна и приятна среда за обученията и супервизия на асистентите, където да се обединят и активизират усилията им за оказване

на комплекс от социални услуги. В рамките на проекта се предвижда да се обособят зала за провеждане на обученията, консултации и супервизии, офиси за екипите, реализиращи „Асистентска подкрепа“, „Патронажна грижа+“ и за механизма „Лична помощ“.

Извършен бе ремонт на СУ „Св. св. Кирил и Методий“ - гр. Сливница по проект „Реконструкция и ремонт на СУ „Св. св. Кирил и Методий“. В рамките на проекта е включено иновативно отопление, което използва възобновяем

подходяща материална база за провеждане на теоретичните и практическите занимания, сред които са трудотерапия, арт терапия, готварство, шивачество, компютърна грамотност и различни професии в областта на строителството. На курсистите в неравностойно социално положение Центърът предлага допълнителни социални услуги и обученията, медицинско обслужване, безплатна храна и пансион.

Община Сливница сключи договор за съвместна дейност с Фонд „Социална закрила“,

геотермален източник. Извършена е цялостна подмяна на асфалтовата настилка в двора. Ремонтирани са още физкультурният салон и съблекалните към него, дворното пространство, спортните площадки и оградата.

Сливница се превръща ден след ден, все повече и повече в притегателен център за работа, живеене, туризъм и развлечение. Видими са всички успехи, постигнати от общината - по превръщането ѝ в красива, уютна, община-мечта, подходящо място за живот, работа и отглеждане на деца.

- ✓ Population: 9760 inhabitants
- ✓ Area: 187,433 sq. Km
- ✓ Settlements: 13
- ✓ Location: In the central part of Western Bulgaria. It is located 19 km from Sofia and 22 km from the border with Serbia
- ✓ Contacts: <https://www.slivnitsa.bg/>

Slivnitsa - an attractive place to work and live

Important transport arteries, energy and telecommunication systems pass through the territory of Slivnitsa municipality. Important for

the development of the municipality are the railway line Sofia - Slivnitsa - Belgrade, as well as the newly opened section of the „Europe“ Motorway. The

latter counts with four exits ramps to the city, and at each of these road junctions an industrial zone can be created. The transport system plays an extremely

important connectivity role in the implementation of economic relations with municipalities in Southwestern Bulgaria, as well as with the rest of the country and Europe.

A very strong development of the municipality of Slivnitsa is forthcoming, which will be accompanied by the construction of the Sofia - Nis gas transmission pipeline and a high-speed railway line.

During the past year, a number of investments were made for the refurbishment of the street infrastructure in Slivnitsa. The entire water supply network in the city is being renovated. The same thing is being done at the largest village in the municipality of Slivnitsa - that of Aldomirovtsi.

Slivnitsa's proximity to the city of Sofia and the

opportunities for investment in the western part of the city, where the municipality owns an area of 450 acres equipped with technical infrastructure, have aided in building the Slivnitsa industrial zone with an area of 300 decars. That addition has significantly increased revenues for the Municipality, also serving as an engine for the development of the local labour market. Fifteen investors have already been attracted to the business zone, four of them foreign.

The most significant investment is the one made in the field of reproductive health, which is made with the support of Dr. Shterev Medical Complex. Major repairs, reconstruction and change of the purpose of the existing administrative building of the city's Multi-profile hospital for active treatment (MHAT) were made. This will improve medical care. The functional structure of the future MHAT includes a stationary block with two wards, a study wing, classrooms, an administrative-economic wing with offices and business premises, as well as connections and unlimited access between the functional wings.

Public Market is currently being built in the new commercial district of the city. It will have 19 shops, with a clear and logical connection

to the neighboring urban areas. This will ensure proper operation and maintenance of the areas. The functional areas are clearly defined - shopping areas, car and pedestrian access points, recreational areas. Pedestrian alleys and sidewalks and bicycle parking spaces have been designed. The green areas are well organized and enriched with different types of plants, water mirror-fountain, park furniture, and ornamental lighting. The overall architectural environment is easily accessible, including for people with disabilities. A car parking area for cars has also been provided.

The efforts of the Municipality are also aimed at the development of social infrastructure. As a result, two NGOs have established a Center for Social Rehabilitation and Integration for Children with Disabilities under 16 and a Day Care Center for Children and Youth with Disabilities.

The Center for Social Rehabilitation and Integration of Disabled Youth (aged 16-18) counts with qualified teachers and appropriate facilities for theoretical and practical activities, including occupational therapy, art therapy, cooking, tailoring, computer literacy and skills-training in the field of construction. The Center offers additional social services and trainings, medical care, free food and

board to disadvantaged students.

The Municipality of Slivnitsa has signed a contract for joint activities with the Social Protection Fund for construction and installation works under the project „Renovation of an Institution for the provision of complex social services - Slivnitsa“. The establishment of such an institution will provide real support for disadvantaged people thanks to completely renovated premises, providing a healthy, cozy and pleasant environment for training and supervision

of assistants - a place where they can unite and intensify their efforts to provide a range of social services. The project envisages the establishment of a space for training, consultations and supervision, and offices for the teams implementing „Assistant Support“, „Social Care +“ and „Personal Assistance“ programs.

Renovation of Sofia University „St. St. Cyril and Methodius“ - Slivnitsa Campus has been carried out, under the project „Reconstruction and repair of Sofia University “St. St. Cyril and Methodius“. The project included the implementation of innovative heating that uses a renewable geothermal source. A complete replacement of the asphalt pavement of the campus was done. The gym and its locker rooms, the courtyard, the sports grounds and the fence have also been renovated.

Slivnitsa is becoming an increasingly attractive place for work, living, tourism and entertainment. All the municipal achievements are clearly visible in the transformation of the city into a top-rated, beautiful, and cozy locality - a suitable place to live, work and raise one's children.

- ✓ Население:
4 025 души
- ✓ Брой населени
места:
20 села
- ✓ Местоположение:
Община Баните
принадлежи
административно
на Южен централен
район
за планиране и
област Смолян.
- ✓ Контакти:
www.banite.egov.bg

- ✓ Population:
4,025 inhabitants
- ✓ Number of
settlements:
20 villages
- ✓ Location: **Banite
administratively
belongs to the
South-Central
Planning Region
and Smolyan
Province**

www.banite.egov.bg

Община Баните - амбиция и успехи

Община Баните успява да намери своята специфика и собствен облик, реализирайки успешно проекти, насочени към различни обществени сфери. Започвайки от редица големи инфраструктурни проекти, минавайки през проекти със значим социален ефект, достигайки до проекти, насочени към съхраняване и популяризиране на културно-историческото наследство, добавяне на нови туристически услуги и атракции към вече утвърдения здравен и балнеотуристически продукт, община Баните натрупа значителен опит, което в съчетание с природните дадености на региона се превърна в гаранция за успешен старт при формиране на европейския облик на общината.

Добрите предпоставки за превръщането на идеите, целите и амбициите на община Баните в постигнати успехи и благоприятни перспективи с възможност за частен инвестиционен интерес са обособени в следните области:

- Дърводобив и дървопреработка;
- Бутилиране на минерална и трапезна вода;
- Млекопреработка и производство на млечни продукти;
- Текстилно и трикотажно производство;
- Диворастящи плодове и гъби;

- Пасищно животновъдство и картофопродукция;
- Създаване на Дом за възрастни хора;
- Изграждане на нови туристически атракции и/или скивлек зони;
- Изграждане на спортни обекти;
- Системи за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници.

Община Баните е добре организирана териториална общност, предлагаща търсен туристически продукт, община с развито екологично земеделие, хармонична околна среда, привлекателна територия за живот, за инвестиции и за развитие.

Municipality Of Banite - ambition and success

The Municipality of Banite manages to carve its own individuality and outlook by successfully implementing projects aimed at various public spheres. From a number of large infrastructural projects, through projects with significant social effect, and leading to projects aimed at preserving and promoting cultural and historical heritage, and adding new tourist services and attractions to the established health and spa offerings - Banite Municipality has a significant experience. All of this, in combination with the natural resources of the region, has guaranteed a successful base in the shaping of the European image of the municipality.

Great potential for the transformation of the ideas, goals and ambitions of the Banite Municipality into favorable prospects with the possibility of private investment interest has been identified in the following areas:

- Logging and wood processing;
- Bottling of mineral and table water;
- Milk processing and production of dairy products;
- Textile and knitwear production;
- Wild fruits and mushroom harvesting;
- Pasture livestock and potato production;
- Establishment of a Home for the elderly;
- Construction of new tourist attractions and / or

- ski-lift areas;
 - Construction of sports facilities;
 - Systems are production of energy from renewable energy sources;
- Banite Municipality is a well-organized community, offering a sought-after tourist product, a territory with well-developed organic agriculture, harmonious environment, and an attractive scenery for living, investment and development.

„Ате Пласт“ ООД е водещ производител на гъвкави полимерни фолиа и опаковки за индустрията. Фирмата е ориентирана към новостите, водещите тенденции и решения в опаковъчната индустрия. Компанията получи сертификат за инвестиция клас А по реда на Закона за насърчване на инвестициите (ЗНИ) за проекта „Разширение на съществуващо производство чрез изграждане на нов завод за производство на флексопечатни и ламинирани фолиа и опаковки“. Проектът е на обща стойност 10 млн. лв. и се предвижда да бъде реализиран в рамките на 3 години. Инвестицията ще

позволи разкриването на още 35 нови работни места за региона на Стара Загора. Предвижда се новият завод за печатни изделия върху гъвкави фолиа, използвани най-вече в хранително-вкусовата индустрия, да бъде изграден в Индустриална зона „Загоре“. С новата инвестиция се очаква да се удвои капацитетът на печатни опаковки, отговаряйки на търсенето на българския и чуждестранния пазар. Компанията непрекъснато инвестира в нови по-икономични технологични линии, както и в разширяване на базата и складовите пространства, което позволява по-гъвкави и по-къси срокове за доставка на клиенти.

Община Правец

Стратегическо местоположение
Квалифицирана работна ръка
Туристически потенциал
Природни ресурси
Данъчни облекчения за бизнеса

Niki Rotor Aviation

Siemens Energy Ltd.

Предвидимост

Последователност

МЦ-Баухеми

RIU Pravets Golf & SPA

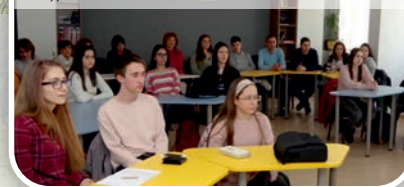
Сигурност

Национална професионална гимназия по компютърни технологии и системи

Прозрачност

ПГПЧЕ
„Алеко Константинов“

Ключови сектори:

- Транспорт и логистика
- ИТ и комуникационни услуги
- Спорт и туризъм
- Аграрен сектор

Една община - безброй възможности!

ATE PLAST OOD
PRODUCTION OF POLYMER FILMS
AND PACKAGING MATERIALS

Solutions	Experience	Loyalty	Production
Sustainable solutions in the packaging industry.	More than 25 years on the market.	Over 2000 Bulgarian and foreign customers.	12,000 MT of production annually.

www.ateplast.eu
office@ateplast.eu

BRCGS ISO 14001 ISO 9001

Ate Plast OOD is a leading manufacturer of flexible polyethylene foils and packaging materials for the manufacturing industry. The company is oriented towards innovations and leading trends and solutions in the packaging industry. Ate Plast OOD received an Official Certificate for Investor class A for the project „Expansion of existing production through the construction of a new plant for the production of flexo-printing and laminated foils and packaging.“ The project is worth BGN 10 million and is expected to be

implemented within the next 3 years. The investment will allow the creation of 35 new job positions in the Stara Zagora region. The new plant, producing printed and laminated films mainly for the food industry will be built in the Zagore Industrial Zone. This new investment will help to double the capacity for printed packaging, meeting the demands of the Bulgarian and foreign markets. The company is constantly investing in new, and more economical technological lines, as well as in expanding its base and storage spaces, which allows greater flexibility and shorter delivery times.

Българската икономика продължава да расте
The Bulgarian economy continues to grow 4

Икономически и инвестиционен профил на регионите в страната
Economic and investment profile of the regions in the country 10

Регулаторна рамка
Regulatory framework 34

Стимули за бизнеса
Incentives for the private sector 40

ИТ и бизнес услуги
ICT and business services 48

Автомобилното производство - голямата възможност пред българската икономика
Automotive production - the great opportunity 54

Добивната индустрия - източник на благосъстояние за малките общини
The mining industry - a source of prosperity for small municipalities 60

Производството на метали - традиционен отрасъл в новата икономика
Metal production - a traditional industry in the new economy 66

Търговията - гръбнак на икономиките на големите центрове
Retail - the backbone of the larger urban economies 70

Укрепване на икономиката и подобряване на живота в България
Strengthening the economy and improving daily life in Bulgaria 74

Антоанета Барес: Индуриалните зони са ефективен инструмент за преодоляване на дисбаланса на регионите
Antoaneta Bares: The industrial zones are an efficient instrument for overcoming the imbalance of the regions 84

Камарата на строителите в България обединява бранша
The Bulgarian Construction Chamber unites the industry 86

The Mayor.EU - the European Portal for Cities and Citizens 88

Асарел / Asarel 90

Община София
Sofia Municipality 92

Община Пловдив
Plovdiv Municipality 98

Община Стара Загора
Stara Zagora Municipality 102

Община Добрич
Dobrich Municipality 106

Община Благоевград
Blagoevgrad Municipality 110

Община Видин
Vidin Municipality 114

Община Габрово
Gabrovo Municipality 118

Община Ловеч
Municipality Of Lovech 122

Община Панагюрище
Municipality Of Panagyurishte 124

Община Елин Пелин
Municipality Of Elin Pelin 126

Община Банско
Municipality Of Bansko 128

Община Девня
Devnya Municipality 130

Община Сливница
Municipality Of Slivnitsa 134

Община Баните
Municipality Of Banite 142

“Ате Пласт” ООД
Ate Plast OOD 144

Община Правец
Pravets Municipality 145

The
MAYOR
.eu

**The European Portal
for Cities and Citizens**